

13. møde

Onsdag den 28. oktober 1981 kl. 11.00

Dagsorden:**1) Spørgsmål om fremme af forespørgsel til ministeren for kulturelle anliggender:**

Forespørgsel [om den kultursociologiske rapport »Kulturens Børn«] af Ingerlise Koefoed (SF) m.fl.

(Forespørgsel nr. F 4).

2) Eventuelt: første behandling af:

Forslag til lov om forlængelse af overenskomster m.v. mellem det offentlige aftalenavn og Radiotelegrafistforeningen af 1917.

(Lovforslag nr. L 66).

3) Eventuelt: første behandling af:

Forslag til lov om afblæsning af radiotelegrafiststrejken i Grønland [af Dohrmann (FP) m.fl.].

(Lovforslag nr. L 67).

4) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Ændringer af reglerne om hjælpeforanstaltninger uden samtykke).

(Lovforslag nr. L 60).

5) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om afvikling af Dansk Olie & Naturgas A/S (D.O.N.G. A/S) [af Maisted (FP) m.fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 2).

6) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om en uvildig undersøgelse vedrørende dansk energipolitik [af Annelise Gotfredsen (KF) m.fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 8).

7) Spørgsmål til ministrene.**Meddelelser fra formanden:****Formanden:**

Medlemmer af folketinget Glistrup (FP) og Askjær Jørgensen (FP) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om forberedelse af overenskomstsituationen 1983. (Mangepartsforhandlinger).

(Lovforslag nr. L 71).

Skriftlig fremsættelse af forslag:**Glistrup (FP):**

Under henvisning til forslagets tekst og bemærkningerne hertil tillader jeg mig som ordfører for forslagsstillerne herved at fremsætte:

Forslag til lov om forberedelse af overenskomstsituationen 1983. (Mangepartsforhandlinger).

(Lovforslag nr. L 71).

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål om fremme af forespørgsel til ministeren for kulturelle anliggender:

Forespørgsel [om den kultursociologiske rapport »Kulturens Børn«] af Ingerlise Koefoed (SF) m.fl.

(Forespørgsel nr. F 4. Anmeldt 21/10 81).

Formanden:

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Samtykke til behandling:**Formanden:**

De to næste på dagsordenen opførte sager kan kun med tingets samtykke behandles i dette møde, men hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg samtykket som givet. (Ophold). Det er givet.

Man gik da til:

2) Første behandling af:

Forslag til lov om forlængelse af overenskomster m.v. mellem det offentlige aftalenævn og Radiotelegrafistforeningen af 1917.

(Lovforslag nr. L 66. Fremsat 27/10 81).

Sammen med denne sag foretoges den næste på dagsordenen opførte sag, nemlig:

3) Første behandling af:

Forslag til lov om afblæsning af radiotelegrafiststrejken i Grønland.

[Af Dohrmann (FP) m.fl.].

(Lovforslag nr. L 67. Fremsat 27/10 81).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Ministeren for Grønland (Tove Lindbo Larsen):

Lovforslag nr. L 67 omhandler ifølge titlen en afblæsning af radiotelegrafiststrejken i Grønland. Regeringen har selv fremsat et forslag til lov om forlængelse af Radiotelegrafistforeningen af 1917's overenskomster vedrørende Grønland, der tilsigter at bringe strejken til ophør.

Regeringen mener, at sagen skal løses som foreslået i lovforslag nr. L 66, hvorfor jeg afviser lovforslag nr. L 67.

Bakholt (S):

Den konflikt, der nu løber på Grønland, vil udsætte det grønlandske samfund for ret så alvorlige problemer, hvis den løber videre, og det er baggrunden for det lovforslag, som Grønlandsministeren har fremsat. Når det er sagt, skal det også føjes til og understreges, at vi i socialdemokratiet helst havde set, at parterne selv havde klaret denne overenskomstfornyelse ved egne forhandlinger, så vi havde undgået at komme i den situation, vi er i nu, nemlig at det er folketinget, der skal gribe ind i konflikten ved lov.

Når vi alligevel mener, at det er nødvendigt med lovinitiativ for at få løst konflikten, er det alene på grund af de virkninger, en fortsættelse af den lange konflikt vil få for store dele af det grønlandske samfund.

Der har i denne sag været gjort adskillige forsøg på at finde en løsning. For det første har der været ført lange forhandlinger mel-

lem det offentlige aftalenævn og Radiotelegrafistforeningen af 1917. Disse forhandlinger er endt resultatløst. Derudover har sagen været en tur i forligsinstitutionen – også uden resultat. Det har ikke været muligt at få udarbejdet et mæglingforslag, hertil var afstanden mellem parterne for stor, og som det tredje kender vi jo alle udgangen, nemlig at vi nu har haft en konflikt, som har kørt i fire måneder.

Det bør også understreges, at der under konflikten har været kontakt mellem parterne for at finde en forhandlingsløsning, men vi må konstatere, at det ikke har været muligt at finde en løsning på denne konflikt.

Efter at vi altså har været igennem adskillige lange forhandlinger og 4 måneders konflikt, uden at der er nogen som helst udsigt til, at parterne selv kan finde en løsning, må konklusionen være den, at et lovindgreb må betragtes som fornuftsbegrundet. Konsekvenserne for det grønlandske samfund vil være alvorlige, hvis konflikten fortsætter. Visse dele af flytrafikken er allerede stoppet – det gælder for Øst- og Nordgrønland – men også i andre dele af Grønland har konflikten været mærkbar.

Dertil kommer den kendsgerning, at skibstrafikken fra Øst- og Nordgrønland om meget kort tid må indstilles på grund af vinteren, og det vil give yderligere problemer.

Hertil skal så føjes de problemer, der vil være forbundet med afbrydelse af kommunikationsmidlerne; man behøver jo ikke megen fantasi til at forestille sig, hvad det betyder for et område som det grønlandske.

Alt i alt er det en ret alvorlig situation for det grønlandske samfund; det giver nogle samfundsmæssige problemer for det, hvis denne konflikt fortsætter.

Hvad angår det økonomiske, er der i forslaget stillet forslag om, at der bevilges en beløbsramme på 5,5 pct. til rådighed for parterne, som de frit kan forhandle fordelingen af. Denne procentsats svarer til det, der er opnået ved øvrige danske organisationers overenskomster, som er afsluttet. Der er også i den forbindelse grund til at fremhæve det ønske, der har været fremsat i det danske folketing om at få udjævnet de lønforskelle, der er mellem det hjemmehørende og det ikke-hjemmehørende personale, et krav, der også er rejst af det grønlandske landsting.

[Bakholt]

Men det må også understreges i den forbindelse, at det efter socialdemokratiets opfattelse er nødvendigt, at der udvises en tilstrækkelig smidighed af de grønlandske parter i det offentlige aftalenævn ved fremtidige overenskomstforhandlinger. Hvis en sådan smidighed ikke udvises, risikerer vi at få flere overenskomster til behandling her i folketinget, og det ønsker vi i socialdemokratiet ikke.

Der er ingen, der kan laste regeringen og socialdemokratiet for, at vi har handlet overilet i denne sag. Der har været gjort mange forsøg på at finde en forhandlingsløsning, og strejken har kørt længe, og der er ingen ud-sigt til, at denne konflikt vil stoppe af sig selv inden for overskuelig tid.

Med de konsekvenser, som jeg har omtalt det vil få for det grønlandske samfund, hvis konflikten løber videre, må vi i den socialdemokratiske gruppe konkludere, at det er nødvendigt, at vi vedtager det lovforslag, som Grønlandsministeren har fremsat.

Jeg skal på den socialdemokratiske gruppe vegne give tilslutning til forslaget.

Fremskridtspartiets forslag skal jeg afvise; vi finder det inderlig overflødigt i denne situation.

Hans Jørgen Holm (V):

Der er én hovedbegrundelse for venstre i denne sag, og det er hensynet til den fortsatte kommunikation i Grønland, som jo i allerhøjeste grad er ved at være i sidste termin: der er områder, hvor fjordene er lukket, og der er udsteder, som er afskåret fra omverdenen. Derfor er det da korrekt, som den socialdemokratiske ordfører har sagt, at regeringen ikke har handlet overilet – jeg skal lade være med at drage nogen anden konklusion af den bemærkning – men det er i hvert fald nok ved at være på tide, at man får stoppet konflikten på radiotelegrafistområdet.

Når det er sagt, vil jeg tilføje, at det jo ikke er første gang, at der er konflikt med radiotelegrafisterne, og at den konflikt er havnet til afgørelse her i folketinget. Det er i sig selv en betænkelig sag, at arbejdsgiveren, som samtidig også er lovgivningsmagt, bruger den metode, men man må sige, at det er et problemfyldt område, det er problemfyldt bl. a. i overgangen og de spændinger, der ligger mellem det grønlandske og det danske arbejdsmarked. Men man skal ikke på lang

sigt forvente, at konflikten hver gang løses i det danske folketing.

Vi er positive over for at få standset konflikten, og vi er formentlig positive over for ministerens lovforslag, som jo i bemærkningerne er ret sparsomt på oplysninger. Jeg har allerede afleveret nogle spørgsmål i udvalget til opklaring af, hvad der ligger bagved, bl. a. om, hvilke overenskomstområder der ikke er afsluttet, og hvilke konsekvenser der derfor vil være af, at vi gennemfører et lovindgreb på dette område for andre og ikke afsluttede overenskomstområder.

Hvad angår selve indholdet, følger det jo den gældende overenskomst og den forlængelse, der også blev besluttet sidste gang; det gælder også for selve beløbsrammen. Hvis man skal vælge et indgreb, er det klart, at vi er nødt til at bruge en lineal; vi kan ikke gå ind og forhandle overenskomsten, det er det, man skulle have gjort parterne imellem. Og da der jo end ikke ligger nogen form for skitse til en aftale mellem de to parter, eksisterer der vel ikke andre muligheder, end at vi forlænger den gældende overenskomst, som den nu engang foreligger.

Vi vil kigge på lovforslaget i udvalget og stille nogle spørgsmål om selve substansen, men er positive over for at få konflikten bragt til ophør hurtigst muligt.

Grethe Fenger Møller (KF):

Grønlandsministerens lovforslag omfatter jo, som det er bekendt, tre kollektive overenskomster mellem Grønlandsministeriet og Radiotelegrafistforeningen af 1917. Jeg kan også på det konservative folkepartis vegne principielt beklage, at det ikke er lykkedes ministeriet og Radiotelegrafistforeningen at nå til et resultat ad forhandlingens vej. Men arbejdsstandsningen har nu, som vi ved, været siden den 24. juni, mere end 4 måneder, og det er meget lang tid. Jeg synes egentlig, at man lidt kan bebrejde regeringen, at man ikke på et tidligere tidspunkt har overvejet at gribe ind, men jeg forstår godt, at man, når man på det øvrige arbejdsmarked, i hvert fald i Danmark, på de fleste områder er nået til et resultat ad forhandlingens vej, har villet give parterne en chance for at nærme sig hinanden. Men egentlig synes jeg, det er betænkeligt, fordi det allerede har haft store samfundsmæssige konsekvenser for det grøn-

[Grethe Fenger Møller]

landske samfund, at konflikten har været så langvarig.

Nu siges det som begrundelse for fremsættelsen af lovforslaget på dette tidspunkt, at man for det første ikke regner med at nå et resultat ad forhandlingens vej, og for det andet kender vi jo også grønlandske vejrforhold og ved, at det nu i løbet af meget kort tid vil være umuligt at få transport- og passagertrafikken sikret med skib. Jeg mener også, forslaget er nødvendigt, fordi der er sket en udbygning i Grønland af helikoptertrafikken, og den har været meget stærkt ramt af, at man ikke har kunnet bruge radiotelegrafister.

Det er jo ikke første gang, at vi her i folketetinget har behandlet et lovforslag af denne art. Det gjorde vi også i 1977, og da støttede det konservative folkeparti også regeringens lovforslag. Vi er enige med regeringen i, at når der er tale om konflikter, der vedrører alvorlige samfundsmæssige områder, må det være vores opgave, selv om vi principielt går ind for aftalefrihed på arbejdsmarkedet, at sikre, at også det grønlandske samfund kan fungere, og det vil vi også gerne være med til.

For så vidt angår det materielle indhold af lovforslaget skal jeg sige, at vi kan støtte denne ændring, og vi kan også støtte den beløbsramme, som er anført i lovforslaget. Jeg tror, at man som arbejdsmarkedspart må acceptere, at hvis man ikke ad forhandlingens vej vil forhandle sig til rette, må man altså også finde sig i, at der kommer en lineal, og det vil der vel også komme i fremtiden, hvis man ikke lærer at forhandle sig til rette. Vi er altså nu i en situation, hvor vi er mere eller mindre tvunget, synes jeg, til at gribe ind fra folketingets side, og derfor kan jeg også sige, at vi fra det konservative folkeparti vil støtte lovforslaget under behandlingen i udvalget.

Med disse bemærkninger har jeg også afvist fremskridtspartiets forslag, fordi jeg mener, at det forslag, der i denne sammenhæng skal gennemføres, må være regeringens forslag.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg skal starte med at sige, at mit indlæg handler om regeringens forslag og ikke om fremskridtspartiets; vi afviser fremskridtspartiets forslag.

Lovgivning på overenskomstområder har dette folketing gang på gang demonstreret at det ikke har forstand på, og det uanset om der blot har været tale om forlængelseslove. SF er principielt modstander af overenskomstlovgivning; det er i et samfund af vores type helt urimeligt, uanset om det er i Danmark eller det er i Grønland, og det har vi jo i øvrigt også statsministerens ord for, i alt fald før statsministeren blev statsminister.

Grunden til det er, at vi mener, at organisationer på begge sider af bordet fritages for det ansvar, som de skal påtage sig i sådanne sager.

Når det er sagt, vil jeg sige, at denne sag har en anden side, som selvfølgelig gør sagen mere kompliceret, end vi hidtil har set ved overenskomstlovgivning her i Danmark, og det er problematikken med hensyn til lønudjævning i Grønland. Det er jo alle bekendt, at de grønlandske arbejdere tjener betydelig mindre i Grønland, end de danske udsendte gør. Det skyldes mange ting, som jeg ikke her skal komme ind på, undtagen en enkelt ting, nemlig at det bliver mere og mere nødvendigt, at man får uddannet egne folk til disse job og så i øvrigt sørger for, at grønlændernes lønforhold bliver bedre. Det er, hvad vi mener i SF.

Det er rigtigt, at arbejdsstandsningen får andre følger i Grønland, end den ville have fået her i Danmark, fordi der er tale om tyndtbefolkede områder med store afstande, og fordi isen begynder at lukke fjordene og komplicerer det yderligere. Dette erkender vi, og derfor vil vi opfordre til, at man øjeblikkelig sætter sig ned til nye forhandlinger i håb om, at det kan føre til et resultat.

SF kan ikke tilslutte sig indgrebet, som jeg indledte med at sige, og vi vil advare imod, at man brolægger en vej, som vil vise sig at være den forkerte vej. Dette være ikke mindst sagt til vores venner i siumut, samtidig med at jeg skal sige, at vi så sandelig godt forstår den vanskelige stilling, de er i, og dermed deres holdning.

Samtidig skal jeg ikke undlade at pege på, at der bl. a. i denne sag, men også i andre sager har vist sig manglende solidaritet fra danske arbejderes side over for de grønlandske arbejdere. Det beklager vi meget, og vi beder til, at man vil prøve at forstå hinandens samfund bedre.

[Lilli Gyldenkilde]

Vi kan ikke medvirke til dette forslags gennemførelse som allerede sagt, og vi udtrykker stor forståelse for den meget, meget vanskelige situation, der er opstået, og opfordrer til øjeblikkelige forhandlinger.

Lone Dybkjær (RV):

I modsætning til den forrige ordfører kan det radikale venstre støtte regeringens forslag og vil samtidig gå imod det af fremskridtspartiet fremsatte forslag.

Når den socialdemokratiske ordfører sagde, at udviklingen, hvis ikke vi gør noget, vil skabe store problemer, synes jeg, det var en mild udtalelse, for der er jo ingen tvivl om, at udviklingen allerede har skabt store problemer en lang række steder, og det er naturligvis også baggrunden for, at vi nu mener, at man bør gribe ind. Det er klart, at vi ligesom andre partier har understreget, at vi her helst havde set, at man havde været i stand til at klare det selv, men i modsætning til SFs ordfører tror vi altså ikke længere på, at det kan nytte noget at opfordre parterne til forhandling. Det fremgår jo klart af teksterne og af, hvad der ellers har stået, at de har forhandlet og ikke kan nå til et resultat. Det er jo ikke altid, det er muligt at nå et resultat ad forhandlingens vej.

Da der ikke foreligger noget mæglingsforslag, mener vi også, det må være det rigtige at gennemføre en forlængelse af den eksisterende overenskomst.

Under udvalgsarbejdet har vi et par spørgsmål angående den faktiske lønudvikling, og på hvilken baggrund man har sagt 5,5 pct. og 3,7 pct., også i forhold til udviklingen nu andre steder af den slags ting, men det er naturligvis spørgsmål, der ret nemt kan opklares under udvalgsarbejdet, så vi tilsiger det et positivt arbejde og kan støtte hovedlinjerne i regeringsforslaget.

Arne Melchior (CD):

Også CD kan tilsige regeringens forslag en hurtig og velvillig behandling. De tekniske ting er vi ikke følelsesmæssigt engagerede i, så vi skal være bidragende til at bringe sagen hurtigt igennem i forventning om, at alle interesserede parter på Grønland vil indse nødvendigheden af dette indgreb.

Tyroll (VS):

Det bliver jo ikke så få gange, vi må fastslå vores principielle holdning på dette område fra denne talerstol, nemlig at vi vender os kraftigt imod, at man griber ind i overenskomstforhandlingerne og dikterer nogle løsninger. Det gælder også i dette tilfælde, og derfor afviser vi selvfølgelig både regeringens og fremskridtspartiets forslag. Vi ønsker, at lønarbejderne og deres organisationer skal have den fulde forhandlings- og aktionsfrihed med hensyn til deres krav til løn- og arbejdsforhold.

Dernæst vil også jeg bevæge mig ind på en række af de problemer, som har været nævnt. Jeg vil også tage lidt fat i spørgsmålet om f. eks. opnåelse af ligeløn i Grønland, som er krævet bl. a. af fagbevægelsen, SIK, på Grønland. Det er en kamp imod resterne af kolonitidens lønpolitik, og vi forstår denne kamp imod det forhadte fødestedskriterium. Det er selvfølgelig helt uacceptabelt for SIK, at lønforskellene mellem hjemmehørende arbejdskraft i Grønland og tilkaldt arbejdskraft opretholdes, og vi har også set, hvordan SIK har udtrykt dette i deres overenskomstkraav ved de netop afsluttede overenskomstforhandlinger, hvor man siger, at lige løn for lige arbejde er et spørgsmål om fordelingen af goderne i samfundet. Lige løn for lige arbejde er et spørgsmål om solidaritet.

Man har også fra SIK stillet krav om, at den lønmæssige forskelsbehandling bliver bragt til ophør ved afslutningen af overenskomstforhandlingerne i 1985, og der er da også helt klart behov for, at de faglige organisationer sætter sig sammen og løser denne opgave på deres præmisser og ikke ud fra diktater fra det offentlige aftalenævn eller folkettinget. Det er ligeledes nødvendigt, at dansk fagbevægelse støtter SIK med at nå det mål, som man har sat sig: at få den lige løn.

Dernæst vil jeg gerne sige, at VS deler SIKs opfattelse af, at tilkaldt arbejdskraft må være en midlertidig foranstaltning for det grønlandske samfund, og at behovet vil og skal mindskes i takt med uddannelsen af grønlandsk arbejdskraft, der kan overtage de forskellige funktioner. En sådan udvikling kunne den danske stat passende bidrage til bliver realiseret så hurtigt som muligt, og det gælder naturligvis også på teleområdet.

[Tyroll]

Jeg har bemærket, at Grønlandsministeren i sit lovforslag forsøger at låne lidt fjer fra den fjerpragt, som SIK ellers har, ved at sige, at dette forslag bl. a. drejer sig om at oprettholde en lønudjævrende politik. Det siges endvidere, at man fra statens side, fra det offentliges side, i Grønland lige siden 1960 har bestræbt sig for at etablere et særligt grønlandsk lønniveau. Ja, det skal jeg love for at de hjemmehørende grønlændere har fået at føle. SIK fremfører således, at statens fremgangsmåde over for de hjemmehørende lønmodtagere i Grønland er uforandret; man lader dem arbejde for sig og for andre for den mindst mulige betaling.

De statslige overenskomstindgreb har bidraget til at fastholde den lave løn, alt imens prisstigningerne fortsætter med uformindsket styrke. Samtidig klager SIK over, at lønningerne ved f. eks. den kgl. grønlandske handels fiskeindustri anlæg bliver bestemt ud fra rene tilfældigheder, og at nogle fabriksledere manipulerer arbejderne ved hjælp af arbejdernes manglende kendskab til talbehandling. Statens virksomheder dikterer akkordforholdene, uden at arbejdersiden får indflydelse. Det er altså en negativ form for lønudjævrende politik, der bliver ført fra det offentliges side, og den vender vi os selvfølgelig kraftigt imod.

Jeg har også bemærket, at ministeren kommer ind på hele spørgsmålet, om den beskatning, der finder sted i Grønland, skulle tilsi-ge, at man gennemfører en bestemt form for lønpolitik. Heroverfor vil jeg sige, at vi fra VS' side helt klart støtter fagbevægelsens krav i Grønland om at se tingene på en helt anden måde og som led i en udjævning af godernes fordeling stille krav om en progressiv beskatning og forhøjelse af bundgrænsen for de personlige fradrag samt fjernelse af de skattefiduser, der eksisterer på Grønland. Desuden har man krævet en priskontrol til gunst for de lavestlønnede.

Det vigtigste for os er, at dansk fagbevægelse bidrager til at sikre den lige løn i Grønland. Sikring af lige løn skal ikke ske på et lavt niveau, som den statslige lønpolitik til-sigter. Den lige løn må skabes gennem lønarbejdernes solidariske kamp og ikke på det offentlige aftalenævns præmisser eller inden for dette nævns lønpolitiske rammer. Derfor opfordrer vi til, at de forskellige fagbevægelser i Danmark og i Grønland finder sammen

om at sikre, at man får en løsning på denne konflikt, som ikke dikteres herfra.

Poul H. Møller (KrF):

Kristeligt folkeparti er enigt med de ordførere, som har udtrykt beklagelse over det nødvendige i indgreb her fra folketinget, når overenskomstforhandlinger ikke lykkes. Vi var glade for, at det lykkedes i så høj en grad i forårets overenskomstforhandlinger, hvor det kun var nødvendigt med indgreb på enkelte områder.

Nu er vi stillet over for en ny sag her. Vi ved, at den grønlandske natur er af en egenart, som bevirker, at f. eks. standsning af flyforbindelser ikke alene er til stor gene for samfærdslen deroppe, men også kan gøre alvorlig skade og være en alvorlig trussel for befolkningen og dens hverdag deroppe.

Når man nu fremkommer med dette forslag om indgreb, giver jeg den socialdemokratiske ordfører ret i, at man ikke har handlet overilet i denne sag, måske snarere tværtimod: vi må sige, at det nok er i sidste øjeblik – inden isen fryser til derovre på østsiden – at man nu mener, det er nødvendigt at gribe ind.

Ud fra det, som er oplyst i forslaget, er der reelt ikke sket nogen som helst ændring af forholdene deroppe i de nu godt fire måneder, strejken har varet, og vi mener derfor også, at man måske burde have kunnet gribe ind lidt tidligere, end tilfældet er her.

Til de ordførere, som har talt om og opfordret til yderligere forhandlinger, vil jeg sige, at det, som foreligger her, viser, at de ikke kan forventes at kunne føre til noget resultat.

Derfor kan kristeligt folkeparti tilslutte sig regeringens forslag, og samtidig må vi afvise fremskridtspartiets forslag om voldgift i sagen.

Mølgaard (DR):

Retsforbundet må udtrykke nogen forbauselse over, at folketinget skal behandle spørgsmålet om overenskomster på Grønland. Vi finder ikke, det tilkommer folketinget at gribe ind i overenskomster overhovedet, medmindre egentlig livsvigtige interesser står på spil.

Vi må sætte et alvorligt spørgsmålstegn ved, om de helt fornødne nødtjenester ikke kunne opretholdes af frivillighedens vej; ind-

[Mølgaard]

til videre er det jo gået meget godt siden juni, og selv om vi, som flere har fremdraget, går imod koldere tider i øjeblikket, må jeg alligevel forestille mig, at Radiotelegrafistforeningen er ansvarlig nok til, at der ville kunne findes veje på anden vis til opretholdelse af de helt fornødne kommunikationsforbindelser.

Skulle dette imod vor forventning ikke være tilfældet, ville der foreligge en ganske anden situation for os, og den er næsten for teoretisk til at påkalde en kommentar her og nu. Dog skal jeg røbe, at retsforbundet altid har haft forståelse for begrænsede overenskomstindgreb på de isolerede områder, hvor der konkret kan blive tale om, at livsvigtige interesser står på spil, jævnfør vor stillingtagen til indgreb i slagterikonflikten, hvor vi gerne så dyremishandling eller vanrøgt af dyr hindret ad lovgivningens vej. Men ellers ville vi også dér lade konfliktparterne beholde deres selvbestemmelsesret.

På det område, vi i dag behandler: telegrafistkonflikten på Grønland, må vi udtrykke nogen modvilje imod, at hjemmestyret ikke er så udstrakt, at denne konflikt er et rent grønlandsk anliggende. Vi må jo tro, at det er i overensstemmelse med hjemmestyreløven, at vi her har lovforslagene til behandling. Men er dette, som man må formode, juridisk korrekt, mener vi, hjemmestyreløven bør laves om, så vi fjerner folketingets kompetence på dette område.

Jeg vil i øvrigt gerne sige, at ledsagebemærkningerne til regeringens lovforslag er fantastisk »løsagtige« i formuleringen. Man anfører, at landstinget har udtrykt bekymring over konfliktens fortsættelse. Kan der virkelig ikke skaffes en mere håndfast grønlandsk myndighedsbestilling på et lovforslag à la regeringens? Ellers synes jeg nok, at det ikke alene er gratis, men også tynd is, regeringen er ude på med sit lovforslag om københavnsk regereri vedrørende løn- og aftalespørgsmål i Grønland.

Må jeg endelig sige, at retsforbundets ubetingede afvisning af regeringens lovforslag selvfølgelig også indebærer en afvisning af det i princippet lige så gale forslag om statsstyring, som fremskridtspartiet har fremsat. Det må undre, at man fra dette partis side lægger op til øget statsstyring af erhvervs- og beskæftigelsesforhold, men det er jo beklageligt set før fra det partis side. Principielt vil

jeg dog gerne bemærke, at de mange helt overfladiske afvisninger af fremskridtspartiets indgrebsforslag, der er kommet til udtryk her i salen i dag fra de forskellige ordføreres side, bekommer os meget ilde, når man sammenholder dem med deres samtidige tilslutning til regeringsforslaget. Jeg synes principielt, at det er uværdigt, at folketinget ikke respekterer private lovforslag og giver dem en seriøs behandling på linje med regeringens forslag. Jeg synes, at det egentlig er noget, der går ud over tingets værdighed, og jeg synes, at det er trist at erkende, at tingmedlemmers suveræne ret til at fremsætte lovforslag ikke indebærer, at man kan forvente en seriøs behandling fra anden side af sådanne forslag.

Vor stillingtagen til fremskridtspartiets forslag er naturligvis nøjagtig den samme som til regeringens forslag, fordi den er principielt betonet. I begge tilfælde afviser vi det, og os forekommer det blot at være et spørgsmål om, hvorvidt man skal foretrække fængsel eller indespærring. Retsforbundet afviser begge dele.

Steenholdt (Grønl.):

Jeg synes, det er beklageligt, at telegrafiststrejken i Grønland har udviklet sig på den måde, at man bliver nødt til at blande sig i den. Jeg hører til dem, der gerne ser, at arbejdsmarkedets parter selv finder ud af, hvad det er muligt at opnå, og jeg føler mig derfor ubehageligt berørt af, at det i denne sag er nødvendigt for lovgivningsmagten at gribe ind.

Selv om telegrafiststrejken tilsyneladende ikke har haft alvorlige følger for det grønlandske samfund, er det ikke hele sandheden, man får at vide. Strejken har ramt yderdistrikterne i Grønland meget alvorligt og har været meget generende for den del af befolkningen, der bor derude. Jeg tænker således på Østgrønland og den nordligste del af Vestgrønland, som ikke har kunnet få den service, som man har behov for.

Under disse omstændigheder er jeg nødt til at lade telegrafisternes kamp komme i anden række. Jeg vil ikke blande mig i diskussionerne mellem LO og SIK. Jeg vil dog minde diskussionsdeltagerne om, at hjemmestyrets formål bl. a. er at styre de økonomiske midler i Grønland. Hvis man ikke havde

[Steenholdt]

givet det grønlandske hjemmestyre denne mulighed, havde man bevidst forsømt det vigtigste område i hjemmestyretanken.

På én måde forstår jeg udmærket de danske fagforeningsfolks harme over for SIK, men for SIK har det vist været meget svært at handle mod sine egne medlemmers interesser. De fleste medlemmer af SIK er lokalt lønnet, og de vil i samlet trop lønningsmæssigt nærme sig de såkaldt bedrelønnede. Dette er i øvrigt også landstingets såkaldte løndjævningspolitik.

Jeg beklager, at telefolkenes talsmand i den grønlandske radio betegnede SIK som forræderorganisation. Sådanne beskyldninger får man rettet mod sig, når man tænker på sine egne folk i forreste række i en sådan situation.

Jeg vil med disse ord anbefale lovforslaget til vedtagelse, og idet jeg erindrer om, at et enigt landsting i Grønland er gået ind for et indgreb over for telegrafiststrejken, er det mit håb, at ikke blot min kollega fra Grønland, hr. Preben Lange, men også det parti, som han og hans parti, siumut, samarbejder med, nemlig SF, har mod til at stemme for lovforslaget.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg bliver nødt til at gøre hr. Steenholdt opmærksom på, at vi netop præciserede, at vi ikke kunne stemme for forslaget.

Preben Lange (Grønl.):

Indledningsvis vil jeg gerne understrege, at mit parti, siumut, fortsat har respekt for den frie forhandlingsret, selv om vort landsstyre gennem længere tid har ønsket, at regeringen ville gribe ind over for den strejke, som har berørt store dele af det grønlandske samfund.

Jeg vil også benytte lejligheden til at understrege, at det er en lønpolitisk målsætning i Grønland, at der sker en gradvis reduktion af den lønforskel, der er mellem den hjemmehørende befolkning og det udsendte, altså tilkaldte, danske personale, altså en gradvis afskaffelse af fødestedskriteriet, som virker diskriminerende over for den hjemmehørende gruppe, grønlanderne.

Det kan ikke nytte ud fra en helhedsvurdering af det grønlandske samfunds situati-

on, at vi i denne sag lader os diktere af nogle ønsker om, at en bestemt gruppe – i dette tilfælde en gruppe, der i Grønlandssammenhæng er forholdsvis velbemidlet – forsøger at opnå samme lønninger som i Danmark, hvor skattetrykket er helt anderledes end i Grønland. Forholdene i Grønland og Danmark er forskellige, og derfor mener vi i siumut, at man ikke kan arbejde i Grønland og forlange at blive behandlet på samme måde som i Danmark. De strejkende har gennem deres aktion ramt de mest vanskeligt stillede – jeg gentager: de mest vanskeligt stillede – nemlig den del af befolkningen, der bor i yderdistrikterne. Det er ikke rimeligt, at den del af den grønlandske befolkning, der i forvejen er vanskeligt stillet næsten i alle henseender, også skal være offer for en faglig aktion iværksat af en befolkningsgruppe, der har langt højere indkomster end de, som strejken går ud over.

Fra siumuts side hilser man med tilfredshed og glæde, at regeringen nu har indset situationens alvor, men indgrebet burde måske have fundet sted på et tidligere tidspunkt. Det bør understreges, at det ud fra siumuts synspunkt er glædeligt, at regeringen har taget skridt til at fastholde den lønpolitik, som bevirker, at man gradvis kan afskaffe fødestedskriteriet, så man ikke fortsat uddyber kløften mellem danske og grønlandske lønninger i Grønland.

Formanden:

Ordføreren for forslagsstillerne til lovforslag nr. L 67 om aflæsning af radiotelegrafiststrejken i Grønland, hr. Dohrmann, har ordet.

Dohrmann (FP):

De to lovforslag, fremskridtspartiets og regeringens, har det samme hovedsigte, nemlig at den igangværende telegrafistkonflikt i Grønland aflæses hurtigst muligt.

Det, der adskiller de to forslag, er selve måden, man vil gøre det på. Regeringen foreslår, at man giver et løntillæg på 5,5 pct. Der foreligger ikke nogen nærmere begrundelse for, hvorledes man har fundet frem til, at 5,5 pct. skal være det magiske tal, som skal være en rimelig udgang på denne konflikt, og vi foreslår, at der nedsættes en voldgiftsret med 5 medlemmer, nemlig landsdom-

[Dohrmann]

meren i Grønland, 2 repræsentanter for de største partier i Grønland og 2 medlemmer udpeget af regeringen.

Så siger hr. Bakholt, den socialdemokratiske ordfører, at fremskridtspartiets forslag er overflødigt. Ja vel, det er der noget der kan tyde på i dag, men jeg kan fortælle hr. Bakholt og andre, som ikke er klar over det, at da vi indleverede vores forslag i sidste uge, var der ikke én – i hvert fald ikke af dem, jeg har snakket med – som havde hørt om, at regeringen kom med et forslag, men i løbet af weekenden har regeringen barslet med et forslag. Så om ikke andet, så har fremskridtspartiets forslag i hvert fald bevirket, at regeringen har fået umådelig travlt, og man kan takke vores forslag for, at regeringen nu agter at foretage sig noget i denne anledning. Vi er 100 pct. enige i, at indgrebet skal ske hurtigst muligt, og jeg må da kritisere regeringen for, at der er gået over 4 måneder, hvor denne konflikt har fået lov til bare at fortsætte.

I august måned stillede jeg ministeren det spørgsmål, om ikke hun ville foretage sig et eller andet, fordi både de rejsende, hotellerne i Grønland og de skolebørn, der skulle på uddannelse i Danmark o. lign., var generet voldsomt af denne konflikt. Ministeren svarede dengang, at det agtede hun ikke, og hun henviste til de frie forhandlinger og hist op og her ned, altså den sædvanlige snak, vi plejer at høre. Nu er det sket, men vi må se i øjnene, at denne konflikt har kostet millioner af kroner.

Mange af de bygder, man har talt om i dag, og som ligger i nogle barske områder, mangler vel deres vinterforsyninger, idet de nødvendige varer ikke kan nå frem, før fjordene fryser til, og derfor synes jeg, regeringen har været alt for langsom i denne sag.

Ministeren bebudede jo allerede i sit første indlæg, at hun ville komme op i anden omgang, og jeg vil godt røre lidt ved de 5,5 pct., som regeringen nu foreslår. Er det ikke således, at det faktisk var det første tilbud, man gav telegrafisterne, således at alle de millioner af kroner, det har kostet, at strejken har fået lov til at løbe i over 4 måneder, faktisk er spildt?

Jeg er enig i de betragtninger, hr. Preben Lange kom med om, at udsendte danskere ikke kan forlange at have danske forhold i Grønland. Hvis man rejser til Grønland, må

man altså være indstillet på, at såvel lønforholdene som forholdene i det hele taget ikke er som i Danmark, og derfor må de folk, der søger den slags steder hen, have den indstilling, at de vil leve under de eksisterende forhold.

Jeg vil også gerne have opklaret, hvor meget telegrafisterne får i skjult løntillæg. Vi ved, at de har en årlig ferierejse. Vi ved, at de får tilskud til deres boligudgifter, og det har de også fået under konflikten. Vi ved også, at skatten er lavere deroppe. Derfor mener jeg, at den henvendelse, vi har fået fra telegrafistforeningen, er meget skæv, når man sammenligner med danske forhold.

Men kort og godt vil jeg sige, at jeg mener, vores forslag er bedre end regeringens, fordi de to største partier i Grønland får lov til at udpege nogle medlemmer til en voldsgiftsret. Det er rigtigt, som fru Lilli Gyldenkilde sagde, at det også har noget med fødestedskriteriet at gøre, og det mener jeg trods alt man er bedre til at løse fra Grønlands side, end man er herfra. Jeg kan imidlertid forstå af de udtalelser, der er faldet, at vores forslag ikke kan opnå et flertal her i tinget, og så tror jeg da nok, at jeg allerede på nuværende tidspunkt kan sige, at i mangel af bedre vil vi sikkert også støtte regeringens forslag, således at forholdene kan blive normale igen i Grønland.

Hans Jørgen Jensen (S):

Det undrede mig uægtelig meget at høre hr. Preben Lange tale så varmt for, at man skulle gribe ind i konflikten i Grønland. Hr. Preben Lange har jo ikke den samme indstilling, når det drejer sig om konflikter i denne ende af riget. Da er det sådan, at hr. Preben Lange sammen med SF altid stemmer imod indgreb i arbejdskonflikter, og derfor forstår jeg, at hr. Preben Lange og SF i denne sag er inde i nogle alvorlige vanskeligheder, sådan som jeg også altid selv personlig er det, fordi jeg ikke mener, at man bør gribe ind i arbejdskonflikter, selv ikke når det er vejrguernerne, man må appellere til, som i dette tilfælde. Derfor synes jeg, at hr. Preben Lange skulle komme herop og give en forklaring på, hvordan man kan have forskellige standpunkter, alt efter om det drejer sig om indgreb i Grønland eller det drejer sig om indgreb i denne ende af riget. Man skal være

[Hans Jørgen Jensen]

konsekvent, og det er jeg selv på disse områder, for jeg mener altså principielt ikke, at man bør gribe ind i lovligt varslede konflikter, og det er jo det, der er tale om her.

Derfor undrer det mig også utroligt at se fru Lilli Gyldenkilde stå her og udføre stepdans med hensyn til, hvordan socialistisk folkeparti indstilling kunne være på dette felt. Det var på den ene side og på den anden side, og specielt var det et spørgsmål om, hvorvidt det var de danske arbejdere i Grønland, der havde været usolidariske over for grønlænderne. Det er egentlig topmålet, at socialistisk folkeparti, som kalder sig et arbejderparti, kan komme med sådan en gang banalt sludder, som dette i virkeligheden er.

Jeg ved ikke, om fru Lilli Gyldenkilde følger med i, hvad der foregår i Landsorganisationen, i FTF osv., hvor man i virkeligheden har undsagt den strejkebryderindstilling, som SIK har vist sig at have i det grønlandske samfund. Denne strejke havde antagelig ikke varet i 4 måneder, hvis ikke SIK havde været strejkebrydere, hvad de jo rent faktisk har været, og de har derfor ikke fået den solidariske opbakning, som man kan få i andre sager. Fra SIKs side kender man i virkeligheden ikke spillets regler, og det burde man i virkeligheden gøre.

Jeg håber ikke, at det skal blive en situation af lang varighed, at SIK, LO og FTF ikke kan snakke sammen. Jeg håber inderligt, at det er et skisma, man kan snakke sig ud af i løbet af relativt kort tid, men jeg kan hilse og sige til de grønlandske repræsentanter, at de godt kan meddele SIK, at hvis man forlanger solidaritet af andre, så må man også vise den over for de grupper, der i virkeligheden på fuldt lovlig vis har dekretet en strejke i det grønlandske samfund.

Og så slap det jo ud gennem det, hr. Preben Lange sagde, at de fire medlemmer, som grønlænderne har i lønningsnævnet, er blevet brugt til at blokere en fornuftig forhandling, idet der i virkeligheden har været tale om, at man fra de fire grønlandske medlemmers side har sagt, at hvis man giver sig på disse felter, skrider hele grundlaget. Det er et standpunkt, og jeg synes, at man skulle have givet udtryk for det standpunkt og på en helt anden måde have fået lønningsnævnet til at arbejde på en fornuftig og hensigtsmæssig måde ved at have drøftet en lønpolitisk linje

for det grønlandske samfund fremfor bare at sætte sig tilbage i stolen og spille overdommer i denne sag. For mig at se er de grønlandske medlemmer af lønningsnævnet efter det, hr. Preben Lange har sagt heroppefra, en meget væsentlig årsag til, at denne konflikt ikke har kunnet finde sin løsning for længe siden. Det vil jeg gerne have slået fast ved denne lejlighed.

Så vil jeg også gerne understrege, at rimeligheden i indførelse af lige løn for lige arbejde tror jeg alle i den danske fagbevægelse er 100 pct. enige i, ligesom man også er enig i, at man skal forsøge at tilrettelægge en politik, der kan føre til, at det opnås. Men man vil ikke fra det ene år til det andet være i stand til at klare et sådant problem; derfor havde det været mere rimeligt og fornuftigt, om man havde prøvet på at få en diskussion om en lønpolitisk linje, og her kunne lønningsnævnet have taget et initiativ til drøftelse af disse sager.

Jeg kan så sige, at det, der vil ske med dette indgreb, er, at alle de øvrige grupper, som nu skal forhandle – sygeplejerskerne, Teknisk Landsforbunds grupper, ingeniørerne osv. – med det indgreb, der vil komme fra folketingets side, har fået en klar tilkendegivelse af, hvordan den lønpolitiske linje skal være, og så kan man sige, at det er så som så med de principielle standpunkter, som hr. Preben Lange jo ellers bryster sig af i så mange andre situationer, men som åbenbart ikke skal komme til udtryk her, når det er nogle af de synspunkter, han selv repræsenterer. Jeg synes, at den dobbelthed skulle afsløres fra denne talerstol.

Formanden:

Inden jeg giver fru Lilli Gyldenkilde ordet for en kort bemærkning, skal jeg lige gøre opmærksom på – da flere har spurgt – at når denne forhandling er afsluttet, bliver der, hvis det bliver inden kl. 13, en kort udsættelse indtil kl. 13, hvor vi starter med spørgetiden. Det vil sige, at de følgende punkter på dagsordenen udsættes til efter spørgetiden, sådan som det er normal praksis.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg skal bare meddele hr. Hans Jørgen Jensen, at det, jeg sagde med hensyn til soli-

[Lilli Gyldenkilde]

daritet, ikke handlede om nogen standende strid mellem LO og SIK. Det handlede udelukkende om, at man måtte sætte sig ned og få talt sig til rette om den lønudjævning, som må komme på tale i disse tilfælde. Det handlede ikke om spor andet, og jeg agter ikke at gå ind i den standende strid mellem LO og SIK. Men jeg efterlyser solidaritet, og det mener jeg at grønlanderne må efterlyse, fordi de står i nogle vanskelige situationer med hensyn til lønspørgsmål.

Så skal jeg ikke undlade at sige til hr. Hans Jørgen Jensen, når han som fagforeningsformand udtaler sig meget principielt – det gør vi da også gerne, men ikke, så vi får røde knopper af det – at jeg mener, hr. Hans Jørgen Jensens principielle holdning til sager af denne art har været sådan, at han skiftevis stemmer imod og undlader at stemme, så der er altså forskel. Mere principiel har hr. Hans Jørgen Jensen heller ikke været.

(Kort bemærkning).

Preben Lange (Grøn.):

Det er korrekt, at siumutpartiet altid har været en varm fortaler for den frie forhandlingsret, og i dette tilfælde drejer det sig om aftalenævnet og de strejkende telegrafister. Men situationen i dag er så anderledes, at siumutpartiet er nødt til at opfordre regeringen til at gribe ind, fordi konflikten efterhånden totalt lammer det grønlandske samfund og det grønlandske trafiksystem. De i forvejen vanskeligt stillede, yderdistrikterne, har været afskåret fra omverdenen i snart 5 måneder, og jeg fik en melding så sent som i går om, at hvis vi ikke gør noget, vil hele Sydgrønlands trafik blive lammet fra i dag, fordi isen har lagt sig nu, ligesom Diskobugtområderne og områderne nord derfor også snart bliver stillet i en meget vanskelig situation.

Den strejke, som har lammet det grønlandske samfund, har simpelt hen kostet så mange penge for det grønlandske samfund, at vi ikke kan tolerere og respektere en sådan aktion. Det grønlandske samfund er i forvejen et meget sårbart samfund, i hvert fald over for sådanne aktioner; derfor er siumut nødsaget til, vel at mærke ansvarsbevidst som et regeringsparti, at opfordre regeringen her i Danmark til at gribe ind for at normalisere samfundssystemet endnu en gang.

Mange af de unge, der bor i yderdistrikterne, har måttet gå glip af et år af deres uddannelse, da de ikke må rejse hen og fuldføre deres uddannelse på grund af strejken her. Det har sågar kostet mange udsættelser af byggevirksomhed og den slags, som absolut er meget påkrævet de steder, som er mest udsat for disse aktioner.

Derfor vil jeg understrege, at siumut er nødt til at gribe ind for at kunne komme aktionen til livs, det er livsnødvendigt, og den har tvunget os til at gøre det, som vi nu har gjort.

(Kort bemærkning).

Hans Jørgen Jensen (S):

Jeg kan forstå på hr. Preben Lange, at han for fremtiden vil være en udmærket studie-kredsleder for SFs folketingsgruppe, for det, som hr. Preben Lange giver udtryk for her, er jo noget af det, han altid kritiserer, når der kommer et forslag om indgreb. Men hr. Preben Lange forstår det altså, når der kommer et indgreb fra regeringens side, fordi man nu er kommet så og så langt ud osv., når det er i det grønlandske samfund, men hr. Preben Lange forstår det ikke, når det drejer sig om det danske samfund. Jeg har sagt til hr. Preben Lange, at man taler med to tunger, når man har det på den måde, og jeg synes i og for sig, det er en urimelighed, at man tager to forskellige standpunkter i situationer, som i og for sig kan siges at være ens.

Jeg har en principiel holdning til dette med indgreb i arbejdskonflikter: jeg mener ikke, man bør gribe ind. Når der er varslet konflikter, må kampen gå sin gang, sådan er livets lod, og jeg mener i virkeligheden, at hvis SIK ikke havde brudt ind i denne strejke, som de har gjort, havde den været mere effektiv, og så havde den ikke været i de 4 måneder; så var parterne nok kommet til forhandlingsbordet under en eller anden form, vil jeg tro.

I øvrigt kan jeg sige, at efter de informationer, jeg har, er det vistnok sådan, at man i virkeligheden fra lønningsnævnets side i sin tid opfordrede forligsmanden til at prøve på ny. Der kunne jo ligge en indikation i retning af, at man gerne ville have fundet en løsning, men forligsinstitutionen ville ikke –

[Hans Jørgen Jensen]

og det er dens gode ret – gå ind i diskussionerne om disse ting.

Jeg har bare her villet fortælle hr. Preben Lange, at man ikke kan ride både på den ene og på den anden side af hesten. Der er ikke megen logik i det, der er sagt.

Formanden:

En kort bemærkning til hr. Tyroll. På et eller andet tidspunkt under debatten vil ministeren også få ordet.

(Kort bemærkning).

Tyroll (VS):

Jeg synes, at det, efter at jeg har sagt noget om vores principielle holdninger til de her forslag, måske ville være på sin plads, om man kom med nogle markeringer af, hvor LO har vist den store interesse for de problemer, som de grønlandske arbejdere har. Bevares, man kræver solidaritet her osv., men det havde unægtelig været rart, om man også i mere principielle spørgsmål herhjemme havde set sådanne holdninger, som der er givet udtryk for over for SIK fra LOs side. F. eks. når det drejer sig om løntrykkercirkulærer, undergravelse af overenskomster osv., havde det været på sin plads, at man kom med sådanne udtalelser. Men her går man altså ind i slagsmålet med SIK. Jeg synes, det er en dårlig måde, problemerne bliver løst på for øjeblikket mellem fagbevægelsen i Danmark og fagbevægelsen i Grønland, men det havde været på sin plads, om LO havde vist større interesse for de grønlandske arbejderes forhold, end jeg umiddelbart har set man har gjort.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Det, der kalder mig herop, er igen hr. Hans Jørgen Jensen, for jeg synes, det er helt forrygende fantastisk, at man ikke kan indse, at der er forskel på denne situation og andre gange, hvor vi har drøftet disse ting. Det mener jeg helt bestemt der er, og det har man da også, mener jeg, tidligere hørt fra hr. Hans Jørgen Jensens side, men det hører vi altså ikke nu. Nu lige pludselig handler det hele om, at man ikke må gøre disse ting, og det mener jeg for øvrigt heller ikke man skal, men jeg synes, det er fantastisk, at en social-

demokratisk fagforeningsformand, som gang på gang er vidne til, at hans parti lægger op til, at der skal foretages indgreb i en overenskomstsituation, udtrykker så lidt forståelse for, hvad der sker i det grønlandske samfund.

Formanden:

Hr. Hans Jørgen Jensen for en kort bemærkning.

Man skulle tro, man fik linjebetaling.

(Kort bemærkning).

Hans Jørgen Jensen (S):

Det kan selvfølgelig være et spørgsmål om intelligens, når man skal forstå, hvad der bliver sagt, men hvis jeg ikke hørte helt forkert, så sagde fru Lilli Gyldenkilde næsten heroppefra, at hun ville stemme for dette forslag, for hun sagde, at der var en helt anden situation i Grønland. Da fru Lilli Gyldenkilde talte om, at man ikke kunne være med, var det klart og tydeligt, men denne gang sagde fru Lilli Gyldenkilde, at nu var der en situation, som hun slet ikke kunne forstå at jeg ikke kunne forstå.

Jeg må have lov til at udtale min forundring over den forvildede indstilling, der er i socialistisk folkeparti i denne sag, men det undrer mig i øvrigt ikke.

Ministeren for Grønland (Tove Lindbo Larsen):

Jeg skal takke de mange partier, der har været positive over for dette lovforslag.

Jeg vil gerne generelt sige, at jeg er enig i det beklagelige i, at vi står i den situation, vi gør. Som jeg også har udtrykt det i bemærkningerne, drejer det sig her om nogle samfundsmæssige problemer i Grønland, som vi ikke kan sidde overhørig. Jeg synes nok, at de grønlandske folketingsmedlemmer har beskrevet situationen så malende, at ingen kan være i tvivl om, at dette er en handling, som er rigtig.

Hr. Hans Jørgen Holm mente, at der var begrænsede oplysninger i lovforslaget. Jeg vil gerne sige til hr. Hans Jørgen Holm, at jeg er meget villig til at uddybe dem i udvalget. Jeg kan forstå, at hr. Hans Jørgen Holm allerede er i gang med spørgsmålene, og skulle han komme i tanker om flere, så er jeg også villig til at svare på dem. Hr. Hans Jørgen Holm

[Ministeren for Grønland]

gav udtryk for den desperate situation i Grønland, og det er vi altså enige om.

Fru Grethe Fenger Møller mente, at det måske havde været rimeligt, om man havde grebet ind noget før. Dertil vil jeg gerne sige, at det hele tiden har været vores holdning, at så længe der var håb om, at man kunne komme til en forhandlingsløsning, så havde vi ikke noget ønske om at komme med et lovgivningsmæssigt indgreb.

Fru Lilli Gyldenkilde havde mange betragtninger omkring dette lovforslag. Der var både spørgsmål om lønudjævning og spørgsmål om at uddanne egne folk. Med hensyn til det første kan jeg være enig, idet der jo her i folketinget er truffet beslutning om, at man skal tilnærme de hjemmehørendes til ikke-hjemmehørendes lønninger over en periode. Når fru Lilli Gyldenkilde siger, at man bør tilstræbe at uddanne egne folk, så er vi også ganske enige, men dér kommer vi jo netop ind i problemet med, at der har været nogle begrænsninger i uddannelsen af egne folk i Grønland, som også hr. Preben Lange klart gav udtryk for det.

Jeg undrede mig i øvrigt meget over fru Lilli Gyldenkilde bemærkninger om, at SF ikke kan medvirke til dette lovforslag. Jeg ville da tro, at fru Lilli Gyldenkilde ved, at SFs søsterparti i landsstyret og i landstinget, siumut, er indstillet på, at der skal lovgives her og nu. De har endog opfordret til det på et meget tidligere tidspunkt, hvilket også er fremgået af hr. Preben Langes bemærkninger. Jeg kan også godt sige, at vi på et tidspunkt havde ønsket et begrænset mandat til forhåbentlig at opnå et forhandlingsresultat, men det har man sat sig imod i siumut.

Derfor vil jeg gerne spørge fru Lilli Gyldenkilde, hvad hun har tænkt sig. Man ønsker i søsterpartiet siumut i Grønland en indgriben i situationen her og nu. Fru Lilli Gyldenkilde ønsker ikke en indgriben. Skal jeg forstå det på den måde, at der skal gribes ind over for de grønlandske medlemmers muligheder i aftalenævnet, eller skal konflikten fortsætte, med de samfundsmæssige problemer, der er knyttet til det? Jeg synes, det var rart, om vi kunne få et ganske klart svar på, hvad fru Lilli Gyldenkilde egentlig har tænkt sig, når hun ikke vil medvirke og samtidig har denne dobbeltsidige holdning til de problemer, som vi her står med. Jeg kan henviser til hr. Preben Langes bemærkninger,

som i høj grad fortalte noget om, hvad holdningerne er i siumutpartiet og i det øvrige landsting.

De øvrige ordførere har, med undtagelse af hr. Tyroll, givet udtryk for positiv vilje til at medvirke til gennemførelse af dette lovforslag. Jeg skal sige til hr. Tyroll, at dette lovforslag er godkendt af det samlede landsting i Grønland, en hundrede procents opbakning. Det er ikke en lovgivning, der går imod det grønlandske samfund - tværtimod.

Jeg mener, at det tyder på en nedvurdering af organisationerne i Grønland, når hr. Tyroll siger, at man ikke får tilstrækkelige oplysninger om situationen i forhandlingerne. Det mener jeg ikke er rigtigt.

Hr. Mølgaard gav udtryk for, at man måtte kunne opretholde det grønlandske samfund ad frivillighedens vej. Det kunne være meget interessant at høre, hvad det er for en frivillighedens vej. For mig at se er der tale om en arbejdssituation; der er tale om en overordentlig alvorlig situation i det grønlandske samfund. Der er også tale om, at det, vi foretager os, er juridisk korrekt. Det er det danske folketing, der skal tage sig af disse sager. Der er for øvrigt ikke noget, synes jeg, løsagtigt i de bemærkninger, der hører til lovforslaget. Når jeg yderligere i bemærkningerne gør opmærksom på, at lovforslaget er godkendt af det samlede landsting, så synes jeg nok, at der er langt til det løsagtige.

Til hr. Dohrmann vil jeg blot sige, at socialdemokratiet ikke baserer sin politik på, om fremskridtspartiet fremsætter lovforslag eller ej.

Alt i alt må jeg sige, at den positive behandling, lovforslaget her har fået, er jeg godt tilfreds med, og jeg er meget villig til at komme med yderligere oplysninger til udvalget under udvalgsarbejdet.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Det, der kalder mig herop, er ministerens ord om, at SF i denne sag skulle have en dobbeltsidig holdning. Sådan mener jeg ikke det skal forstås, og jeg vil da appellere til, at man ikke forstår det sådan.

Det, vi har gjort her ved førstebehandling, er, at vi har udtrykt vores principielle holdninger til at lovgive på overenskomstområderne. Dernæst har vi givet udtryk for, at

[Lilli Gyldenkilde]

vi har stor forståelse for de specielle grønlandske forhold, som har ført til, at grønlænderne selv har måttet bede om dette. Vi kan godt forstå det, men vi må selvfølgelig også sige, at vi ikke er hundrede procent enige med vore kammerater i siumut. Det er fremgået klart, og det mener jeg ikke er et udtryk for en dobbeltsidig holdning. Man kan godt have forståelse for noget uden at være hundrede procent enig i tingene, og det var, hvad jeg prøvede på at give udtryk for her fra talerstolen.

Det var faktisk det samme, jeg prøvede at forklare hr. Hans Jørgen Jensen, da jeg var heroppe med en kort bemærkning. Jeg mener, at der er specielle forhold, der gør sig gældende her, og det skal man tage med i sine beregninger, men derfor kan man godt holde fast i det, man mener er det rigtige, nemlig at der ikke skal lovgives i disse situationer.

Når vi i SF har den holdning, er det, fordi vi indser faren ved, at forhandlingsvejen bliver kortere og kortere, fordi parterne ved, at til syvende og sidst vil der blive grebet ind lovgivningsmæssigt. Dermed fritager man organisationerne, det være sig arbejdsgiversiden eller lønmodtagersiden, for det ansvar, som er deres. Det er deres pligt at få nogle aftaler igennem, uden at tingene skal føres ind i folketinget, hvor det fører til centralisme. Det er meget vigtigt, at disse ting bliver ridset op, hver eneste gang man går ind i at lovgive om disse problemer.

Dohrmann (FP):

Jeg tror, at alle, som vil sætte sig lidt ind i det, er enige i, at lønforholdene i det hele taget i Grønland er ét stort roderi. Man opererer med noget, som hedder udsendte. Man har hjemmehørende grønlændere, som har udsendtes status, og endelig har man så lokale lønninger. Da jeg for første gang for 20 år siden kom til Grønland, talte man om akkurat det samme, som man gør i dag. Man skulle have uddannet nogle flere grønlændere, fordi de selv skulle klare en lang, lang række opgaver.

Det bringer mig frem til at spørge ministeren, hvornår hun tror at man er nået så langt, at man har fået uddannet så mange grønlændere, at de selv kan klare i hvert fald de mest elementære ting. Nu har man haft

mange, mange år, og man har gentaget det gang efter gang her i folketinget, og man har lovet det ene, og man har lovet det andet. Hvad er der galt? Kan man ikke, eller vil man ikke? Er det uddannelsessystemet, det er galt med, eller hvad er der i vejen? Tør ministeren sætte årstal på, hvornår vi slipper for alt det? Med hjemmestyrets indførelse havde man visse forhåbninger om, at noget ville blive ændret. Nu har hjemmestyret ganske vist ikke fungeret så længe, men jeg er desværre bange for, at hjemmestyret i Grønland er kørt ind i nøjagtig det samme spor, som skiftende regeringer har kørt i her i Danmark førhen.

Derfor vil jeg som sagt gerne høre, om ministeren har de mindste forhåbninger om, at vi i løbet af en årrække kan forvente at der sker nogle ændringer, således at folketinget bliver fri for at beskæftige sig med noget så fjernt som lønforhold i Grønland.

Ministeren for Grønland (Tove Lindbo Larsen):

Jeg vil gerne spørge fru Lilli Gyldenkilde direkte, om hun vil tage ansvaret for situationen i Grønland ud fra sine principielle holdninger og sin udtrykte forståelse for sagen her. Jeg kan altså ikke se, at man kan sige, at man forstår, der er en speciel situation i Grønland, men at man har en principiel holdning; man tager ikke ansvaret for den udvikling, der vil komme. Hvad vil fru Lilli Gyldenkilde egentlig gøre? Vil fru Lilli Gyldenkilde svare på de spørgsmål, jeg stillede hende i anden omgang? Hvad nu, hvis SFs stemmer var afgørende? Ville man så overlade det grønlandske samfund til den desperate situation, som jeg mener det vil komme til at befinde sig i i den nærmeste fremtid?

Til hr. Dohrmann vil jeg sige, at jeg ikke ønsker at sætte noget årstal på, hvornår man kan forvente at have tilstrækkeligt med uddannede folk i Grønland. Men jeg kan sige, at der er sket meget på dette område de seneste år. Der er gjort en øget indsats for at uddanne grønlændere på en lang række områder, og der er gjort en øget indsats for at uddanne grønlændere i Grønland. Det synes jeg det er værd at lægge mærke til. Jeg vil også gerne sige, at der arbejdes ihærdigt hos politikerne i Grønland, i hjemmestyret, i kommunerne, for at skabe den situation, at

[Ministeren for Grønland]

de får en større selvstændighed, hvad der formentlig også ligger i det, hr. Dohrmann her gav udtryk for, men et konkret årstal vil det ikke være rimeligt at forlange.

Formanden:

Fru Lilli Gyldenkilde for en kort bemærkning. Da der er tale om direkte spørgsmål, så vil det sige 5 minutter, hvis det ønskes.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Ja, jeg takker for det store ansvar, der bliver lagt på os. Må jeg sige, at socialistisk folkeparti har 11 mandater i dette folketing, og vi har ikke på nogen som helst måde haft medansvar for, at organisationerne efterhånden er kommet i den situation, at de nogle gange kan sætte sig med hænderne i skødet og sige: vi lader forhandlingsvejen blive så kort som muligt, for så bliver der nok lovgivet. Det er præcis på dette, vores argumentation går. Vi har ikke taget medansvar for, og agter heller ikke at gøre det fremover, at man griber ind i disse situationer ved lovgivning. Det, vi agter, er at gøre det lysende, tindrende klart, at man skal nå frem via forhandlingsvejen. Dermed har jeg vistnok sagt, hvor mit ansvar ligger.

Ministeren for Grønland (Tove Lindbo Larsen):

Alle de principielle opfattelser, som man kan have inden for de forskellige partier, hjælper ikke det grønlandske samfund i dag og i den nærmeste fremtid. Det er ansvaret for det grønlandske samfund, der medfører, at regeringen fremsætter dette lovforslag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00, hvor vi først går til punkt 7 på dagsordenen: Spørgsmål til ministrene.

Mødet udsat kl. 12.15

Mødet genoptaget kl. 13.00

Man gik til dagsordenens punkt 7, som var:

7) Spørgsmål til ministrene:

Spm. nr. 87

1) Til *justitsministeren* af:

Agnete Laustsen (KF):

»Hvad vil ministeren gøre for at skaffe politiet ordentlige arbejdsforhold i forbindelse med opklaring og efterforskning af kriminalitet i Christiania samt skabe sikkerhed for den enkelte politimands liv og helbred under ophold i Christiania?«

Skriftlig begrundelse

Det er helt uacceptabelt, at Christiania fortsat kan eksistere som et område uden lov og ret. Beboerne i de omliggende kvarterer generes groft, kriminaliteten vokser og er nu så alvorlig, at selv politiet angribes, når det udfører sit lovlige arbejde. Fra de nordiske lande rejses der gentagne klager over denne skamplet på dansk retsvæsen. Justitsministeren må derfor vedkende sig sit ansvar og få ryddet op i dette uvæsen.

Agnete Laustsen (KF):

At Christiania fortsat består, er i sig selv en skændsel for og en skamplet på dansk retsbevidsthed. Men forholdet bliver endnu mere grelt, når regeringen tilsyneladende helt apatisk accepterer, at vold, kriminalitet og narkomisbrug får lov til at udvikle sig, således at Christiania i realiteten i dag er et retsløst område.

At det står så groft til, bekræftes af de seneste udtalelser fra politiet, som ikke mere er i stand til at udføre sit lovlige arbejde uden at blive korporligt overfaldet med sten, rådne æg og benzinbomber og tilmed truet med bombesprængninger og sågar drab.

[Agnete Laustsen]

Jeg forstår derfor til fulde, at politiet nu har krævet, at det sikres effektivt, hvis det overhovedet skal kunne påtage sig at skride ind over for kriminalitet i Christiania, for naturligvis skal der skrives ind mod kriminalitet, uanset hvor den optræder, også i Christiania. Det er derfor altafgørende, at justitsministeren åbent erkender sit ansvar på dette område og øjeblikkelig bakker politiet op i dets bestræbelser for at holde orden.

Det er i pressen blevet oplyst, at der allerede har været et møde med repræsentanter for politiet, og jeg vil derfor bede ministeren oplyse, om der er taget skridt til at sikre politiets arbejdsforhold, herunder den enkelte politimands liv og helbred, i forbindelse med arbejde i Christiania.

Formanden:

Jeg skal gøre opmærksom på, at spørgeren lige præcis ramte det dobbelte af den tilmålte taletid.

Justitsministeren (Ole Espersen):

Jeg vil gerne til indledning pege på, at der som bekendt for tiden foregår nogle generelle overvejelser om benyttelsen af Christianiaområdet på længere sigt. Disse overvejelser er ikke inden for mit ressortområde. Det hører først og fremmest under min kollega forsvarsministeren.

Specielt med hensyn til ordenshåndhævelsen i Christiania kan jeg ikke være enig med spørgeren, når denne i begrundelsen for sit spørgsmål gør gældende, at Christiania skulle være et område uden lov og ret. Det er en påstand, der blev gentaget her. Tværtimod søger politiet i videst muligt omfang at gribe ind over for konstaterede lovovertrædelser i Christiania, præcis som man gør det i andre bydele. Men det er naturligvis ikke realistisk at forvente, at politiet skulle være i stand til at hindre alle lovovertrædelser, hvad enten de begås i Christiania eller andetsteds. Det er et kendt forhold, at Christianiaområdet som følge af sin særlige struktur ikke er et af de steder i København, hvor det er lettest for politiet at udføre sit arbejde.

Jeg er helt opmærksom på disse problemer, som jeg for nylig har drøftet med repræsentanter for det københavnske politipersonale og med politidirektøren. Efter min opfattelse vil det være muligt i ganske vidt

omfang at imødegå vanskelighederne ved en hensigtsmæssig tilrettelæggelse af den politimæssige indsats i Christiania, og jeg er bekendt med, at politidirektøren i København løbende overvejer disse problemer i samarbejde med politipersonalet. Det er mit håb, at man på denne måde vil kunne få reduceret problemerne, bl. a. omkring politipersonalets sikkerhed i Christiania. Men samtidig må man nok være realistisk og erkende, at politiarbejde altid vil være forbundet med en vis risiko, og at der overalt, det gælder især i de store byer, vil være områder, hvor politiets arbejdsvilkår er mere vanskelige end andre steder. Disse realiteter er det ikke så let at lave om på, og jeg synes også, de sidste dage har vist os, at der er andre områder i København, hvor der er ganske væsentlige problemer.

Agnete Laustsen (KF):

Det hører til god kutyme at sige tak for svaret, men jeg må indrømme, jeg synes ikke, der er meget at takke for. Jeg synes egentlig, der er tale om et ping-pong-spil mellem forsvarsministeren og justitsministeren, hvor den første siger, at politiet ikke er hans arbejdsområde, men justitsministerens, og nu siger justitsministeren her, at spørgsmålet om, hvorvidt Christiania skal bestå eller ej, ikke er hans område, men forsvarsministerens.

Jeg har ærlig talt indtryk af, at justitsministeren dækker sig bag en hel masse floskler, for at sige det mildt: det er hensigtsmæssigt – det kan nok overvejes – vi må tænke os om – det er jo problemer, der også eksisterer andre steder. Det er det naturligvis, men jeg tror ikke, at nogen kan være i tvivl om, at problemerne i meget høj grad er fokuseret på Christiania.

Jeg synes ikke, at jeg har fået noget som helst svar på mit spørgsmål, om ministeren her og nu vil erkende sit ansvar for retstilstanden i Christiania, hvor politiet åbent har sagt: vi kan ikke udføre vores arbejde i Christiania, hvis ikke der sikres os arbejdsforhold, der tager hensyn til vores liv og helbred. Jeg tror, at justitsministeren ikke er ukendt med, at politiet for øjeblikket næsten vægrer sig ved at komme i Christiania, fordi det bliver mødt med en sådan modstand af voldelig karakter, som ikke noget menneske med rimelighed bør blive udsat for på sin

[Agnete Laustsen]

arbejdsplads, og det er jo politiets arbejde at skulle stå model til det. Det spørgsmål synes jeg overhovedet ikke jeg har fået svar på her i dag.

Ole Bernt Henriksen (KF):

Jeg synes nu heller ikke, at ministeren svarede. Det kan være, at et spørgsmål mere kan hjælpe: tror ministeren, at det under de herskende forhold i Christiania er muligt at sikre politiet rimelige arbejdsvilkår svarende til, hvad man byder andre medborgere? Det er jo krav, som socialdemokratiet er gået i spidsen for gennem mange år. Tror ministeren videre, at vi kan forhindre udlandet i at blive irriteret i stigende grad over, at vi i virkeligheden tillader denne rede af kriminalitet at være et centrum for aggression mod nabolandet til Danmark?

Birgith Mogensen (CD):

Jeg vil blot spørge, om ministeren er klar over, at volden i Christiania er så alvorlig og så grov, at politiet i mange tilfælde slet ikke tør blande sig, når der er uroligheder derude, fordi der er for lidt mandskab.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Ja vist sker der ting og sager i Christiania, men det sker der jo i så mange bydele i København. Det sker der på Vesterbro, og det sker der på Nørrebro. Uden at sige for meget kan man vel nok fastslå, at det ikke altid er dem, som jeg kan forstå at de hidtidige spørger kaldes »uromagere«, der er alene om at fremkalde uroen.

Jeg vil gerne stille justitsministeren et spørgsmål, når der tales om, at det også er politiets arbejdsplads, og heri er jeg enig. Er fordelingen mellem uniformeret politi og urobetjente virkelig den samme i Christiania som andre steder, eller optræder der flere af disse urobetjente, der godt kan være meget provokerende? Det er jo ikke særlig rart for beboerne at møde et skilt i danske statsbiler med »Gør Danmark rent – ryd Christiania«. Jeg vil gerne spørge, om andelen af disse urobetjente, der altså kan lade sig forlede til noget sådant, er større i Christiania end i andre bydele.

Hagen Hagensen (KF):

Det virker grotesk, at vi er nået dertil, at man også herinde skal drøfte, hvem der skal

beskytte ordensmagten, der skal opretholde ro og orden, i dele af landet.

Jeg vil gerne spørge ministeren, der selv bragte andre bydele ind i billedet – i den forbindelse skal der i disse dage vel nærmest tænkes på Nørrebro – om ministeren vil erkende forskellen mellem det, der sker i andre bydele, og det, der sker ude i Christiania. Det er selvsagt plage, vi har lavet os ved, at man overhovedet har Christiania bestående, og det har den regering, ministeren er med i, ansvaret for. Derfor vil jeg spørge ministeren, om det ikke er ham selv og hans kolleger i regeringen, der har ansvaret for, at vi er nået dertil, at vi skal til at overveje, hvem der skal beskytte ordensmagten.

Formanden:

Med disse seks spørgsmål giver jeg ordet til justitsministeren.

Justitsministeren (Ole Espersen):

Jeg vil gerne gentage over for fru Agnete Laustsen, at jeg har haft et møde med repræsentanter for det københavnske politipersonale. Det var et ganske langvarigt møde, hvor vi gennemgik hele problematikken og især politipersonalets sikkerhed. Mødet sluttede med, at vi blev enige om, at den udrustning, politiet har, skal være den bedst mulige. Der var ikke tale om ny udrustning af andre typer, men den bedst mulige udrustning. Vi enedes selvfølgelig også om en fortsat dialog om de problemer, der er på området. Jeg blev orienteret om de patruljeringsformer, man har, dem har jeg også talt med politidirektøren om, og der er ikke nogen grund til at tro, at politiet nægter at patruljere eller foretage almindelige politiforretninger i Christiania. Det vil man fortsat gøre.

Hr. Ole Bernt Henriksen spørger, om det er rimelige vilkår, man byder politiet, og om man ikke byder andre borgere mere rimelige vilkår. Det er klart, som jeg også sagde i mit første svar, at politiet undertiden er i udsatte situationer. Det er man klar over at man er, og det er selvfølgelig vores opgave i samarbejde med politiet at gøre disse situationer så lidt risikofyldte som overhovedet muligt, og det er naturligvis også det, vore bestræbelser går ud på.

Det er rigtigt, at der har været kritik fra udlandet især i relation til det hashsalg, der foregår i Christiania. Jeg tror nok, at den

[Justitsministeren]

kritik, ligesom en hel del anden kritik mod Christiania, er noget forfejlet, selv om der også er noget reelt i den. Det er ikke sådan, at man ikke tidligere kunne købe hash i København, man tog bare andre steder hen. Måske var det lidt besværligere tidligere, det kan jeg ikke afvise, men selvfølgelig er man da også tidligere taget fra Stockholm og Göteborg og andre steder til København for at købe hash. At tro, at det blot er nu, det sker, er altså forkert. At kalde det et centrum for aggression mod udlandet, som hr. Ole Bernt Henriksen gjorde det, mener jeg ikke er rimeligt.

Med hensyn til, om der er for lidt mandskab – det var det spørgsmål, der blev stillet af fru Birgith Mogensen – kan jeg sige, at politiet hidtil har haft mulighed for at have det tilstrækkelige beredskab til stede, hvor der var behov for det. Jeg kan også sige, at regeringen har besluttet at øge politistyrken over en årrække fra ca. 8.700 til 9.300. Det er en ganske rimelig forøgelse, men det er også en ganske mærkbar forøgelse, og det vil selvfølgelig også komme til at spille en rolle i København.

Med hensyn til fordelingen mellem uniformeret politi og uropatroljer har jeg ikke det nøjagtige fordelingstal, men begge typer af politipersonale færdes i Christiania.

En »selvskabt plage« kaldte hr. Hagen Hagensen Christiania. Sådan vil jeg ikke karakterisere Christiania. Der er også positive elementer i området. Så vidt jeg husker, var det ikke den socialdemokratiske regering, der var, skal vi sige passiv, da Christiania blev oprettet. Hvis jeg ikke tager meget fejl, var det en konservativ forsvarsminister, der dengang havde ansvaret for området.

Knud Lind (FP):

Jeg vil godt spørge justitsministeren, om beboelsen ude i Christiania er lovlig i retlig forstand. Dernæst vil jeg godt spørge ministeren, om politiet har haft problemer i Christiania, således at man har været nødsaget til at rekvirere en deling fra udrykningstjenesten, når uropatroljen eller narkopolitiet skulle foretage en ganske almindelig ransagning derude. Til sidst vil jeg spørge, om ministeren eventuelt kan oplyse, hvor mange der inden for det sidste år er kommet til skade derude i forbindelse med disse ransagninger.

Formanden:

Op så må vi slutte med fru Agnete Laustsen og så justitsministeren.

Agnete Laustsen (KF):

Ja, da jeg forstår, at min taletid er meget nær ved at være opbrugt, bliver det kun et ganske kort spørgsmål til justitsministeren: agter justitsministeren efterhånden at tage et samråd med sine kolleger i regeringen om at få Christiania bragt til ophør?

Justitsministeren (Ole Espersen):

Som jeg indledningsvis sagde til fru Agnete Laustsen, er der i øjeblikket et projekt i gang med henblik på Christianias fortsatte udnyttelse, og fru Agnete Laustsen ved naturligvis lige så vel som jeg, at dette projekt ikke er færdigudarbejdet endnu. Der er kommet en midtvejsrapport, hedder det, og vi forventer omkring årsskiftet at have mere klare planer parat. Derfor har jeg naturligvis ingen som helst hensigt om på dette tidspunkt midt i hele planlægningen pludselig at afbryde den og etablere noget helt andet. Det er der ikke nogen som helst grund til.

Hr. Knud Lind spørger, om området er lovligt bolig-mæssigt set. Jeg tør godt sige, at det ligger en hel del uden for det spørgsmål, der er stillet her i dag, og derfor vil jeg ikke svare på det. Det vil jeg så meget mindre, som hr. Knud Lind jo har stillet mig præcis det samme spørgsmål skriftligt, og ved den lejlighed vil han få svar.

Der spørges, om det har været nødvendigt at rekvirere delinger til at bakke politi op i forbindelse med ransagning. Det har utvivlsomt været nødvendigt. Det kan ske i Christiania, og det kan ske i andre områder, hvor der skal foretages politiforretninger, at man må rekvirere assistance, hvis der viser sig større modstand eller andre vanskeligheder, som man ikke havde forudset.

Der spørges, hvor mange der er kommet til skade ved politiforretninger i Christiania. Jeg besvarede i august et spørgsmål fra hr. Knud Linds partifælle, hvor jeg sagde, at der i perioden marts-juli i 9 tilfælde var sket skade på politifolk i den forstand, at de måtte på skadestuen. Tilskadekomsttilfældene har især været koncentreret om nogle bestemte kortere perioder i maj og juli 1981. Det måtte, sagde jeg dengang, i et enkelt til-

[Justitsministeren]

fælde med sikkerhed antages, at der ville blive tale om varig men. Det er selvfølgelig en ulykke, som jeg meget beklager, både når det sker på Christiania, og når det sker andre steder. Siden har der som bekendt været en konfrontation dagen før Christianias fødselsdag. Der var 19 politifolk, der kom på skadestue, men ingen fik varig men. De blev alle sammen udskrevet samme dag.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Formanden:

Det næste spørgsmål er stillet til undervisningsministeren af hr. Kalnæs. Jeg skal gøre opmærksom på, at de fem spørgsmål til undervisningsministeren vil blive besvaret af miljøministeren.

Spm. nr. 53

2) Til *undervisningsministeren* af:

Kalnæs (SF):

»Hvor stor vil den forhøjelse i statens uddannelsesstøtte blive, som boligministeren lovede på et møde i Århus den 9. oktober, og hvornår vil den komme?«

Skriftlig begrundelse

De uddannelsessøgende har i øjeblikket alvorlige økonomiske problemer, som bliver forøget på grund af boligsituationen og de stigende energipriser.

Mangelen på ungdomsboliger presser priserne op, og på kollegierne har boligministeren fastslået at huslejen må stige til 750 kr. pr. måned på grund af de store varmeudgifter. Dette har ført til huslejeboykot på flere kollegier.

På et møde arrangeret af SFU, RU, DKU og VS i Århus den 9. oktober afviste boligministeren at give yderligere støtte til kollegierne og henviste i stedet til en forhøjelse af statens uddannelsesstøtte som det middel, der skulle løse problemerne.

For at sikre arbejdsroen for de uddannelsessøgende er det vigtigt, at undervisningsministeren med det samme oplyser om størrelsen af den bebudede stigning i uddannelsesstøtten og om tidspunktet for dens gennemførelse.

Kalnæs (SF):

Dette spørgsmål drejer sig om, hvorvidt man vil hæve statens uddannelsesstøtte. Det hænger sammen med, at der blev afholdt et møde i Århus, hvor jeg deltog sammen med boligministeren, og dér lovede boligministeren, at man ville gøre noget ved uddannelsesstøtten, da ministeren på samme møde sagde, at man ikke ville forøge tilskuddene til kollegierne. Derfor er det meget nærliggende at spørge, hvor stor den forhøjelse af uddannelsesstøtten, boligministeren lovede, vil blive, og hvornår den vil komme. Det er det, jeg gerne vil høre i dag.

Undervisningsministeren (Erik Holst, fg.):

Jeg kan sige til hr. Kalnæs, at regeringen er fuldt opmærksom på de økonomiske problemer, de uddannelsessøgende har, og på, at den nuværende form for uddannelsesstøtte har uheldige og alvorlige konsekvenser for dem, der har måttet optage statsgaranterede studielån, som de nu er ude af stand til at afvikle som aftalt.

Vi sigter i regeringen imod at afhjælpe disse problemer med en gældssanering, og vi arbejder på at få etableret en trinvis indførelse af statslån til afløsning af de statsgaranterede lån i banker og sparekasser. Jeg kan imidlertid ikke endnu udtale mig nærmere om indholdet af det kommende lovforslag, og jeg kan heller ikke sige noget om, hvornår det vil kunne få virkning.

Vedrørende kollegiehuslejen, som hr. Kalnæs også spørger om, vil jeg sige, at dette problem er taget op til nyvurdering af boligministeren.

Boligministeren (Erling Olsen):

Da jeg kom hjem fra mødet i Århus, stillede hr. Kalnæs et spørgsmål til undervisningsministeren, og jeg fik det svar, som miljøministeren nu på undervisningsministerens vegne har afgivet. Det gjorde, at jeg måtte prøve at se, hvordan det kunne klares på anden vis, og derfor går jeg nu til ungdomsboligrådet og snakker med dem med henblik på at finde en løsning på kollegieområdet, fordi det vil vare for længe at få løsningen på det andet område.

Kalnæs (SF):

Jeg vil først sige den fungerende undervisningsminister tak for svaret. Jeg synes, det er

[Kalnæs]

meget lykkeligt, at man fra regeringens side vil tage de uheldige virkninger af den form for lån, vi har i dag, op til overvejelse og gennemføre en forbedring på et eller andet tidspunkt. Det er jo kedeligt, at vi ikke kan få noget at vide om, hvornår det kommer, og det havde selvfølgelig også været dejligt at vide noget nærmere om, hvad det indeholder. Men jeg er meget glad for, at der sker noget, og vi har jo også fået oplysninger om, at der ville komme noget.

Jeg er også meget glad for det svar, boligministeren har givet om, at der vil blive taget fat på kollegiehuselejerne, sådan at der sker noget, indtil den anden ordning kommer igennem. Jeg synes, det er meget vigtigt, for det er nu, der er brug for, at der sker noget, og jeg glæder mig meget til at se, hvad der kommer ud af det. Jeg vil dog godt spørge boligministeren, om ikke der kan siges noget om, hvornår der sker noget, og hvor meget der sker inden for kollegiehuselejeområdet.

Keld Albrechtsen (VS):

Jeg håber ligesom hr. Kalnæs, at der virkelig kommer noget ud af den hjælp, boligministeren bebuder.

Når man nu har erkendt problemet, også i besvarelsen af dette spørgsmål, for kollegierne med hensyn til huslejestigningerne, kan ministeren så ikke love, at han vil lade være med at bruge antiboykotloven mod de kollegianere, som ministeren faktisk erkender fuldt berettiget protesterer gennem huslejeboycot, fordi de ikke har råd til at betale de stigninger?

Formanden:

Det er op til ministeren, om han vil svare senere, når hr. Alfred Hansen har haft ordet, men det ligger helt uden for spørgsmålet.

Alfred Hansen (DR):

Det har længe været et påtrængende problem at få revideret Statens Uddannelsesstøtte, det tror jeg at alle erkender. Det erkendte statsministeren også i november 1979 og oplyste dengang, at man i regeringen overvejede at ændre reglerne for og beløbene i Statens Uddannelsesstøtte. Siden er der intet sket, ud over at statsministeren i sin åbnings-tale her i tinget den 6. oktober d.å. oplyste det, som ministeren nu har bekræftet, nemlig

at regeringen arbejder med nogle planer. Det er klart, at de unge landet over venter meget spændt på, om det fortsat skal være afhængigt af forældrenes indtægt og forældrenes formue, om de kan få en uddannelse.

Jeg vil spørge ministeren, om han ikke er enig i, at vi, hvis ikke vi får gjort noget ved Statens Uddannelsesstøtte, risikerer, at vi får de unge delt op i to store grupper, nemlig de unge, hvis forældre er i stand til at give en uddannelse, og de unge, som ikke har disse muligheder. Det er en social udvikling, som jeg ikke synes er særlig heldig.

Så vil jeg gerne spørge, om ministeren kan sige, om det bliver i indeværende år, der kommer et konkret initiativ. Ministeren kunne ikke sige, på hvilket tidspunkt, men bliver det i denne samling . . .

Formanden:

Taletiden er langt overskredet.

Alfred Hansen (DR):

. . . boligministeren vil komme med et forslag om ændring af finansloven for det kommende år?

Boligministeren (Erling Olsen):

For så vidt angår kollegierne mødes jeg med ungdomsboligrådet på tirsdag, sover på det og beslutter mig på onsdag.

For så vidt angår antiboykotloven vil den fortsat være i anvendelse.

Undervisningsministeren (Erik Holst, fg.):

Jeg kan sige til hr. Alfred Hansen, at jeg er helt enig med ham i den vurdering, at vi ikke skal sigte mod at få opdelt befolkningen i to dele: nogle, der har mulighed for at lade deres børn få en uddannelse, og andre, der ikke har.

I åbnings-talen er der givet udtryk for, at vi i regeringen sigter imod at få afhjulpet problemerne med gældssanering i denne samling. Det arbejde, der for øjeblikket pågår, går altså ud på en trinvis indførelse af statslån til afløsning af statsgaranterede lån. Jeg kan ikke sige nøjagtigt hvilket tidspunkt, og heller ikke nøjagtigt, hvilket indhold loven vil få, men dette er altså de principper, hvorefter der arbejdes.

Kalnæs (SF):

[Kalmæs]

Jeg accepterer med stor glæde boligministerens løfte om at mødes med ungdomsboligrådet på tirsdag og sove på det og træffe beslutning på onsdag. Jeg synes, det er hurtig handling, og jeg glæder mig til at se, hvad der ligger i det. Hvis den efterfølgende handling, at få gennemført øgede tilskud til kollegierne, bliver lige så hurtig, så går det nok endda med huslejeboycotloven. Men hvis der optræder forsinkelser hen ad vejen, så vil jeg opfordre boligministeren til at overveje, om man alligevel ikke skulle stille antiboykotloven i bero, indtil man finder en løsning.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. 70

3) Til *undervisningsministeren* af:

Steen Folke (VS):

»Vil ministeren sørge for, at der bliver foretaget en grundig undersøgelse af den såkaldte berufsverbotsag fra Tønder, hvor to kommunistiske lærere blev nægtet ansættelse som faste vikarer ved skolevæsenet under omstændigheder, der i det mindste stinker ualmindelig kraftigt af magtfordrejning og politisk forfølgelse?«

Skriftlig begrundelse

To vikarer gennem flere år i Tønder var af den ledende skoleinspektør indstillet til to af tre stillinger som fast vikar. De to er imidlertid kendt som medlemmer af DKP, idet den ene, Flemming Schreiber Pedersen, er byrådsmedlem, mens den anden, Niels Kr. Madsen, er formand for den lokale DKU-afdeling. Gennem skolekommissionens og senere byrådets behandling af ansættelsessagen blev de to forbigået til trods for den ledende skoleinspektørs indstilling, til trods for at ingen med ét ord har kritiseret deres hidtidige arbejde, og til trods for en meget kraftig støtte til de to fra lærere, elever og forældre. Samtlige partier i folketinget har modtaget en henvendelse fra lærerrådsformand ved Tønder kommuneskole Bjarne Østerlund (dateret 7/10 81), hvori det hedder: »Alle anstændige regler i forbindelse med ansættelse må siges at være misbragt i denne sag«.

Spørgeren er bekendt med, at kompetencen i den slags sager ligger i kommunerne og ikke i undervisningsministeriet. Det er også

muligt, at de juridiske spilleregler i forbindelse med ansættelsessagen formelt set er overholdt. Men en sag kan i den grad stinke af magtfordrejning og politisk forfølgelse, at en undersøgelse må være på sin plads. Det er en sag af største vigtighed for den samlede folkeskole at gøre op med ethvert forsøg på udøvelse af reelt berufsverbod, selv når det sker under overholdelse af formalia.

Steen Folke (VS):

To vikarer gennem flere år i Tønder var af den ledende skoleinspektør indstillet til 2 af 3 stillinger som fast vikar. I den slags sager bliver indstillinger fra de sagkyndige så godt som altid fulgt, men ikke i denne sag. Gennem skolekommissionens og senere byrådets behandling af ansættelsessagen blev de to forbigået. Hvordan mon nu det kan være? Ja, det er jo ikke til at vide. Ingen kan granske hjerte og nyre hos de flertal i skolekommission og byråd, der har afgjort sagen. Men det er svært, meget svært, at befri sig for en mistanke om, at det kan have spillet en rolle, at de to forbigåede, som i øvrigt alle anerkender var yderst velkvalificerede, er kendt som medlemmer af Danmarks kommunistiske parti.

I Danmark har vi heldigvis ikke som Vesttyskland en lovgivning, der kan bruges til at udøve berufsverbod, men det udelukker desværre ikke, at der ved afgørelser i ansættelsessager faktisk kan ske politisk motiveret forfølgelse. Derfor må en sag som Tøndersagen undersøges grundigt.

Formanden:

Miljøministeren for undervisningsministeren.

Undervisningsministeren (Erik Holst, fg.):

Må jeg først bemærke, at sagen kun er mig bekendt gennem det spørgsmål, der er stillet her, samt gennem dagspressen, og jeg kan derfor vanskeligt tillade mig at gå i detaljer vedrørende kommentarer til en sådan sag.

Som det fremgår af begrundelsen for spørgsmålet, er hr. Steen Folke helt klar over, at kompetencen til at ansætte ledere og lærere ved en kommunes skolevæsen efter skolestyrelsesloven tilkommer kommunalbestyrelsen. Klager over afgørelser, der er truffet af de kommunale skolemyndigheder, kan

[Undervisningsministeren]

indbringes for amtsrådet af de myndigheder, organisationer eller personer, afgørelsen angår. Klager over amtsrådets afgørelser kan indbringes for undervisningsministeriet.

Jeg kan oplyse, at Sønderjyllands amtsråd på foranledning af en henvendelse fra folketingets ombudsmand er i færd med at foretage en undersøgelse af sagen, således som spørgeren har anmodet om.

Steen Folke (VS):

Jeg vil gerne først lige sige, at jeg synes, det er lidt utilfredsstillende, at det ikke er undervisningsministeren, der svarer på dette spørgsmål. Faktisk skete der det, at jeg rejste spørgsmålet for et par uger siden, og det skulle have været på i spørgetiden sidste onsdag. Dengang var undervisningsministeren bortrejst, og derfor indvilligede jeg, om end modstræbende, i at få spørgsmålet udskudt til spørgetiden i dag, for at hun kunne svare selv. Og så får man i dag at vide, at det er miljøministeren, der svarer. Så er der ikke så meget ved at få sagen udskudt den uge. Men nu vel, det er der ikke noget at gøre ved.

Jeg har bemærket, at ombudsmanden – et par dage efter, at jeg havde rejst spørgsmålet her – af egen drift har taget sagen op og henvendt sig til amtet. Jeg synes, det er udmærket, at sagen bliver forfulgt den vej, vil jeg gerne sige. Jeg synes, det vigtigste er, at der bliver lavet en undersøgelse. Jeg er klar over, at undervisningsministeriet altså kan komme ind i sagen, men jeg forstår, at det er på et senere tidspunkt i sådan en sags behandling. I denne omgang vil jeg sådan set blot sige, at så må vi afvente ombudsmandens undersøgelse, som jeg går ud fra bliver en god og uvildig undersøgelse, og så vende tilbage til sagen på det tidspunkt.

Formanden:

Jeg kan bekræfte hr. Steen Folkes fremstilling med hensyn til gangen. Vi kan bare ikke lade det gå ud over miljøministeren, hvad jeg tror vi er enige om.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg er i samme knibe som hr. Steen Folke, men jeg vil alligevel stille spørgsmålet – om ikke andet kan det da refereres for den ansvarlige minister.

Det er jo ikke første gang, vi oplever berufsverbot i forbindelse med ansættelser i den danske folkeskole. Der kan være tvivl om nogle tilfælde, men vi har i hvert fald ét ganske indiskutabelt tilfælde, hvor der skulle ansættes en vikar i Århus, og hvor skoleadministrationens kontor – til trods for at der var fine indstillinger og den pågældende skole ønskede at ansætte vedkommende – gav den besked, da man spurgte, om der var yderligere oplysninger, at vedkommende, der søgte ind, jo var politisk aktiv. Man forstod meget klart, at det ikke var i et af de anstændige partier – efter skoleadministrationens opfattelse. Det er undersøgt af ombudsmanden.

Derfor ville jeg spørge, om ministeren ikke tror, at det er på tide, det bliver fastslået lov-mæssigt, at man ikke må tage hensyn til folks holdninger, når der sker ansættelse.

Undervisningsministeren (Erik Holst, fg.):

Jeg må beklage, at hr. Steen Folke og hr. Bernhard Baunsgaard er utilfredse med, at undervisningsministeren ikke kan være her, men der er normalt i regeringen sammenfaldende synspunkter generelt, så jeg håber, jeg kan svare så generelt, at det også dækker undervisningsministeren.

Her må jeg sige, at det har også været noget, vi bemærkede, at ombudsmanden på eget initiativ har taget denne sag op. Det er helt oplagt, at når undervisningsministeriet kan indgå i en ankesag, så er det umuligt på forhånd at meddele en bestemt stilling til denne ankesag, især når detaljerne ikke er mere kendte, end de er for mig i øjeblikket.

Til hr. Bernhard Baunsgaard vil jeg sige, at jeg mener ikke, at der mangler oplysninger i styrelsesloven om, at et politisk tilhørsforhold ikke indgår i vurderingen ved ansættelsen. Jeg vil næsten finde, at det ville være forkert at meddele det. Jeg vil diskutere spørgsmålet med undervisningsministeren, og hvis det er således, at det kan gøres ud fra det ønskede formål at markere en opfattelse af, at noget sådant – altså et politisk tilhørsforhold – ikke under nogen omstændigheder bør indgå, så kan det være, at spørgsmålet kan tages op i loven.

Bernhard Baunsgaard (RV):

[Bernhard Baunsgaard]

Jeg vil gerne takke for tilsagnet om, at det refereres videre til undervisningsministeren og undervisningsministeriet og drøftes dér. Jeg deler bestemt den tvivl, der er kommet til udtryk med hensyn til, hvorvidt det skulle være nødvendigt. Når jeg alligevel beder om, at det overvejes alvorligt, er det på grund af det skred, der er sket med hensyn til vore politiske holdninger. Når politiet ved overtrædelse af politivedtægter og straffelov kan få lov til at eftersøge, om vi er medlemmer af en politisk vælgerforening – en lovlig politisk vælgerforening – så finder jeg alligevel, det bør overvejes at indføre en sådan bestemmelse direkte i loven. Derfor takker jeg.

Formanden:

Medspørgere får jo strengt taget ordet for supplerende spørgsmål, men all right.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. 84

4) Til *undervisningsministeren* af:

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

»Vil ministeren sikre, at det ved ansættelser inden for ministerens område er de for ansættelsen relevante kvalifikationer, der er afgørende?«

Skriftlig begrundelse

Som det er fremgået af adskillige artikler i dagspressen, har man ved Tønder kommunele skolevæsen ladet politiske tilhørsforhold være afgørende for ansættelsen af to faste vikarer.

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

Mit spørgsmål er stillet i anledning af den samme konkrete sag, og derfor vil jeg godt tage lidt op af det, der er sagt før. Jeg er selvfølgelig enig i, at man ikke kan granske folks hjerne for at finde frem til, hvordan de har truffet de beslutninger, de har taget. Jeg er til gengæld også enig i, at det er noget, vi ser mange gange, at man af den ene eller den anden grund har en tendens til at sno sig uden om ansættelse af specielt venstreorienterede, som det jo primært handler om. Det kan også være andre grupperinger, det skal jeg ikke udelukke, men det er specielt de

venstreorienterede, det handler om. Da vi ser så mange tilfælde af det – selv om man ikke præcis kan sige, at det er grunden – virker det underligt.

Jeg har spurgt, om man ikke kunne lave nogle generelle regler, som kunne forbedre situationen. Jeg synes, det er udmærket, at ombudsmanden har taget sagen op, men det er kedeligt, at man, hver gang det sker, skal prøve sagen gennem ombudsmanden. Reglerne er for ringe. Derfor vil jeg spørge – men det kan jeg måske ikke spørge miljøministeren om –: hvad agter undervisningsministeren at foretage sig i denne situation?

Formanden:

Spørgsmålet vil blive besvaret af miljøministeren på undervisningsministerens vegne.

Undervisningsministeren (Erik Holst, fg.):

Det fremgår meget tydeligt af begrundelsen for spørgsmålet, at det har sit udgangspunkt i samme sag, som er omtalt i hr. Steen Folkes spørgsmål vedrørende de to læreransættelser i Tønder, og som jeg lige netop besvarede for et øjeblik siden. Jeg må derfor om den konkrete sag henvise til det svar, jeg gav hr. Steen Folke.

Med hensyn til det mere principielle i spørgsmålet må jeg understrege igen, at en ansættelsesmyndighed ved sin bedømmelse af en ansøgers egnethed alene bør lægge vægt på de kvalifikationer, der er relevante for den pågældende stilling. Man kan imidlertid ikke fastsætte generelle normer, der kan benyttes ved enhver kvalifikationsbedømmelse, og det følger af sagens natur, at f. eks. kommunale skolemyndigheder må have mulighed for at anlægge et såkaldt samlet skøn over forskellige ansøgers egnethed til en stilling.

Men lad mig understrege igen – og det gør jeg på undervisningsministerens vegne med stor glæde – at det er indlysende, at en ansøgers politiske tilhørsforhold i denne henseende er uden betydning og ikke kan eller bør indgå i kvalitetsbedømmelsen.

Jeg kan sige til allersidst til fru Marianne Bentsen-Pedersen, at det er ikke nødvendigt, at sager af denne karakter skal passere ombudsmanden, for at ministeriet kan få fat i dem; de kan gå den normale ankevej over amtsrådene og til ministeren.

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

Det, jeg mente med, at det var kedeligt, at ombudsmanden skulle have fat i dem, er, at det er bedre at forebygge, end det er at prøve at tage sagen op bagefter. Det håber jeg ministeren er enig i.

Jeg tror i og for sig nok, at reglerne formelt set er gode nok, og at man ikke må tage hensyn til det, men vi kender det jo i praksis, at man på den ene side simpelt hen undgår venstreorienterede og på den anden side ansætter socialdemokrater, selv om det er alle mulige andre, der er indstillet. Selv om de står på en 6.-7. plads, får de alligevel stillingen. Jeg synes, det er meget uheldigt i begge tilfælde.

Noget af det, man kunne forestille sig – hvis jeg må have lov til at komme med forslag, som ministeren så kunne overveje – er, at man kunne se på reglerne om kommunens kompetence. Man kunne se på, om ikke det var rimeligt, at kommunen udelukkende tog stilling til, om den pågældende ansøger var kvalificeret til stillingen eller ej, og derefter lod de indstillende myndigheder have det afgørende ord. Det var den ene mulighed. Den vil jeg godt spørge om ministeren vil overveje.

En anden mulighed, som jeg også godt vil spørge om ministeren vil overveje, er, at man kunne foreslå, at når man ændrer en anden instans' indstilling, skulle denne anden instans have en skriftlig begrundelse for ændringen af indstillingen, og denne skriftlige begrundelse skulle også tilgå de ansøgere, som sagen handler om.

Ole Bernt Henriksen (KF):

Jeg glædede mig virkelig meget over ministerens sidste svar, men vil gerne stille et spørgsmål. Nu sagde ministeren selv, at ministeren tegner firmaet – et udtryk, som somme tider bruges. Vil ministeren bekræfte, at det nu er socialdemokratiets holdning – også ved besættelse af ledende poster i direktorater og styrelser o. lign.? Så synes jeg virkelig, vi er på vej mod en fornyelse i dansk administration.

Sønderby (V):

Jeg takker ministeren for svaret. Den sag i Tønder er pisket meget op i aviserne, men jeg vil da gerne spørge ministeren: når mini-

steren nu får foretaget de undersøgelser, vil ministeren så fastholde – vil ministeren foreslå undervisningsministeren at fastholde – det, der står i skolestyrelseslovens § 23, nemlig at det er skolekommissionen, det folkevalgte nævn, der kan indstille, så det stadig væk bliver skolekommissionen, der indstiller ud fra de faglige kvalifikationer?

Undervisningsministeren (Erik Holst, fg.):

Til fru Marianne Bentsen-Pedersen vil jeg sige, at man undgår vel ikke nogen steder at ansætte socialdemokrater, hvis der er mange socialdemokrater her i landet, og det er der jo ifølge statistikken. Påstanden om, at det er folk med ganske bestemte partitilhørsforhold, man ansætter, kan jeg ikke gå i detaljer om. Jeg har kun fået forelagt denne sag i form af et spørgsmål, og det er det, jeg har svaret på.

Jeg vil gerne bede undervisningsministeren om at se nærmere på kompetencen, om der er uklarhed eller usikkerhed vedrørende de vurderinger, der skal anlægges af de lokale kommunalbestyrelser rundt omkring, men jeg tror ikke umiddelbart, at der er nogen usikkerhed, og jeg har heller ikke hørt noget om, at der principielt skulle være det, man kalder berufsverbotsmuligheder.

Til hr. Ole Bernt Henriksen vil jeg sige, at jeg ved ikke, om man skal tage det som et tegn på noget nyt, det, jeg har sagt her, men hvis det er hr. Ole Bernt Henriksens opfattelse af nyt og han kan glæde sig over det, så har jeg ikke noget imod det sidste.

Til hr. Sønderby vil jeg sige, at det er muligt, sagen er pisket op, det har jeg ikke helt mulighed for at vurdere, men jeg vil gerne bekræfte, at ansættelsesforholdene i § 23 stadig væk står ved magt.

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

Når ministeren giver udtryk for den holdning, at alt er i orden, og at det fungerer tilfredsstillende, vil jeg da gerne spørge ministeren, om ministeren vil udelukke, at der sker ansættelser, som tager hensyn til politiske forhold. Så kan det være enten den ene socialdemokrat, der er organiseret, og som står på en 7. plads, der bliver ansat, eller en venstreorienteret, der ikke bliver udvalgt. Vil ministeren udelukke, at man med de regler, der er for øjeblikket, kan forledes til at lave den slags ansættelser?

Undervisningsministeren (Erik Holst, fg.):

Jeg kan hverken bekræfte eller afkræfte eller udelukke, at der er muligheder for at anlægge et såkaldt samlet skøn og deri lade folks politiske tilhørsforhold indgå. Det vil jeg ikke udelukke. Jeg vil beklage det og sige, at det i hvert tilfælde hverken er i lovens ånd eller efter lovens bogstav, at noget sådant sker.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. 85

5) Til *undervisningsministeren* af:

Gammelgaard (KF):

»Vil ministeren erkende, at der finder prøveforberedende kørekortundervisning sted i kommunale ungdomsskoler, og vil ministeren tage initiativ til at standse denne offentlige indblanding i det private erhvervsliv?«

Skriftlig begrundelse

Der henvises til, at f. eks. ungdomsskolen Viby i Århus kommune har teoriundervisning til såvel bil- som motorcykelkørekort, at ungdomsskolen i Horsens har køreprøvetoriundervisning for motorcykel, traktor og bil (undervisningen »tilsigter at føre eleverne op til den teoretiske del af køreprøven«, hedder det i programmet), at Vejen og omegns ungdomsskole har traktorkørekortundervisning, at Allerød ungdomsskole har undervisning i »den teori, som kræves til køreprøven til bil samt motorcykel«, at Langeskov ungdomsskole har et kursus, hvor man teoretisk gennemgår alle bestemmelser og færdselsregler for traktorkørsel, ligesom der er lejlighed til praktisk kørsel på traktor og der som afslutning på kurset kan aflægges traktorkøreprøve, og at Solrød ungdomsskole har teoriundervisning til bilkørekort afsluttende med teoriprøve.

Gammelgaard (KF):

I sit skriftlige svar på mit spørgsmål nr. 1065 i sidste folketingssamling svarede ministeren bl. a. (Folketingstidende 1980-81, sp. 12976):

»Jeg er ikke bekendt med, at der – som nævnt i begrundelsen for spørgsmålet – gives kompetencegivende teoriundervisning i den

kommunale ungdomsskole i forbindelse med erhvervelse af kørekort.«

I sit skriftlige svar på mit spørgsmål nr. 1134, også i sidste samling (Folketingstidende 1980-81, sp. 13069), svarede ministeren bl. a.:

»Idet jeg henviser til mit svar på spørgsmål nr. 1065, skal jeg gentage, at undervisningsministeriet ikke har kendskab til nogen dokumentation for, at der i ungdomsskolen etableres kompetencegivende undervisning under betegnelsen »forberedelse til kørekort.«

Jeg har nu i dag over for undervisningsministeren som begrundelse for mit spørgsmål fremlagt en række konkrete beviser for, at denne undervisning finder sted, og spørger derefter, om ministeren vil tage initiativ til at standse denne offentlige indblanding i det private erhvervsliv.

Formanden:

Spørgsmålet vil blive besvaret af miljøministeren på undervisningsministerens vegne.

Undervisningsministeren (Erik Holst, fg.):

Jeg vil gerne med det samme sige, at hr. Gammelgaards to tidligere spørgsmål har været med til at bevirke, at man fra ministeriets side har spurgt de enkelte amtskommuner om, i hvilket omfang og på hvilken måde der etableres færdselsundervisning i den kommunale ungdomsskole. Denne undersøgelse viser, at der i undervisningsåret 1980-81 har været etableret i alt 143 hold i færdselsundervisning. Det benævnes så forskellige ting som færdselslære, færdselsteori, færdselsorientering, traktorkursus, traktorkørekort og kørekortteori. Denne undervisning svarer til 6,5 promille af den samlede ungdomsskoleundervisning og er ikke prøveforberedende i ungdomsskolens forstand, da den prøveforberedende undervisning kun forbereder til folkeskolens afgangsprøver og til udvidede afgangsprøver.

Som nævnt i de tidligere svar, som undervisningsministeren har givet på de stillede spørgsmål, er en ungdomsskole en kommunal skole, og det er de enkelte kommunalbestyrelser, der tager stilling til omfang og indhold af ungdomsskolens undervisning inden for de almene fag. Jeg er imidlertid indstillet på, at undervisningsministeren meddeler

[Undervisningsministeren]

kommunerne, at de bliver gjort opmærksom på, at det er forkert, at ungdomsskolens færdelsesundervisning annonceres som forberedende til aflæggelse af køreprøver.

Gammelgaard (KF):

Det sidste kan jeg naturligvis kun være tilfreds med, men jeg må samtidig sige, at hvis indholdet af undervisningen stadig væk er forberedelse til kørekort, idet man gennemgår den teoretiske del af kørekortundervisningen, så er man ikke kommet længere.

Jeg har, som jeg sagde før, i min begrundelse for spørgsmålet nævnt en række konkrete eksempler på indholdet af den undervisning, der foregår, og den er altså direkte således, at de pågældende elever bliver fri for at tage teorikursus hos kørelærerne – og i visse tilfælde endog fri for at tage det praktiske kursus hos kørelærerne. Derfor må jeg henstille til ministeren, at der – ud over at der gives den henstilling, som ministeren netop har nævnt her fra talerstolen – også sættes en stopper for den egentlige kørekortundervisning, som altså rent faktisk finder sted i de kommunale ungdomsskoler.

Alfred Hansen (DR):

Det blev fastslået, at der rent faktisk i visse kommuner finder undervisning sted i ungdomsskolens regie med henblik på, at de unge får et kørekort. Al den stund det offentlige påtager sig nogle opgaver, som tidligere er blevet løst af private på udmærket vis, er det klart, at man trækker det tæppe væk, som er eksistensgrundlag for de autoriserede kørelærere.

Jeg skal derfor stille et konkret spørgsmål til ministeren: vil ministeren tage kontakt med undervisningsministeren, når undervisningsministeren igen kommer til stede her i tinget, for en drøftelse af, om man vil udsende en bekendtgørelse eller et cirkulære, hvor man opfordrer kommunerne til ikke i ungdomsskolens regie overhovedet at beskæftige sig med forberedende undervisning med henblik på et kørekort, men at dette udelukkende overlades til den private kørelærer? Det kan efter min mening ikke henregnes til et naturligt offentligt anliggende.

Voigt (FP):

Jeg vil godt spørge miljøministeren, om han som undervisningsminister vil spørge justitsministeren, som har nedsat en kommission, der hedder færdelssikkerhedskommissionen, om det ikke er korrekt, at den betænkning, færdelssikkerhedskommissionen har afgivet, helt klart angiver, hvor mange teoritimer man skal have fremover for at komme op til køreprøven. I den forbindelse vil jeg godt spørge miljøministeren, som skal svare for undervisningsministeren, om de timer, der bliver givet i ungdomsskolen, tæller med, som det er foreskrevet i færdelssikkerhedskommissionens betænkning.

Endelig vil jeg godt spørge ministeren, om det er korrekt, som det er anført i begrundelsen til dette spørgsmål, at man på Solrød ungdomsskole aflægger teoriprøve.

Undervisningsministeren (Erik Holst, fg.):

Må jeg sige til alle spørgerne, at der er ingen tvivl om, at undervisningsministeren med stor interesse læser de spørgsmål, der er stillet her i dag, og de foreløbige svar, som jeg af og til er nødt til at give, fordi jeg ikke kender detaljerne i de sager, der er stillet spørgsmål om, nok til at kunne give et endeligt svar på dem.

Jeg vil sige til hr. Alfred Hansen, at hvis man vil klage over en ungdomsskoles undervisning, så må man klage på den almindelige måde efter skolestyrelseslovens § 65, hvis man finder noget er forkert.

Det, undervisningsministeren er indstillet på, er at meddele kommunerne, at det er forkert, såfremt ungdomsskolens færdelsesundervisning annonceres som forberedende til aflæggelse af køreprøve. Det er også et svar til hr. Gammelgaard, som glædede sig over, at ministeren dog ville sende denne meddelelse ud. Jeg kan ikke på undervisningsministerens vegne gå meget længere, men jeg er villig til at forelægge spørgsmålene.

Vedrørende Solrød må jeg sige til hr. Voigt, at jeg kan ikke svare på, om man i færdelsteori, altså færdelssikkerhedsforhold, skal medregne de timer, der gives af ungdomsskolen, men jeg er villig til at gøre det, som hr. Voigt bad mig om, nemlig at spørge min kollega justitsministeren om dette forhold. Om det konkrete i Solrød kan jeg ikke svare, men såfremt hr. Voigt ønsker et svar, skal jeg sikre mig, at undervisningsministeren meddeler et sådant.

Gammelgaard (KF):

Jeg vil gerne spørge den fungerende undervisningsminister, om ministeren finder det rigtigt, at der på Solrød ungdomsskole finder følgende undervisning sted – jeg citerer fra den brochure, man har udsendt:

»Har du planer om kørekort til bil, kan du modtage teoriundervisningen i ungdomsskolen afsluttet med teoriprøve.«

Derefter vil jeg gerne spørge ministeren, om han principielt finder det rigtigt, at man fra det offentliges side på den måde, som det her sker, blander sig i et privat erhverv.

Undervisningsministeren (Erik Holst, fg.):

Jeg sagde i mit første svar, at ungdomsskolen er en kommunal skole, og det er kommunalbestyrelsen, der er ansvarlig for form og indhold. Såfremt denne annoncering eller denne meddelelse, der går til andre om, hvad det er, man underviser i, kan tolkes forkert, finder jeg det rigtigt, at undervisningsministeren udsender en orientering om, hvad man ikke skal gøre, nemlig meddele, at det er forberedelse til aflæggelse af en køreprøve.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. 103

6) Til *undervisningsministeren* af:

Keld Albrechtsen (VS):

»Vil undervisningsministeren opgive planerne om at søge den tidligere Høegh Guldbergs Gades kaserne i Århus nedrevet og i stedet tage initiativ til, at der indrettes kollegie- eller ungdomsboliger i bygningerne?«

Skriftlig begrundelse

Det er afgørende nødvendigt, at der omgående gøres noget for at afbøde den katastrofale mangel på ungdomsboliger i Århusområdet.

I den forbindelse er der fra forskellig side peget på, at den tidligere Høegh Guldbergs Gades kaserne kan indrettes til ungdomsboliger. VS mener, at ministeren bør tage initiativ til at sikre dette.

Vedrørende de tidligere kasernebygninger kan det nævnes, at området på længere sigt i en lokalplan er udlagt til universitetsformål, men det er vel også helt givet, at der ikke de første mange år kommer universitetsbygning

ger på grunden. Der er derfor ikke brug for at nedrive bygningerne, og de nuværende bygninger vil altså i mange år kunne anvendes som ungdomsboliger, samtidig med at der ikke vil være tale om nogen urimelig kortsigtet investering.

Det har endvidere været fremført i debatten, at en del af bygningerne skulle være i ringe stand, men alt tyder på, at en god del af bygningerne vil kunne bruges til formålet. Derfor bør det naturligvis hurtigst muligt undersøges, hvor mange af bygningerne der er egnede til formålet. Efter de oplysninger, der indtil nu har været fremme i debatten, skulle en god del af bygningerne med fordel kunne anvendes.

Keld Albrechtsen (VS):

Baggrunden for dette spørgsmål er den katastrofale mangel på ungdomsboliger i Århus. Der er i flere år ikke bygget nye ungdomsboliger i Århus, og mange boliger for unge under uddannelse og andre unge er forsvundet i forbindelse med udtynding i ældre bydele og i forbindelse med ejerlejlighedsudstykningerne.

Samtidig har boligministeren bebudet, at der i de kommende år heller ikke skal opføres nye ungdomsboliger, hvilket jo er helt uacceptabelt. Dog er der i boligministerens planer et lille lyspunkt, nemlig at man vil støtte, at eksisterende bygninger udnyttes til formålet. Det er dette, som undervisningsministeren, der jo nu skal have ansvaret for den tidligere Høegh Guldbergs Gades kaserne, får mulighed for at tage initiativ til – i hvert fald stadig væk har mulighed for at tage initiativ til. Det er dette, som jeg gerne vil forsøge at støtte med dette spørgsmål.

Formanden:

Spørgsmålet vil blive besvaret af miljøministeren på undervisningsministerens vegne.

Undervisningsministeren (Erik Holst, fg.):

Jeg vil gerne sige, at den påtænkte nedrivning af Høegh Guldbergs Gades kaserne sker som et led i en særdeles velovervejet og detaljeret plan, der er udarbejdet igennem en årrække. Den er udarbejdet i samarbejde med planstyrelsen, kommunen, universitetet og undervisningsministeriet, og så sent som i september 1981 har kommunen på grundlag af planen vedtaget en lokalplan, der åbner

[Undervisningsministeren]

mulighed for at nedrive kasernebebyggelsen og sikre kasernearealets fremtidige anvendelse til universitetsformål og til parkformål.

Kasernebygningerne er efter de oplysninger, som man har i ministeriet, meget ringe, og de er selv ved en nødtørftig istandsættelse ikke egnet til boligformål. De vil kræve yderligere investeringer, og blandt andet har fredningsstyrelsen, som jo hører under miljøministeren, set nærmere på bygningerne og tilkendegivet, at disse i den nuværende tilstand ikke er bevaringsværdige.

Med hensyn til behovet for at bruge arealet til universitetsformål kan jeg sige, at universitetet stadig har nogle meget påtrængende lokale problemer, bl. a. fordi man i den store ekspansionsperiode var nødsaget til at placere en hel del aktiviteter uden for universitetsparken enten i lejede lokaler eller i nødtørftigt indrettede fabriksbygninger.

Undervisningsministeriet er indstillet på successivt at søge disse aktiviteter flyttet tilbage til universitetsparken, og ministeriet kan derfor ikke medvirke til at lægge hindringer i vejen for denne tilbageflytning, som bl. a. vil betyde en bedre udnyttelse af de driftsmæssige ressourcer.

Gammelgaard (KF):

Mens spørgetiden er pågået, har jeg en formodning om, at finansudvalget allerede har vedtaget at nedrive den tidligere Høegh Guldbergs Gades kaserne i Århus. Jeg vil gerne spørge ministeren, om han har nogle beregninger, der viser, hvor dyrt det vil være i givet fald at indrette de pågældende bygninger til kollegie- eller ungdomsboliger.

Formanden:

Jeg må lige sige om det sidste spørgsmål, at det er ministeren jo ikke forpligtet til at svare på. Det ligger uden for det oprindelige spørgsmål.

Keld Albrechtsen (VS):

Det er naturligvis meget beklageligt, hvis finansudvalget har truffet den afgørelse, som hr. Gammelgaard nævner det. Jeg synes heller ikke svaret, som blev givet af den fungerende undervisningsminister, var tilfredsstillende.

Jeg vil gerne i den forbindelse spørge: er der nogen aktuelle planer om at bygge universitet på arealet, f. eks. inden for de kom-

mende 10 år? Jeg kan ikke forestille mig det. Jeg vil gerne have det at vide. Er der planer om, at de aktiviteter, der er en følge af de store investeringer, som man f. eks. har foretaget i Trøjborgkomplekset – som ganske rigtigt består af tidligere fabriksbygninger, men som er sat i ganske udmærket stand – skal flyttes over på kasernearealet? Jeg kan da ikke tro, at man vil nedrive de bygninger, man i dag bruger til universitet. Det vil jeg altså gerne spørge om.

Jeg vil også gerne spørge: er det ikke således, at hvis man nu går i gang med nedrivningen, så skal der faktisk bruges en hel del penge til selve nedrivningen? Penge, som altså bliver anvendt til at nedrive en bygning, som ligger på en grund, der ikke skal bruges til noget de første mange, mange år. Disse penge er altså faktisk spildt, i hvert fald hvis vi ser på den første 10 års periode. Ville det ikke i stedet for at rive ned i den situation, vi står i i dag med den store mangel på ungdomsboliger, være mere fornuftigt at bruge disse penge til at bygge boligerne om, således at de faktisk kunne komme til at gøre nogen gavn i den kommende 10 års periode?

Undervisningsministeren (Erik Holst, fg.):

Jeg takker hr. Gammelgaard for de oplysninger, der formodentlig er meget rigtige, fordi undervisningsministeren netop til finansudvalget har sendt aktstykket nr. 573 og har været i samråd om disse spørgsmål, som har været behandlet i længere tid i finansudvalget.

Jeg kan ikke med garanti sige, at der bliver opført den og den bygning inden for de kommende 10 år, men jeg kan sige, at der er særdeles velovervejede planer om at anvende arealet både til parkformål og til universitetsformål, og at det falder særdeles godt ind i dem. Jeg kan ikke sige, hvilke beløb der i givet fald skal bruges for at istandsætte bygningerne, og jeg kan heller ikke sige, hvad det vil koste med en nedrivning og en planering af arealet. Såfremt spørgeren måtte have ønske om at få en sådan oplysning, vil jeg tro, den kan fås enten ved et direkte spørgsmål til undervisningsministeren eller ved at spørge i finansudvalget, der har behandlet sagen.

Jeg kan bekræfte endnu en gang, at såvel byggedirektoratet som fredningsstyrelsen har set på sagen og gennemgået bygningerne, og

[Undervisningsministeren]

at ingen af parterne finder dem i en sådan tilstand, at de er bevaringsværdige.

Ole Bernt Henriksen (KF):

Jeg synes, miljøministeren har det meget svært i dag. Det må virkelig være meget anstrengende – navnlig når jeg nu stiller følgende spørgsmål:

Kan miljøministeren på undervisningsministerens vegne bekræfte, at prisen på et kollegieværelse, hvis det blev indrettet, ville komme til at ligge i størrelsesordenen 1.100 kr.?

Formanden:

Det ligger så langt fra spørgsmålet, at jeg vil henstille til ministeren ikke at svare. Der må være grænser.

Keld Albrechtsen (VS):

Det er faktisk beklageligt, at man ikke, når denne sag lægges frem og man skal svare på den fra undervisningsministerens side, har disse tal med, som dog burde være af betydning for sagen. Inden man skred til beslutninger, burde man virkelig have undersøgt, hvad det ville koste at etablere ungdomsboliger i de bygninger, som kan bruges. Jeg er ganske overbevist om, at en god del af dem efter en nærmere undersøgelse ville blive betragtet som velegnede. Hvor meget ville det have kostet, og hvor meget skal man bruge til at rive disse bygninger ned?

Jeg vil endnu engang spørge den fungerende undervisningsminister, om han dog ikke, når undervisningsministeren vender tilbage, vil sørge for at få lavet disse undersøgelser, inden der træffes en endelig beslutning om nedrivning.

Undervisningsministeren (Erik Holst, fg.):

Jeg må igen henvise til, at sagen er behandlet igennem længere tid i finansudvalget, og i finansudvalget har man haft samråd med ministeren og derunder haft lejlighed til at forelægge og få belyst de forskellige sider af denne sag. Jeg kan derfor ikke være enig med hr. Keld Albrechtsen, når han siger, at det er beklageligt, at jeg ikke har alle disse tal med. Hvis man havde ønsket at få disse tal oplyst, havde intet været mere nærliggende end at medtage det i det spørgsmål, der blev stillet til undervisningsministeren i dag.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Formanden:

Dermed er de fem spørgsmål til undervisningsministeren sluttet. De har taget ca. tre kvarter, uden at ministeren har kunnet være her. Det er klart utilfredsstillende for spørgerne, og specielt er det selvfølgelig utilfredsstillende, at en enkelt spørger har fået udsat et spørgsmål i håb om at få svar fra undervisningsministeren. Det er ingen kritik af den stakkels miljøminister, vi har jaget med i tre kvarter, men det er utilfredsstillende, og jeg skal undersøge, hvad vi kan gøre for at undgå at komme i lignende situationer – og navnlig at spørgerne først får underretning, når de kommer til spørgetiden.

Det næste spørgsmål er stillet til miljøministeren. Det er jeg næsten glad for.

Spm. nr. 86

7) Til *miljøministeren* af:

Waldorff (VS):

»Hvordan vil miljøministeren undgå, at aftalen med Københavns kommune om højere støjgrænser kommer til at udhule intentionerne i miljøstyrelsens støjvejledning?«

Skriftlig begrundelse

Miljøstyrelsen har indgået en aftale med Københavns kommune om, at man vil acceptere et støjniveau ved nyt boligbyggeri på 65 dB (A) – og i særlige tilfælde 70 dB (A) – i stedet for de 55 dB (A), der er angivet som det højest accepterede i miljøstyrelsens vejledning fra 1974. Aftalen er en kapitulation over for det socialdemokratisk-kommunistiske ønske om at plastre København til med boliger, uanset prisen.

Prisen er i dette tilfælde, at man udsætter beboerne for et støjniveau, som af alle og ikke mindst miljøstyrelsen selv er beskrevet som stressfremkaldende og miljøødelæggende.

Kapitulationen er begrundet i, at man ellers ikke kan bygge boliger i København.

Det er naturligvis noget sludder. Miljøstyrelsen har ikke i 1974 været så idiotisk at fastlægge grænser, som man vidste ville forhindre nyt boligbyggeri i København.

Sagen er, at den københavnske byggepolitik har som mål at få så meget og så tæt byg-

[Waldorff]

geri som muligt, og derfor har miljøstyrelsen gang på gang måtte gribe ind bl. a. med henvisning til støjgrænserne.

Og hensigten med støjvejledningen har jo netop været, at der skulle kunne foretages en regulering dels med hensyn til nybyggeriets placering, dels med hensyn til placering af henholdsvis erhvervsbyggeri og boligbyggeri, men også med hensyn til årsagen til støjen, nemlig trafikken.

Der er al mulig grund til at frygte, at den indgåede aftale vil blive udnyttet af Københavns kommune til slet og ret at se bort fra disse muligheder for regulering.

Det kunne være nyttigt at få oplyst i besvarelsen, hvad miljøstyrelsen har tænkt sig at stille op med en sådan situation, og også at få oplyst, om miljøministeren har været inddraget i sagen.

Miljøministeren (Erik Holst):

Hr. Waldorffs spørgsmål til mig går på, om aftalen med Københavns kommune om højere støjgrænser ikke vil udhule intentionerne i miljøstyrelsens støjvejledning. Hertil må jeg sige, at både miljøstyrelsen og Københavns kommune for nylig har orienteret mig om, at man er nået til et endeligt resultat med hensyn til foreløbige retningslinjer for beskyttelse af de nye boligbebyggelser mod støj fra vejtrafikken. Jeg har været bekendt med disse forhandlinger, mens de har stået på, og jeg har modtaget orientering om de afsluttende forhandlinger nu for ganske nylig.

Hensigten har været at opstille krav for støjbeskyttelse i de undtagelsestilfælde, hvor det udendørs støjniveau ikke vil kunne holdes under 55 dB (A). På den måde kan man allerede i projekteringsfasen sikre støjhensynet på en acceptabel måde. Formålet er altså ikke at sænke beskyttelsen eller at give yderligere vanskeligheder af støjmæssig karakter, men det er ganske enkelt at undgå unødvendige forsinkelser i nybyggeriet i Københavns kommune.

Der er ikke tale om, at retningslinjerne udhuler intentionerne i miljøstyrelsens støjvejledning fra 1974. Man var også dengang opmærksom på, at der var særlige problemer i større sammenhængende byområder, og at der undertiden måtte tages supplerende mid-

ler i brug for at skabe acceptable støjforhold i nybebyggelser, f. eks. i København.

Til slut vil jeg gerne understrege, at miljøstyrelsen over for kommunen meget tydeligt har tilkendegivet, at styrelsen naturligvis agter at gøre indsigelse, hvis man finder, at støjbeskyttelsen burde være opnået ved indgreb over for trafikken, ved ændret arealanvendelse, ved afskærmning eller ved f. eks. tilbagerykning af bebyggelsen.

Waldorff (VS):

Jeg vil gerne sige miljøministeren mange tak for svaret under forbehold af, at jeg har forstået det rigtigt.

En af de ting, jeg ville have fulgt op her, var, om ministeren faktisk havde godkendt den aftale med Københavns kommune, inden den blev underskrevet. Jeg kan forstå, at det har han ikke. Til gengæld må jeg forstå svaret sådan, at dette kun har betydning for Københavns kommunes planlægning, men ikke har den betydning, at miljøstyrelsen fraskriver sig muligheden for med udgangspunkt i § 26 i kommuneplanloven at skride ind, hvis miljøstyrelsen finder, at støjniveauet ikke er acceptabelt. Så kan jeg bare ikke helt forstå, at man i aftalen med Københavns kommune faktisk fastslår, at man ikke vil fastholde grænsen på de 55 decibel – eller rettere sagt, man formulerer det på den måde, at i de tilfælde, hvor denne grænse overskrides, vil man stille krav til byggeriet, altså til indretning af byggeriet.

Jeg ved ikke, om ministeren har aftalen så tæt på, at han kan sige, om det kun skal forstås som en vejledning til Københavns kommune, eller om det også har betydning for den regulering, som man tidligere har forestillet sig skulle ske ikke blot i forhold til f. eks. trafikken, men også i forhold til, hvilke boliger man lægger op ad de største hovedfærdselsårer, hvor der oplagt er brug for erhvervsgrunde, og hvor man oplagt kunne undgå at placere boligbyggeriet. Jeg vil spørge ministeren, om han kan fastslå, at der i den aftale, som er indgået, ikke på nogen måde sker en sådan udhuling, at man opgiver at bruge lovens bestemmelser til en regulering dels af byggeriets placering, dels af trafikken.

Miljøministeren (Erik Holst):

[Miljøministeren]

Jeg kan til hr. Waldorff sige, at det er Københavns kommune og miljøstyrelsen, der selv har taget et initiativ til at forhandle sig frem til de foreløbige retningslinjer.

Man gør udtrykkelig i skrivelsen fra miljøstyrelsen til Københavns kommune opmærksom på, at det er foreløbige minimumskrav til brug i særlige tilfælde, og at de ikke kan lægges til grund for den igangværende kommunale helhedsplanlægning.

Endelig kan jeg sige, at det er meningen, at miljøstyrelsen fortsat vil følge med i, hvorledes det administreres af Københavns kommune, og efter en maksimalt 2-årig periode vil man tage retningslinjerne op til fornyet vurdering på baggrund af de til den tid indhøstede erfaringer.

Jeg kan i øvrigt også sige, at én gang pr. kvartal vil man fra Københavns kommune tilstille miljøstyrelsen beregnings- og planmateriale vedrørende godkendte byggeprojekter, ikke fordi man ikke har tillid til kommunen, men fordi man føler, at man må følge denne udvikling meget nøje og i tide gribe ind, såfremt den ikke følger de retningslinjer, der gælder for disse særlige og specielle tilfælde.

Waldorff (VS):

Nu er jeg godt klar over, at man skal være forsigtig med, hvor meget man går i detaljer, når der kun er så kort tid til at tage dem op, men problemet med de særlige tilfælde er, at de projekter, der virkelig trænger sig på, kan blive, hvis aftalen skal forstås sådan, som jeg forstod den i første omgang – men som jeg kan forstå at ministeren ikke mener den skal forstås. Det drejer sig bl. a. om, hvorvidt Weidekamp og Ivan Hansen skal have lov til at plastre Østre Gasværk til med boliger, som ligger direkte ud til S-togslinjen, og hvor støjen helt oplagt vil komme til at overskride de 55 decibel. Skal de have lov til det, bare de murer husene tilstrækkeligt til, sådan at der er små vinduer og ingen soveværelser osv. ud mod banelegemet, eller skal de ikke?

Man har en række andre lokalplaner – der er to lokalplaner ud til Åboulevarden, der er General Motors-grunden, der er Schønning & Arvé – som alle sammen vil blive udsat for de støjproblemer. Der er det et problem, at man laver sådan en aftale. Jeg vil godt spørge: er det de særlige tilfælde, der er

tænkt på? Videre vil jeg godt spørge: hvis nu det faktisk viser sig, at denne aftale bliver administreret sådan, som jeg frygter den bliver administreret, og det samtidig er sådan, at alle de projekter skal behandles inden for denne 2-årige periode, som ministeren taler om, vil ministeren så skride ind?

Miljøministeren (Erik Holst):

Må jeg først svare hr. Waldorff ved at sige, at princippet i forbindelse med støjproblemer er jo først og fremmest at bekæmpe støjkilden. Der kan forekomme situationer, hvor dette ikke er muligt, og det er sådanne forhold, der er tænkt på ved disse særlige forhold, som er nævnt i disse aftaler mellem miljøstyrelsen og Københavns kommune.

Jeg kan sige, at der er bl. a. 9 minimumskrav, der skal søges opfyldt ved ny bebyggelse, hvor andre virkemidler ikke hensigtsmæssigt kan anvendes for at nedbringe facadestøjen. Man vil til stadighed følge med i udviklingen, og hvis udviklingen skulle tage en anden form end det, aftalen dækker, vil man selvfølgelig gribe ind. Jeg vil selvfølgelig have opmærksomheden henvendt på, hvad miljøstyrelsen foretager sig, men jeg agter ikke i detaljer at gribe ind, såfremt denne aftale ellers praktiseres efter de aftalte retningslinjer.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. 113**8) Til forsvarsministeren af:****Steen Folke (VS):**

»Vil ministeren redegøre for de statsretlige problemer og problemerne med hensyn til lovhjæmmel, der kan tænkes at opstå i forbindelse med beslutning om tilkaldelse af allierede forstærkninger til dansk område?«

Skriftlig begrundelse

Den 14. maj 1981 stillede jeg gennem forsvarsudvalget et spørgsmål med samme ordlyd. Siden har jeg gentagne gange rykket for svar, men indtil for nylig uden resultat. Men den 14. oktober kom der et svar fra forsvarsministeren til udvalget (alm. del, bil. 1), der i sin helhed lyder: »Ifølge grundlovens § 19 har regeringen (kongen) kompetencen til

[Steen Folke]

at handle på rigets vegne i mellemfolkelige anliggender. Uden folketings samtykke kan regeringen ifølge bestemmelsen dog ikke indgå nogen forpligtelse, som er af større betydning. En konkret anmodning om allierede forstærkninger må formentlig antages at være udtryk for indgåelse af en folkeretlig forpligtelse af større betydning og derfor kræve folketings samtykke efter § 19«.

Forsvarsministeren kan ikke for alvor mene, at dette er en fyldestgørende redegørelse for de juridiske problemer i forbindelse med en eventuel tilkaldelse af udenlandske tropper. I ledsageskrivelsen til svaret omtales dette da også af ministeren som et materiale angående spørgsmålet. Unægtelig et noget tyndbenet materiale. Det forekommer også ganske uforståeligt – og uundskyldeligt – at et svar af denne lødighed og dette omfang trods talrige rykkere har været fem måneder undervejs.

Der er noget muggent ved hele sagen. En ordentlig forklaring udbedes.

Formanden:

Jeg ved ikke, hvem der svarer for forsvarsministeren. Boligministeren svarer for forsvarsministeren. Så er vi altså lidt i samme situation som før. Det er jo svært at forlange, at andre skal have respekt for folketing, når regeringen ikke synes at have det.

Forsvarsministeren (Erling Olsen, fg.):

Ingen over og ingen ved siden af folketing – heller ikke NATO-styrkerne.

Det, der er problemet, er, at vi er gået ind i NATO ikke bare for at hjælpe andre, men også for selv at kunne få hjælp udefra. Det rejser nogle juridiske problemer, og hr. Steen Folke har spurgt til lovhjemmelen. Det har hr. Steen Folke gjort før, og der er svaret på det statsretligt. Jeg kan kun gentage, at vi mener at være dækket ind af grundlovens § 19.

For så vidt angår de øvrige juridiske problemer, mener de juridiske eksperter i forsvarsministeriet og justitsministeriet, at man i alt væsentligt er dækket ind gennem folketings ratifikation i 1955 af den såkaldte NATO-statusoverenskomst, der på en række væsentlige områder klarlægger de juridiske problemer i forhold til allierede styrkers ophold i Danmark.

Steen Folke (VS):

Jeg er hårdt ramt i dag. Nu er det boligministeren, der svarer på forsvarsministerens vegne, og det svar er jeg bestemt heller ikke tilfreds med. Jeg synes, det svar, jeg fik på det spørgsmål, jeg ganske rigtigt har stillet, var meget utilfredsstillende. Det var et svar på 6–8 linjer på et spørgsmål stillet for over 5 måneder siden. Man har været 5 måneder om at nå frem til det korte svar, som ministeren nu gentog og udbyggede en lille bitte smule. Jeg vil gerne spørge ministeren: hvorfor har man været 5 måneder om at afgive sådan et svar, når alt åbenbart er i den skønneste orden? Så skulle man vel have kunnet svare lidt hurtigere.

Jeg er heller ikke sikker på, at alt er i den skønneste orden. Ministeren antydede det også, idet han sagde, at man i alt væsentligt var dækket ind. Hvad betyder dette med »i alt væsentligt«? Hvor er man så ikke dækket ind – selv efter ministerens opfattelse? Det vil jeg gerne have et svar på.

Mit spørgsmål drejer sig ikke alene om en konkret anmodning om udenlandske tropper til Danmark. Det stod der ikke i spørgsmålet, det er ministeriets fortolkning. Jeg er i høj grad interesseret i de aftaler, som regeringen både har indgået og måske agter at indgå vedrørende NATO-tropper. Man har indgået en flyaftale med USA uden om folketinget. Jeg vil gerne spørge ministeren: var den aftale ikke en aftale af større udenrigspolitisk rækkevidde? Var det ikke en aftale, der indebærer en mellemfolkelig forpligtelse af større betydning? Det er noget af det, grundlovens § 19 handler om. Den indgik man, og det, der er tale om nu, er nye forstærkningsplaner fra SACEUR, fra den øverstkommanderende i NATO, som er undervejs. Det, jeg spørger om, er det juridiske grundlag, de juridiske problemer i forbindelse med ikke mindst disse aftaler.

Forsvarsministeren (Erling Olsen, fg.):

Man skal jo svare kort og knapt her i folketings spørgetid, og svaret er ganske enkelt, at vores juridiske eksperter mener, at man også på disse områder er dækket ind af grundlovens § 19.

Steen Folke (VS):

[Steen Folke]

Det er jo fint, at de juridiske eksperter mener, at man er dækket ind af grundlovens § 19. Problemet er, om man proceduremæssigt behandler indgåelsen af disse aftaler på en måde, så man reelt kan sige, man har overholdt grundlovens § 19. Det mener jeg er tvivlsomt, og det er i hvert fald ikke gjort med et svar af den karakter, jeg har fået her. Jeg synes ærlig talt, det er lidt pinligt, at regeringen i første omgang efter 5 måneders betænkningstid giver det svar, jeg fik skriftligt, og at boligministeren nu på forsvarsministerens vegne står op her og blot gentager de samme ord, at man er dækket ind.

Jeg vil gerne bede om en ordentlig, begrundet redegørelse for disse problemer. Jeg er sikker på, at problemerne er større end som så. Jeg mener, problemerne er der allerede i forhold til den flyaftale, man indgik. Jeg mener ikke, man kan knibe sig uden om, at det var en aftale af større udenrigspolitisk rækkevidde, som man indgik uden om folketinget. Det vil jeg så prøve at præcisere. Det vil jeg gerne have en redegørelse om.

Ministeren siger, man må svare kort i spørgetiden. Man har altså også haft et skriftligt spørgsmål, stillet igennem forsvarsudvalget. Det kunne man jo have svaret udførligt på, dér er ingen begrænsninger. Det gjorde man ikke. Man valgte at sende et par forholdsvis intetsigende sætninger som svar efter 5 måneders betænkningstid.

Jeg vil endnu en gang gerne bede om at få noget mere at vide her i spørgetiden. Ellers kan jeg garantere, at det er en sag, jeg agter at forfølge. Jeg vil bede om en ordentlig, fyldestgørende besvarelse.

Formanden:

Jeg må for en ordens skyld gøre opmærksom på, at ifølge forretningsordenen skal skriftlige svar i princippet holdes inden for samme ramme som de mundtlige. (Steen Folke (VS): Det var igennem udvalget!). Undskyld, så er det i orden.

Forsvarsministeren (Erling Olsen, fg.):

Jeg vil sige, at et svar af den art, som hr. Steen Folke ønsker, kræver jo, at man meget nøje har præciseret, hvad det er man spørger om. Jeg vil derfor opfordre hr. Steen Folke til at stille spørgsmålet gennem udvalget

skriftligt. Så vil hr. Steen Folke få et fyldestgørende svar.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. 66

9) Til *energiministeren* af:

Kalnæs (SF):

»Hvilke planer foreligger der for genanvendelse eller deponering af de stadig voksende mængder af flyveaske, som fremkommer ved, at kraftværkerne er gået over til kulfyring, som energiministeriet har anbefalet?«

Skriftlig begrundelse

Med den stadig stigende anvendelse af kul på kraftværker og i øvrigt også andre steder er mængden af flyveaske vokset til omkring 1 mill. t i 1980 og vil i år formentlig komme op på 1,2 mill. t.

Hidtil er en del af flyveasken blevet genanvendt i den danske cementindustri, og der er også indledt en eksport til Norge til anvendelse i cementindustrien dér. Denne genanvendelse vil dog formentlig kun kunne bruge under halvdelen af den producerede mængde flyveaske, og der mangler således genanvendelses- eller deponeringsmuligheder for over 500.000 t årlig.

Problemet er blevet aktuelt i forbindelse med, at blok 5 på Asnæsværket er taget i brug, idet der her vil ske en betydelig produktion. Men problemet er i lige så høj grad et langtidspøblem.

I forbindelse med flyveaskeproduktionen fra Asnæsværket har der været diskuteret to muligheder: 1) Deponering som en askeø i Store Bælt. Dette har Vestsjællands amtsråd været indstillet på at acceptere, mens miljøstyrelsen er meget betænkelig ved denne løsning. 2) Deponering i gamle grusgrave o. lign. Dette ses fra miljøstyrelsen som den mest nærliggende udvej, men Vestsjællands amtsråd er meget betænkelig på grund af risiko for grundvandsforurening. Bl.a. får Kalundborg 2½ mill. m³ vand fra Bjergsted, hvor der er gamle grusgrave.

Tilsyneladende er der store betænkeligheder ved flyveaskens miljømæssige virkninger, og når det tages i betragtning, hvilke alvorlige miljøproblemer vi i dag har på grund af

[Kalnæs]

forkert deponering af kemikalieaffald i 1950'erne, må disse betænkeligheder tages meget alvorligt. Konklusionen kan måske blive, at man må afpasse flyveaskeproduktionen og dermed kulforbruget efter genanvendelsesmulighederne og i stedet erstatte kulforbrug med vindkraft og anvendelse af naturgas i kraftvarmeværker.

Under alle omstændigheder må energiministeren redegøre for, hvorledes flyveasken på kort og lang sigt er tænkt anvendt eller anbragt.

Kalnæs (SF):

Vi er igennem de senere år i højere og højere grad gået over til at anvende kul på vores kraftværker til elektricitetsproduktion og varmeproduktion, og det er i høj grad sket efter tilskyndelse fra energiministeren. Nu er der det ved anvendelsen af kul, at vi får produceret en mængde flyveaske. Det er af størrelsesordenen 1 mill. til 1½ mill. t om året efterhånden. Derfor har jeg spurgt energiministeren, hvor man skal gøre af al den flyveaske. Kan den genanvendes, eller kan den deponeres?

Nogle synes måske, at det kunne høre under miljøministeren, men når det er energiministeren, der har ansvaret for energiproduktionen og har tilskyndet til at gå over til kulfyring, må det også være energiministeriet, der har ansvaret for at komme med løsninger til, hvordan man skal slippe af med flyveasken. Det er klart, at i den sidste ende er det miljøministeren, der skal godkende de forslag, man kommer med, men jeg synes nok, at forslagene skal komme fra energiministeren, og derfor har jeg rettet spørgsmålet til energiministeren.

Energiministeren (Poul Nielson):

Man kan ikke lave en omelet uden at slå ét eller flere æg i stykker, og man kan heller ikke lave strøm, uden at problemer af denne karakter på den ene eller den anden måde fremstår. Hvis ikke vi må lave strøm ved at brænde kul af, skal vi brænde olie af, og det er både dyrere og miljømæssigt ikke nødvendigvis bedre på grund af svovlindholdet. Hvis vi heller ikke må gøre det på den måde, ja, så må vi lave det på en måde, som jeg tror hr. Kalnæs endnu mindre vil synes om,

og som jo også diskuteres kraftigt i offentligheden.

Jeg har forelagt spørgsmålet for miljøministeren, som har oplyst følgende – og jeg mener, det er korrekt at ekspedere sagen på denne måde, når man ser på, hvem der har ansvar for hvad –:

Den udstrakte overgang til kulfyring giver en stor stigning i mængden af flyveaske. Maksimalt halvdelen af flyveasken vil kunne genanvendes i 1985, under forudsætning af at de udviklingsprojekter, der er i gang, bliver gennemført med et positivt resultat. Både elværkerne og miljøstyrelsen har sådanne projekter i gang, som vil øge genanvendelsesmulighederne. Der er også nordisk samarbejde på dette område.

Der skal laves specielle depoter til flyveasken, som skal lokaliseres og indrettes under hensyntagen til natur- og miljøbeskyttelsehensynet. Det er vanskeligere at finde sådanne arealer, efterhånden som udviklingen forløber. I USA bruger man deponering af flyveaske i kunstige øer, men det har ikke været brugt herhjemme endnu.

Miljøstyrelsen, har jeg fået oplyst, har kendskab til Elkrafts forslag om etablering af en flyveaskeø i Jammerland Bugten. Miljøstyrelsen er af den opfattelse, at en sådan deponering kun bør anvendes som en absolut nødløsning og kun efter meget grundige miljømæssige afvejninger.

Gennem regionplanlægningen er det miljøministeriets hensigt at sikre de fornødne arealer til deponering af flyveaske. I miljøministeriets bidrag til Energiplan 81 vil der blive gjort rede for de miljømæssige konsekvenser af bl.a. dette problem.

Og det er, hvad der kan oplyses nu.

Kalnæs (SF):

Jeg forstod på energiministeren, at man regnede med, at man maksimalt kunne anvende halvdelen af flyveasken i 1985, og det var endda under forudsætning af, at de projekter, som man havde sat i gang som udviklingsprojekter, lykkedes, om man så må sige. Det var genanvendelsen. Derudover er der altså en hel del spørgsmål om deponering af resten, og spørgsmålet om genanvendelsen er altså ingenlunde afklaret. Det er altså noget, man sådan håber på lykkes.

[Kalnæs]

Så vidt jeg kan konkludere på grundlag af det svar, som energiministeren har givet mig efter samråd med miljøministeren, ved man faktisk ikke rigtig, hvad man skal gøre. Jeg har indtryk af, at man ikke er glad for at deponere det i grusgrave og heller ikke er glad for at deponere det i askeøer. Hvad vil man faktisk gøre, hvis det mislykkes, og hvis det viser sig, at de betænkeligheder, man har ved de to deponeringsordninger, der har været nævnt, måske endda forstærkes? Vil man så holde op med at fyre med kul, eller hvad vil man gøre?

Jeg synes altså, man har sat noget i gang her uden overhovedet at have gjort sig klart, hvad man skal bruge al flyveasken til. Jeg accepterer, at man prøver at gøre noget for at bruge noget af den på en fornuftig måde.

Energiministeren (Poul Nielson):

Situationen er den, at i forhold til andre lande, der bruger kul på samme måde her, er vi i Danmark længere fremme med hensyn til genanvendelse af flyveasken, og der er oven i købet tale om en produktudvikling og en teknologi på disse områder, som man vil kunne eksportere. Men derfor er problemet der selvfølgelig alligevel, og vi kan ikke sige andet til det, hr. Kalnæs spørger om, end at hvis befolkningen finder, at disse miljøproblemer ved en massiv kulanvendelse i elproduktionen er noget, man ikke ønsker, så må man foretage et valg, så må vi lave strøm på andre måder. Denne diskussion er selvfølgelig en del af baggrunden for, at mange fagfolk på området mener, at kernekraft ud fra en miljøvurdering er langt at foretrække fremfor kulkraft, men jeg tror ikke, det var den debat, vi skulle tage nu.

Kalnæs (SF):

Nej, det er det nok ikke, men jeg må konkludere efter de udtalelser, at man altså faktisk har sat kulfyring i gang i stor stil, uden at man ved, hvordan man skal komme af med flyveasken, og jeg må konkludere, at i Vestsjællands amt – det er jo i forbindelse med igangsættelse af Asnæsværket, jeg har rejst dette spørgsmål – kan man ikke give noget som helst svar til de myndigheder, der er i amtet, på, hvad man vil gøre ved flyveasken.

Energiministeren antydede til sidst, at man kan nok give nogle svar, men man kan ikke sige, om de kan holde. Jeg vil godt spørge energiministeren, hvis det viser sig, at man ikke kan genanvende det hele og heller ikke kan deponere det på forsvarlig måde, vil man så overveje at give sig til at bruge noget af den naturgas, som vi har, i decentrale kraftvarmeværker og måske i højere grad bruge vindmøller? Det var måske mere rimeligt end atomkraften. Men først og fremmest bruge naturgassen i decentrale kraftvarmeværker og på den måde udskyde en del af kulforbruget. Det var jo en løsning.

Dyremose (KF):

Det kunne ud fra et miljøhensyn være meget interessant, om vi kunne få diskussionen om en kernekraftfremskyndelse her og nu, bl. a. fordi kernekraft ikke indebærer de problemer, som man ser ved den kulbaserede kraft, hvis problemer man i øvrigt heller ikke skal overdramatisere efter min mening. Efter de svar, energiministeren her er kommet med, vil jeg da godt spørge, om energiministeren påtænker bl. a. ud fra miljøhensyn at fremrykke og fremskynde de planer, regeringen har med henblik på at få truffet en beslutning om kernekraft i Danmark.

Formanden:

Det spørgsmål vil jeg også henstille at ministeren ikke besvarer. Vi må vænne os til, at de supplerende spørgsmål skal falde nogenlunde inden for de spørgsmål, der er stillet af den oprindelige spørger, ellers falder hele tanken og ideen med spørgetiden væk. Jeg beder ministeren om ikke at besvare det sidste spørgsmål.

Energiministeren (Poul Nielson):

Hr. Kalnæs' supplerende spørgsmål ligger efter min mening ligeledes meget langt ud over det spørgsmål, der var udgangspunktet, fordi det involverer en problemstilling omkring investeringsstørrelsen på forskellige typer af kraftværker. Vi vil vende tilbage til spørgsmålet om den fremtidige udbygningsform, herunder også decentral udbygning med forskellige former for brændsel, men at se bort fra de store investeringer, der er afholdt i medfør af en allerede truffet beslutning vedrørende de kraftværker, der kører i

[Energiministeren]

øjeblikket, ville være økonomisk galimatias. Derfor vil jeg ikke kunne imødekomme hr. Kalnæs' forestillinger på det punkt.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. 75

10) Til *energiministeren* af:

Dyremose (KF):

»Finder ministeren, at det er i overensstemmelse med naturgasprojektets forudsætninger, hvis de regionale naturgasselskaber går ind i grossistvirksomhed inden for VVS-branchen?«

Skriftlig begrundelse

Naturgas Syd har nu åbent bekendtgjort, at man overvejer at indkøbe gas/oliebrændere, kedler, gasforbrugende husholdningsapparater m.v. med henblik på videresalg.

Dette sker, på trods af at VVS-branchen selv kan oplyse, at man allerede har en omfattende indkøbsmæssig ekspertise på området.

Det kan ikke være en naturlig opgave for et naturgasselskab at gå ind i disse aktiviteter, som på udmærket vis varetages af private virksomheder. Det ønskes derfor oplyst, om det er i overensstemmelse med vedtægterne for Naturgas Syd og de retningslinjer, der i øvrigt er udstukket for de regionale naturgasselskaber, hvis selskabet påtager sig en sådan grossistvirksomhed.

Dyremose (KF):

Det hedder i et informationsmateriale fra Naturgas Syd, at der ville være betydelige prismæssige fordele for forbrugeren ved at springe det traditionelle grossistled i VVS-branchen over. Det er klart, at når Naturgas Syd har den holdning, bliver VVS-branchens grossister bekymrede, og i virkeligheden er det en holdning, som kan vække bekymring i andre grossistbrancher også, fordi den er udtryk for, at det offentlige eller offentligt dominerede selskaber regner med og tror på, at de kan gøre det bedre og billigere end det private erhvervsliv.

Jeg fik i sidste uge indenrigsministerens tilsagn om, at han ville bede om en redegørelse og se på, om de regler, der gælder for kommunal virksomhed, er overholdt, men da

Naturgas Syd også fungerer i henhold til en række retningslinjer fra energiministeren, har jeg altså fundet det naturligt, at vi også fik en vurdering fra energiministeren af, om han mener, det ligger inde under naturgasprojektets forudsætninger, at Naturgas Syd løser denne slags opgaver.

Energiministeren (Poul Nielson):

Det forstår jeg godt. Der ses ikke i det materiale, der har været forelagt for folketinget i forbindelse med naturgasprojektets vedtagelse, særlig indstillingen fra D.O.N.G. A/S omkring naturgasprojektet, at forekomme tilkendegivelser af direkte betydning for det spørgsmål, hr. Dyremose her stiller.

På denne baggrund er det min opfattelse, at man ved udarbejdelsen af naturgasprojektet er gået ud fra, at de regionale selskaber ville følge den praksis, der kendes fra andre offentlige forsyningsselskaber, der er undergivet de almindeligt gældende principper for virksomhed, der udøves af kommuner eller kommunale fællesskaber. Det er, hvad jeg kan svare på spørgsmålet. De oplysninger, der ønskes i den skriftlige begrundelse for spørgsmålet, vil blive afgivet af indenrigsministeren, når han giver den endelige besvarelse af spørgsmål nr. 74, som hr. Dyremose har stillet.

Dyremose (KF):

Jeg er meget glad for energiministerens svar, for så ligger det klart, at der ikke er kommet specielle direktiver fra energiministeriet og fra centrale instanser, der ville gøre det nemmere for Naturgas Syd at komme igennem med et ønske om at gå ind i grossistbranchen. Jeg venter derfor trygt på, at vi får redegørelsen fra indenrigsministeriet, og regner med og håber på, at den vil vise, at Naturgas Syd ikke kan etablere sig som privatgrossist.

Energiministeren (Poul Nielson):

Det er kun for en ordens skyld og for, at der skal herske fuld klarhed. Jeg kan bekræfte hr. Dyremoses tilkendegivelse af, at vi ikke fra energiministeriets side har været involveret i beslutningsprocessen heller på dette punkt i Naturgas Syd.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. 96

11) Til *energiministeren* af:

Kalnæs (SF):

»Vil ministeren på grundlag af de to fremkomne rapporter om demokratiets vilkår inden for elektricitetsproduktionen samt den helt aktuelle henvendelse om varmforsyning i omegnskommunerne vest for København tage initiativ til ændring af de helt uacceptable organisationsforhold i elsektoren, specielt inden for Elkraftområdet?«

Skriftlig begrundelse

Der er i oktober 1980 og i maj 1981 fremkommet to rapporter om styrelses-, indflydelses- og hæftelsesforholdene i elsektoren inden for henholdsvis Elsams- og Elkraftområderne. Disse viser, at der er store mangler, når det drejer sig om at sikre, at de enkelte kommuner og deres borgere har indflydelse på elforsyningen i deres område.

Det hænger for Elsams vedkommende sammen med den store afstand, der er mellem forbrugere og Elsams bestyrelse, hvor alle mindretal er siet fra gennem adskillige på hinanden følgende valg. I vidt omfang sker disse uden for det normale politiske system.

For Elkrafts vedkommende hænger det sammen med den helt uacceptable dominans fra nogle enkelte kommuner, først og fremmest Gentofte kommune, men også Københavns og Frederiksberg kommuner.

Dette sidste har da også helt aktuelt ført til en henvendelse til energiministeren om det uacceptable i, at omegnskommunerne vest for København er elforsynet og skal kraftvarmforsynes fra elværker, som disse kommuner efter den nuværende struktur er helt uden indflydelse på.

Det forekommer forholdsvis indlysende, at specielt strukturen i Elkraftområdet må ændres, og at det må ske snarest. Offentligheden må være meget interesseret i at kende energiministerens holdning til dette spørgsmål.

Energiministeren (Poul Nielson):

Jeg synes, det er rigtigt, at kommunerne ønsker indflydelse på energiforsyningen i deres eget område. Det afspejler jo i høj grad de brugerinteresser, som kommunerne er de

naturlige repræsentanter for – dette gælder også inden for Elkraftområdet, som hr. Kalnæs specielt spørger om.

Elforsyningslovens formål og bestemmelser omfatter imidlertid ikke spørgsmålet om ejerforhold og organisation. Under folketingets behandling af lovforslaget i 1974–75 udtalte den daværende handelsminister som svar på udvalgets spørgsmål nr. 1, at han fandt det »ønskeligt, at man stiler mod en forenklet og effektiv organisationsform inden for elforsyningen.

En strukturtilpasning har været i gang gennem en årrække og er i fortsat udvikling, og jeg finder det rigtigst, at man understøtter en sådan udvikling bedst muligt.«

Ministeren sagde videre i besvarelse af spørgsmål nr. 37 fra udvalget, at »... jeg helst ser, at virksomhederne selv i samarbejde med kommunerne når frem til en fornuftig strukturtilpasning«.

Kommunernes Landsforening og Foreningen af kommunale Elværker har iværksat et fælles udredningsarbejde om disse styrelses- og indflydelsesforhold i elsektoren. Der er kommet to redegørelser, og en tredje med en omtale af de tværgående organisatoriske forhold vil komme om kort tid.

Jeg vil på denne baggrund benytte denne anledning til at udtale min støtte til kommunerne i deres bestræbelser på at opnå en mere rimelig og rimeligt balanceret indflydelse i elsektoren. Jeg vil have vanskeligt ved at forstå, hvis elværksorganisationerne ikke af egen interesse medvirker til en sådan demokratiseringsproces.

Kalnæs (SF):

Jeg vil gerne sige tak for svaret fra energiministeren; jeg er glad for, at energiministeren også synes, at kommunerne skal have indflydelse på deres energiforsyning i deres eget område.

I svaret citerede energiministeren nogle svar, der var givet tidligere i forbindelse med behandlingen af elforsyningsloven, og det blev dér sagt, at der var en udvikling i gang i retning af mere indflydelse fra kommunernes side. Jeg vil gerne spørge energiministeren, om han mener, at der faktisk er sket noget videre, siden man havde behandling af elforsyningsloven – og jeg tænker igen specielt på Elkraftområdet. Så vidt jeg kan se, er vi i

[Kalmæs]

fuldstændig samme situation, som man var i dengang, og det vil sige, at der ikke er sket spor inden for Elkraftområdet på det område.

Energiministeren sagde til sidst, at man håbede, at kommunerne kunne få en større indflydelse, og at elværkerne også ville acceptere dette for deres egen skyld. Vil energiministeren tillade kommunerne vest for København – det er jo deres planer om selv at opføre kraftvarmeværker, der har gjort, at jeg har stillet spørgsmålet – at lave et kraftvarmeværk selv, hvis Elkraft ikke vil gå ind i det? Vil energiministeren endda tilskynde til det og måske hjælpe dem med det, hvis det er sådan, at der er modstand imod det? Det kunne være spændende at høre, for det må jo næsten ligge i den støtte, som energiministeren lover til øget kommunal indflydelse.

Energiministeren (Poul Nielson):

Først i anledning af hr. Kalmæs' betragtninger om udviklingen, siden loven blev vedtaget i 1976. Jeg mener i høj grad, at der har været en udvikling, i hvert fald på det debatmæssige plan, som jo er forudsætningen for udviklingen også på det andet, mere formelle plan. Jeg tror, der er grund til at være rimeligt optimistisk, for det er bestemt ikke en statisk sektor, og jeg mener også, at det samarbejde, som er blevet stadig tættere og bedre mellem det offentlige og elsektoren, er en baggrund, der gør fremskridt på dette område forudselige.

De mere specifikke spørgsmål, hr. Kalmæs stiller om vestkommunerne i Københavnsområdet, ejerstruktur osv., finder jeg det ikke rigtigt at gå i detaljer med at svare på ved denne lejlighed.

Kalmæs (SF):

Den sidste del af svaret kan jeg jo ikke takke så meget for, for jeg synes ikke, der var så meget i det svar. Det er da helt rigtigt, synes jeg, at der er sket en ganske betydelig udvikling på debatsiden inden for både den østlige og den vestlige del af Danmarks elforsyning, men jeg synes også, at det faktisk kun er dér, det er sket. I hvert fald har det ikke ændret noget ved den struktur, der er inden for Elkraft, idet både ejerskab og den besluttende ret, så vidt jeg ved, ligger fuldstændig, som den har ligget hele tiden. Der

er altså sket noget i debatten, men jeg tror ikke, vi kan klare os bare med debatten fremover, og derfor synes jeg, der må ske noget mere. Jeg kan godt forstå, selv om jeg er ked af det, at energiministeren ikke er så varm på at svare på det direkte spørgsmål om problemerne vest for København. På den anden side må jeg dog sige, at der må skulle komme et svar hurtigt, for der er varmeplanlægning i gang, og da den må afhænge af, hvad man vil foretage sig dér, kan man ikke udskyde det ret længe.

Jeg vil så spørge, om energiministeren også vil gå ind i strukturen, eller om han vil være tilfreds med, at der er mere debat, når det drejer sig om Elkrafts organisation. Hvad vil energiministeren gøre ved området vest for København i øvrigt, og hvornår vil der ske noget i det spørgsmål?

Energiministeren (Poul Nielson):

Jeg kan berolige hr. Kalmæs med at sige, at den kendsgerning, at jeg finder det mest korrekt at afstå fra at udtale mig i detaljer om de problemstillinger her og nu, ikke kan tages som udtryk for for det første, at de ikke interesserer mig overordentlig stærkt, for det andet, at jeg ikke har en mening om dem, som også kan ende med at have en operativ karakter.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. 101

12) Til *socialministeren* af:

Birthe Nielsen (SF):

»Vil ministeren tage initiativ til, at enlige kvindelige forsørgere, der lever af bistandshjælp, får ret til uddannelse i medfør af bistandslovens § 42?«

Skriftlig begrundelse

Såvel i rapporten om børnefamiliens økonomi og arbejdsforhold som i rapporter om småbørn og tidlig indsats konstateres det, at der efter nedlæggelsen af Mødrehjælpen kun er 4.577 enlige kvindelige forsørgere, der er under uddannelse i henhold til bistandslovens § 42. Det fremgår ganske vist af loven, at der, når det anses for påkrævet af hensyn til en persons muligheder for at klare sig selv

[Birthe Nielsen]

og sørge for sin familie, kan ydes hjælp til uddannelse og erhvervmæssig optræning eller omskoling. Til trods for at 1/3 af bistandsklienterne er enlige forsørgere, er kun få under uddannelse. Muligheden for uddannelsesstilbud anvendes ikke i tilstrækkeligt omfang dels på grund af tidspres hos de sociale sagsbehandlere, dels på grund af kortsigtet påholdenhed hos visse sociale udvalg, og dels fordi mange brugere er uvidende om deres muligheder.

Resultatet er ofte, at de pågældende i stedet får hjælp i længere tid efter § 37, og at de efter en tid overgår på varig hjælp (= § 43), hvilket låser de mindrebemidlede enlige forsørgere fast i en håbløs situation, som også får afsmittende virkning på deres børn.

Socialministeren (Ritt Bjerregaard):

I min redegørelse den 7. oktober 1981 om børnekommissionens betænkning gjorde jeg opmærksom på, at kommissionen mener, at de reelle muligheder for at tilbyde enlige forsørgere – i første række enlige mødre – hjælp til uddannelse er blevet væsentligt forringet efter indførelsen af bistandsloven. Dette spørgsmål indgår i socialforskningsinstituttets undersøgelser af den samlede socialreform i 1970'erne.

Jeg gjorde samtidig opmærksom på, at det foreliggende materiale ikke bekræfter formodningen i betænkningen om, at de reelle muligheder for at tilbyde enlige forsørgere uddannelseshjælp er blevet væsentligt forringet.

Jeg gav udtryk for, at der på denne baggrund næppe for øjeblikket bør ske lovændringer på området, medmindre vi kan indhente vurderinger fra kommuner, der vil afprøve kommissionens forslag i praksis.

Men når dette er sagt, vil jeg da ikke lægge skjul på, at jeg også er blevet stillet over for problemer i forbindelse med § 42, at jeg vil følge dette område meget nøje, og at der er taget skridt til det.

Birthe Nielsen (SF):

Jeg er glad for socialministerens sidste bemærkning om, at der er taget skridt til det, for jeg synes, at sagen er alvorlig. Når jeg synes, det er alvorligt, hænger det sammen med den store arbejdsløshed, vi står over for, som ikke mindst går ud over netop de enlige

kvindelige forsørgere. De bistandsstatistikker, vi får, viser, at ca. 1/3 af bistandsmodtagerne er enlige kvindelige forsørgere. Jeg henviser her til en tidligere beretning fra Mødrehjælpen, som har været gældende fra 1973-74, og hvoraf det fremgår, at der i 1973-74, det vil sige, inden den store arbejdsløshed satte ind, var knap 1.400 enlige kvindelige forsørgere med børn under 2 år, der dengang fik uddannelse via Mødrehjælpen, og her er ikke medregnet de øvrige enlige forsørgere, som fik revalideringshjælp.

Det var en ret, man dengang havde via Mødrehjælpsloven. Den ret eksisterer ikke i dag, og det synes jeg er beklageligt, for når denne gruppe, som er en restgruppe, ikke får den ret, som jeg mener er nødvendig, fordi de tilhører den svageste del af dem, der er på arbejdsmarkedet i dag, vil det få betydning for deres børn senere hen, at man ikke gør en særlig indsats på dette område.

Jeg ved godt, at socialministeren i sin redegørelse talte om, at socialforskningsinstituttet er i gang med en undersøgelse, som er færdig i 1983, men jeg ved, at socialforskningsinstituttets undersøgelse netop ikke går på dette område, men mere går på ankesystemet, på, hvordan brugerne har følt bistandsloven har fungeret, og hvordan ankesystemet har fungeret. Den fokuserer ikke specielt på netop § 42. Det har jeg undersøgt ved at tale med den person, der er i gang med disse undersøgelser, for hvis det var tilfældet, var der ingen grund for mig til at rejse spørgsmålet i dag.

Derfor er det os meget magtpåliggende, at man her sætter ind meget hurtigt med at gøre et arbejde for disse kvinder og børn. Jeg mener, det er et alvorligt problem, ikke mindst også for socialministerens eget parti, fordi det er her, de mest sårbare virkelig bliver ramt.

Socialministeren (Ritt Bjerregaard):

Jeg er enig med fru Birthe Nielsen i, at det er et problem, og jeg skal gerne med baggrund i de oplysninger, fru Birthe Nielsen her er kommet med, kontrollere, om de oplysninger, jeg har fået fra socialforskningsinstituttet om, at man via den undersøgelse ville kunne få nogle oplysninger om dette, holder stik, og i givet fald vende tilbage til sagen.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. 108

13) Til *socialministeren* af:

Gammelgaard (KF):

»Hvilke konkrete planer har regeringen for en begrænsning af virkningen af indkomstbeskatning og aftrapning af indkomstafhængige ydelser for pensionister?«

Skriftlig begrundelse

Det fremgår af ministerens svar på mit spørgsmål nr. 42, at regeringen vil se på samspilsproblemerne omkring pensionisternes indkomstforhold. Ministeren anfører, at man overvejer et forslag, der sikrer, at den samlede virkning af indkomstbeskatningen samt aftrapning af pensionsydelse, boligydelse og betaling for serviceydelser m. v. ikke overstiger en marginalbeskatning på f. eks. 66 pct. Dette er en alt for svag hensigtserklæring, ikke mindst når man ser den i lyset af det eksempel, som jeg anfører i mit spørgsmål nr. 42, men som ministeren desværre ikke er i stand til at efterregne. Som vi har påvist, kan en lille ekstraintægt for en pensionist medføre 100 pct.s marginalbeskatning. Dermed er enhver tilskyndelse til en personlig indsats fjernet.

Gammelgaard (KF):

Ministeren har fra min side fået forelagt et eksempel, der viser følgende: hvis en folkepensionist ved siden af folkepensionen har en mindre indtægt på f. eks. 10.000 kr., bliver der kun et meget lille beløb tilbage af denne ekstra indtægt, i dette tilfælde 560 kr., inden der i øvrigt sker bortfald og nedslag i eventuelle andre indtægtsafhængige ydelser.

Ministeren har meddelt mig, at man ikke fra ministeriets side har kunnet efterregne eksemplet. Det forstår jeg for det første ikke. For det andet har ministeren meddelt, at man arbejder på at lave reglerne om for indkomstbeskatning og de indtægtsafhængige offentlige ydelser for pensionister, således at marginalbeskatningen ikke overstiger f. eks. 66 pct.

Dette foranlediger mig til at spørge ministeren, hvilke konkrete planer regeringen har for begrænsningen af virkningen af ind-

komstbeskatning og aftrapning af indkomstafhængige ydelser for pensionister.

Socialministeren (Ritt Bjerregaard):

Jeg skal så med lidt andre ord svare på det spørgsmål, som hr. Gammelgaard allerede har fået et svar på via muligheden for at stille skriftlige spørgsmål.

Som jeg anførte i svaret på spørgsmål nr. 42, som hr. Gammelgaard stillede mig for nylig, er der under ældrekommisionen nedsat et underudvalg om pensioner, der skal behandle spørgsmålet om mulighederne for gennem samordning af reglerne for indkomstbeskatning af pensionister samt aftrapning af pensionsydelse, boligydelse og betaling for serviceydelser m. v. at sikre, at den samlede virkning ikke overstiger en marginalbeskatning på f. eks. 66 pct., således som også hr. Gammelgaard citerede det.

Selv om jeg godt kan være enig med hr. Gammelgaard i, at det ikke kan være rimeligt, at en indtægtsfremgang for en pensionist kan medføre, at denne indtægt reduceres meget væsentligt som følge af nedgang i eller betaling for flere indkomstafhængige offentlige ydelser, finder jeg det ikke muligt at undgå indtægtsregulering, da det med de begrænsede midler først og fremmest må sikres, at offentlige ydelser udbetales til dem, der har et reelt behov for ydelserne.

Da ældrekommisionen skal afslutte sit arbejde inden udgangen af marts 1982, har jeg ikke for tiden konkrete planer om at foretage mig yderligere i anledning af det rejste spørgsmål.

Gammelgaard (KF):

Socialministeren taler om en indtægtsfremgang, som om der er tale om en meget stor forøgelse af indtægten for en pensionist. Det, det her drejer sig om, er, at der for pensionister, som har meget små ekstraintægter, meget let bliver tale om en reel beskatning på over 100 pct., og det kan naturligvis ikke være rimeligt.

På den baggrund synes jeg det er en for svag hensigtserklæring, ministeren giver udtryk for her i dag, når hun siger, at man ønsker, at den samlede virkning af indkomstbeskatning samt aftrapning af indkomstafhængige offentlige ydelser ikke må overstige f. eks. 66 pct. Hvad ligger der i dette »f. eks.«?

[Gammelgaard]

Hvad er det, regeringen arbejder efter på dette område?

Det må være rimeligt, at regeringen erklærer sig helt anderledes klart i dette spørgsmål, som er afgørende for mange, mange tusinde pensionister, ja, jeg vil sige, hundredtusinder af pensionister, der f. eks. har en privat pensionsordning ved siden af deres folkepension.

Socialministeren (Ritt Bjerregaard):

Det, jeg har svaret hr. Gammelgaard skriftligt, og det, jeg sagde til hr. Gammelgaard nu mundtligt, var, at ældrekommisjonen havde nedsat et underudvalg, at ældrekommisjonen arbejdede med dette spørgsmål, at regeringen faktisk mente det alvorligt, da vi nedsatte ældrekommisjonen, og at vi afventer det arbejde, der er sat i gang.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Skriftligt besvarede spørgsmål:

Tredje næstformand (Arentoft):

Fra de pågældende ministre er modtaget skriftlig besvarelse af spørgsmål stillet af følgende medlemmer af folketinget:

Askjær Jørgensen: spm. nr. 26 og 63-65

Ingerlise Koefoed: spm. nr. 32 og 72

Preben Lange: spm. nr. 35

Gammelgaard: spm. nr. 42

Mølgaard: spm. nr. 43

Niels Helveg Petersen: spm. nr. 45

Rahbæk Møller: spm. nr. 46

Kjærulff-Schmidt: spm. nr. 48 og 61

Anders Poulsen: spm. nr. 52

Maisted: spm. nr. 54

Flemming Jensen: spm. nr. 56 og 58

Kurt Hansen: spm. nr. 57 og 82

Nymann: spm. nr. 59 og 81

Kjelgaard: spm. nr. 60

Ib Christensen: spm. nr. 62 og 102

Marianne Bentsen-Pedersen: spm. nr. 67

Bernhard Baunsgaard: spm. nr. 71

Ivar Hansen: spm. nr. 73

Ellemann-Jensen: spm. nr. 79

Steffensen: spm. nr. 88

Grove: spm. nr. 92

Ole Bernt Henriksen: spm. nr. 94

Glensgård: spm. nr. 97

Spm. nr. 26

Til *ministeren for skatter og afgifter* (6/10 81) af:

Askjær Jørgensen (FP):

»Skal der ikke indrømmes fradrag på selvangivelsen for kørsel i egen vogn mellem bopæl og et seminarium, når den pågældende har deltidsbeskæftigelse 4 km fra sin bolig, hvorefter han har 40 km til seminariet, når baggrunden for, at han kan læse på seminariet, er, at han opretholder sin deltidsbeskæftigelse på en ungdomsskole, og når vedkommende i øvrigt ikke har haft mulighed for at få bolig i nærheden af seminariet, hvorved han ville blive berettiget til fradrag for den lange kørsel, han i så fald ville få til arbejdet?«

Besvarelse (23/10 81):

Ministeren for skatter og afgifter (Mogens Lykketoft):

Udgangspunktet er, at befordringsudgifter, der er nødvendige for at blive befordret mellem bopæl og arbejdsplads, kan fradrages ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst efter reglerne i ligningslovens § 9 C.

Alene udgifter til befordring til et indtægtsgivende arbejdssted kan fradrages. Heraf følger, at der ikke indrømmes fradrag for kørsel mellem hjem og uddannelsessted.

I det foreliggende tilfælde kan der således ikke indrømmes fradrag for udgifter til befordring til seminariet, jfr. landsskatteretskendelsen 1967.60 vedrørende et lignende tilfælde.

Fotokopi af denne kendelse er vedlagt som bilag.*)

Det anførte gælder, uanset om skatteyderen ved en anden geografisk placering af bopælen i forhold til arbejdsplads og uddannelsessted kunne have opnået større fradrag for kørsel mellem bopæl og arbejdsplads.

*) Ikke optrykt her.

Spm. nr. 32

Til *ministeren for kulturelle anliggender* (8/10 81) af:

Ingerlise Koefoed (SF):

»Vil ministeren oplyse, hvilke initiativer ministeren har taget til en forhandling om

[Ingerlise Koefoed]

den fremtidige tilskudsordning vedrørende Kvindehuset i Gothersgade?»

Begrundelse

Den 7. april 1981 spurgte jeg ved spørgsmål nr. 892, besvaret den 14. april 1981, om ministeren ville tage initiativ til en forhandling om den fremtidige tilskudsordning vedrørende Kvindehuset i Gothersgade. Den 14. april svarede ministeren: »Ja, det vil jeg meget gerne, fordi der er brug for Kvindehuset i Gothersgade med alle dets aktiviteter, og vi må få en løsning på husets problemer.«

Jeg er vidende om, at Kvindehuset har modtaget tilskud for indeværende år, men håber, at de forhandlinger, ministeren har indledt, er resulteret i eller kan forventes snarest at resultere i en varig løsning af husets problemer.

Besvarelse (20/10 81):

Ministeren for kulturelle anliggender (Lise Østergaard):

I anledning af spørgsmålet kan jeg oplyse, at jeg den 21. maj 1981 havde en samtale med overborgmester Egon Weidekamp om den fremtidige tilskudsordning for Kvindehuset i Gothersgade.

Herefter blev det en aftale, at jeg på grund af de særlige forhold i denne sag ville bryde den sædvane, kulturministeriet normalt følger med hensyn til, at igangsættingsstøtte kun ydes over 3 år, og yde tilskud til Kvindehusets husleje i endnu et år med henblik på, at der inden for dette år vil blive fundet frem til en varig løsning af Kvindehusets huslejesituation.

Jeg er stadig i forhandling med overborgmesteren, der er positivt indstillet på at finde en sådan varig løsning.

Spm. nr. 35

Til *ministeren for Grønland (8/10 81)* af:

Preben Lange (Grønl.):

»Kan ministeren oplyse, til hvilke lande Grønlands fiskeeksport går, opgjort i værdi og kvanta og fordelt på de enkelte lande, herunder også, hvordan fiskeeksporten fordeles sig mellem private eksportører og KGH?«

Begrundelse

Da der i pressen er opstået tvivl om, hvordan den grønlandske fiskeeksport er sammensat – senest omtalt i Det ny Notat fredag den 2. oktober 1981 – og da der tilsyneladende hersker meget forskellige opfattelser af dette spørgsmål i udenrigsministeriet, ministeriet for Grønland og Den kongelige grønlandske Handels eksportafdeling, anmodes ministeren om at frembringe de officielle eksporttal.

Forvirringen om dette spørgsmål synes at være begrundet i den usikkerhed, der hersker med hensyn til til hvilke lande fiskeeksporten fordeler sig efter at være ankommet til Danmark fra Grønland.

I forbindelse med den løbende debat omkring spørgsmålet om Grønlands fremtidige relationer til EF lægger vi i mit parti stor vægt på, at debatten foregår på et sagligt grundlag. Det vil derfor være beklageligt, såfremt Grønlands fiskeeksport til EF skulle overvurderes på grund af, at der ikke eksisterer officielt bekræftede eksporttal.

Besvarelse (23/10 81):

Ministeren for Grønland (Tove Lindbo Larsen):

De officielle eksporttal for Grønlands eksport til Danmark og udlandet udarbejdes af Danmarks Statistik på grundlag af de blanketter, der afgives til toldvæsenet. Disse eksporttal danner basis for de oplysninger, som udgives i ministeriet for Grønlands årsberetning, senest årsberetning for 1980.

Denne officielle statistik viser for så vidt angår fisk og fiskeprodukter for 1979 en meget betydelig eksportandel til Danmark, medens forholdet i virkeligheden er, at en del af de varer, som ifølge den officielle statistik føres til Danmark, senere videreeksporteres til andre lande.

I en redegørelse til udenrigsministeriet har ministeriet for Grønland anslået størrelsesordenen af denne videreeksport fra Danmark og fordelingen heraf på endelige modtagerlande/landegrupper.

I disse opgørelser, som udtrykkeligt angives at være anslåede, indgår følgende yderligere beregninger:

Den totale eksportværdi for fisk og fiskeprodukter som opgjort af Danmarks Statistik

[Ministeren for Grønland]

omfatter KGHs og private virksomheders salg af grønlandske produkter uden for Grønland.

KGHs andel heraf er beregnet på grundlag af KGHs regnskabstal, korrigeret for skønnede udgifter til transport, lagerudgifter o. lign., således at værdiangivelsen tilnærmelsesvis udtrykker varens værdi på det tidspunkt, hvor den udskibes fra Grønland, og således at værdiangivelsen herved svarer til Danmarks Statistiks internationalt anvendte principper, at eksport opgøres fob (frit ombord). Dette spørgsmål om værdiansættelse ses at kunne give anledning til misforståelser, jfr. den i spørgsmålets begrundelse citerede avisartikel.

For 1979 fører denne beregning til en andel af den totale eksportværdi for fisk og fiskeprodukter for KGH på ca. 300 mill. kr., hvorefter de private virksomheders salg har størrelsesordenen 200 mill. kr.

Fordelingen af KGHs eksport på endelige modtagerlande er derefter opgjort efter KGHs regnskaber med korrektioner for værdiangivelsen som ovenfor nævnt. Disse tal viser, at alene KGHs eksport til henholdsvis EF og andre lande er større end totaltallene i den officielle statistik.

Danmarks Statistik har ikke oplysninger om de private virksomheders videresalg fra Danmark til andre lande, og ministeriet for Grønland har ikke hjemmel til at pålægge virksomhederne at afgive sådanne oplysninger.

Det antages imidlertid, at de private virksomheder, i hvis varesammensætning der indgår en stor andel af de dyrere fiskearter (især rejer og laks), afsætter deres varer til de samme lande, som KGH sælger sådanne varer til.

Ud fra disse forudsætninger er anslået nedenstående fordeling af eksporten:

<i>Eksportværdi 1979 – mill. kr.</i>		
Modtagerland	Ifølge Danmarks Statistik	Endelig fordeling (anslået)
Danmark	362	152
Andre EF-lande	55	225
EFTA	20	60
USA	74	74
Andre lande	8	8
	519*)	519*)

*) inkl. skind 18 mill. kr.

Heraf fremgår, at ca. 30 pct. af eksporten går til Danmark og godt 40 pct. til de øvrige EF-lande. Selv om private virksomheders videresalg til EF-lande skulle vise sig at være for højt anslået, forrykkes disse proportioner ikke fundamentalt set for eksporten af fisk og fiskeprodukter som helhed.

Det tilføjes, at det ikke vil være muligt at opstille en tilsvarende fordeling af eksportkvanta for de enkelte varegrupper til de enkelte lande.

Spm. nr. 42

Til *socialministeren* (9/10 81) af:

Gammelgaard (KF):

»Finder ministeren det rimeligt, at folkepensionister med små indtægter, f.eks. fra private pensionsordninger, ved siden af folkepensionen kan miste lige ved 100 pct. af denne indtægt som følge af nedslag i pensionstillæg og boligydelse, beskatning og øget betaling for offentlige ydelser?«

Begrundelse

Et eksempel viser, at en enlig folkepensionist i en 3 værelses lejlighed, som i forvejen har sædvanlige indtægter fra ATP m.v. på 4.400 kroner ved siden af folkepensionen, ved en yderligere indtægt på 10.000 kroner vil komme ud for følgende:

Pensionstillægget vil blive nedsat med 2.160 kr., skatten vil udgøre 3.528 kr. med en skatteprocent på 45, boligydelsen vil gå 1.568 kr. ned, og den pågældende skal nu betale 2.184 kr. om året for at få hjemmehjælp 6 timer om ugen.

Resultatet er, at der kun bliver 560 kr. tilbage af de oprindelige 10.000 kr. Hertil kommer bortfald og nedslag i eventuelt andre indtægtsafhængige ydelser som f.eks. varme-hjælp.

Dette er naturligvis kun et eksempel. Der kunne nævnes mange andre, men det viser, at fordelingen ved en mindre ekstraintægt næsten helt forsvinder for mange folkepensionister.

Denne situation er helt uholdbar og urimelig. Det skal kunne betale sig at spare op og gøre en ekstra indsats for at sikre den økonomiske tryghed i alderdommen.

Besvarelse (21/10 81):

Socialministeren (Ritt Bjerregaard):

Det har ikke været muligt at foretage en egentlig efterregning af det i begrundelsen for spørgsmålet anførte eksempel.

Det kan imidlertid oplyses, at ældrekommisjonen i sin hidtidige gennemgang af bl.a. forholdene omkring tilbagetrækningen fra erhvervslivet og de økonomiske vilkår efter tilbagetrækningen har fremhævet samspilsproblemerne som uheldige i lyset af hensynet til kontinuitet, selvbestemmelse og brug af egne ressourcer.

På bl.a. denne baggrund har kommissionen nedsat et underudvalg om pensioner, der foruden at behandle spørgsmålet om mulighederne for at indføre delpensionsordninger skal analysere de principielle muligheder for – gennem samordning af reglerne for indkomstbeskatning af pensionister samt aftrapning af pensionsydelse, boligydelse og betaling for serviceydelser m.v. – at sikre, at den samlede virkning ikke overstiger en marginalbeskatning på f.eks. 66 pct.

Spm. nr. 43

Til *udenrigsministeren* (9/10 81) af:

Mølgaard (DR):

»Vil den danske regering direkte og gennem FN øve diplomatisk pres på Sydafrika for at forhindre, at dødsdommene over David Moise, Johannes Shabangu, Anthony Tsotsobe, som blev afsagt af Sydafrikas apartheid-regerings domstol i Pretoria den 18. august d.å., eksekveres?«

Begrundelse

Den 18. august 1981 fandt Sydafrikas apartheidregerings domstol i Pretoria tre medlemmer af frihedsbevægelsen ANCs befrielseshær skyldige i højforræderi. Alle tre dømtes til døden. Det drejer sig om: David Moise, 25 år, Johannes Shabangu, 26 år, og Anthony Tsotsobe, 25 år.

Apartheid er verden over fastslået som en forbrydelse mod menneskeheden. Ifølge international ret og som det er udtrykt i FNs konvention om bekæmpelse og straf for apartheid-forbrydelser, er de virkelige forbrydere de personer, der repræsenterer og gennemfører apartheid-systemet.

Kampen mod apartheid-systemet og for, at denne uhyggelige forbrydelse mod menne-

skheden bringes til ophør, er anerkendt som udtryk for menneskehedens fælles vilje. Den må betragtes som en helt legitim kamp, der i kraft af den historiske udvikling påhviler Sydafrikas folk.

Apartheid-regimet fortsætter imidlertid – tolereret af de store magter, der har kapitalinteresser i Sydafrika – sin forbryderiske vej med at gennemtvinge apartheid og forfølge og myrde alle dets modstandere.

De dødsdømte, der forsøger at få dommen appelleret, anklages bl.a. for angrebet i juni 1980 på SASOL II installationerne i Secunda, der fremstiller olie af kul. Det er dokumenteret, at de blev underkastet brutal tortur for at få dem til at tilstå, og hele retssagens forløb viste, at der på forhånd var lagt op til at idømme dødsdomme.

Spørgeren finder, at den danske regering som underskriver af Genève-konventionen, der forbyder henrettelse af krigsfanger, både direkte og gennem FN bør øve diplomatisk pres på Sydafrika for at forhindre, at dødsdommene fuldbyrdes.

Besvarelse (20/10 81):

Udenrigsministeren (Kjeld Olesen):

Den danske regering har tidligere rettet direkte henvendelse til Sydafrika og på humanitært grundlag anmodet om, at en stadfæstet dødsdom ikke blev udført.

Sammen med andre lande i FN har Danmark allerede udtrykt bekymring over dødsdommene over David Moise, Johannes Shabangu og Anthony Tsotsobe. Dette sker bl.a. i et indlæg, som den danske FN-ambassadør afgav på de nordiske landes vegne den 12. oktober 1981 i anledning af solidaritetsdagen med politiske fanger i Sydafrika.

Dødsdommene over David Moise, Johannes Shabangu og Anthony Tsotsobe vil blive søgt appelleret af deres forsvarer. Regeringen vil nøje følge udviklingen i appelsagen. Det er regeringens opfattelse, at en beslutning om mere direkte henvendelser til Sydafrika, som foretages af Danmark, evt. sammen med andre lande, først vil kunne træffes, når de retlige muligheder for en omstødelse af dødsdommene er udtømt.

Det er mit håb, at dødsdommene vil blive omstødt, således at spørgsmålet om nye henvendelser til den sydafrikanske regering ikke vil blive aktuelt.

Spm. nr. 45

Til *indenrigsministeren* (9/10 81) af:

Niels Helveg Petersen (RV):

»Agter ministeren at godkende planerne om at give eneret for Centralapoteket ved sygehuset i Odense til levering af medicin til de fynske sygehuse?«

Begrundelse

På møde den 28. september har Fyns amtsråd vedtaget, at Centralapoteket skal have eneret på levering af medicin til de fynske sygehuse.

Centraliseringen af medicinleverancerne vil nedbringe beskæftigelsen på de fynske apoteker og mindske antallet af uddannelsessteder.

Anslåede besparelser ved centraliseringen bygger på forældede analyser fra 1974, der bl.a. ikke tager hensyn til de stærkt øgede transportomkostninger.

I henhold til apotekerloven skal ministeren godkende centraliseringen.

Betænkelighederne ved at godkende centraliseringen må være meget store, især når henses til, at en kommende apotekerlov meget sandsynligt vil ændre grundlaget for centralapotekernes indkøbspolitik.

Besvarelse (21/10 81):

Indenrigsministeren (Henning Rasmussen):

Ifølge den beslutning, Fyns amtsråd traf på sit møde den 28. september 1981, skal centraliseringen af lægemiddelleverancerne til en række sygehuse under Fyns amtskommune træde i kraft den 1. april 1982. Amtskommunen er opmærksom på, at beslutningen i henhold til bestemmelsen i apotekerlovens § 33 kræver indenrigsministeriets godkendelse. På det tidspunkt, da spørgsmålet blev stillet, havde indenrigsministeriet dog endnu ikke modtaget nogen ansøgning herom, men det er oplyst fra amtskommunen, at der vil blive indsendt en ansøgning i nær fremtid.

I indenrigsministeriets stillingtagen til ansøgningen vil der ikke blot indgå en bedømmelse af beslutningens økonomiske konsekvenser for amtskommunen isoleret set, men også en bredere vurdering af de konsekvenser, det i givet fald vil få for den samlede

lægemiddelforsyning i Fyns amtskommune, såfremt en række lægemiddelleverancer, der i dag ligger hos private apoteker, overføres til Centralapoteket ved sygehuset i Odense.

I den nuværende fase af sagen, hvor indenrigsministeriet endnu ikke har modtaget amtsrådets ansøgning og følgelig heller ikke har haft lejlighed til at vurdere sagen og eventuelt indhente sundhedsstyrelsens kommentarer hertil, finder indenrigsministeriet imidlertid ikke at have grundlag for at udtale sig mere konkret om sagens udfald.

Spm. nr. 46

Til *landbrugsministeren* (9/10 81) af:

Rahbæk Møller (SF):

»I anledning af presseforlydender om eventuelt salg af øen Vejro til en tysk statsborger bedes ministeren oplyse, hvor mange ansøgninger om salg af ejendomme til statsborgere fra andre EF-lande ministeriet har behandlet, hvor mange af disse der har ført til henholdsvis tilladelse og afslag, hvor mange ansøgninger der i øjeblikket er til behandling, samt hvor mange m² henholdsvis landbrugsjord og skov de forskellige kategoriers ansøgninger omhandler.«

Besvarelse (20/10 81):

Landbrugsministeren (Bjørn Westh):

Statens jordlovsudvalg råder ikke over statistiske oplysninger om EF-borgeres erhvervelse af landbrugsejendomme, men en foretagen sagsgennemgang viser følgende:

Der er behandlet 11 ansøgninger om erhvervelse af landbrugsejendomme, herunder anpartar i landbrugsejendomme, til statsborgere fra andre EF-lande. Disse sager er afsluttet med henholdsvis 3 afslag og 6 tilladelser, hvoraf 5 vedrørte uddannelsesspørgsmål. I to sager har tilladelse været uforuden, idet ansøgerne opfyldte erhvervelsesbetingelserne i den dagældende landbrugslov (lovbekendtgørelse nr. 458 af 2. august 1973).

Statens jordlovsudvalg behandler for tiden to sager vedrørende vesttyske statsborgeres erhvervelse af landbrugsejendomme, heraf vedrører den ene øen Vejro.

Vedrørende spørgsmålet om, hvor stor en del af de omhandlede landbrugsejendomme der udgøres af henholdsvis agerjord og skov, kan jeg oplyse, at der ikke i de enkelte sager

[Landbrugsministeren]

foreligger oplysninger, således at der er grundlag for at udtale sig herom. Det er dog indtrykket, at der i ingen af tilfældene har været tale om egentlige skovejendomme.

Jeg kan videre oplyse, at de forannævnte sager, hvor der er meddelt tilladelse, i alt omfatter 488,0869 ha, sagerne, hvor der er meddelt afslag i alt 68,7319 ha og sagerne under behandling ca. 144 ha.

Det bemærkes i øvrigt, at ansøgninger fra EF-statsborgere om erhvervelse af danske landbrugsejendomme ikke nødvendigvis skal vedrøre konkrete ejendomme, såfremt ansøgerne i øvrigt opfylder erhvervelsesbetingelserne. Der kan alene være tale om en generel godkendelse af en landmandsuddannelse, således at den sidestilles med en dansk uddannelse.

Det bemærkes endelig, at der kan være tilfælde, hvor EF-statsborgere opfylder samtlige erhvervelsesbetingelser i landbrugsloven, og i så fald kræver erhvervelse af en dansk landbrugsejendom ikke landbrugsministeriets tilladelse.

Spm. nr. 48

Til *justitsministeren* (12/10 81) af:

Kjærulff-Schmidt (FP):

»Vil ministeren oplyse, om der i Bergsøefondets statutter findes regler, hvorefter fondets bestyrelse kan foretage vedtægtsændringer, og samtidig tilkendegive, på hvilken regel ministeren støtter sit afslag på fondsstyrelsens beslutning om at ændre hovedsæde?«

Begrundelse

Grundelementerne i det tilsyn med fonde, der udøves af justitsministeriet, er sikring af aktivernes tilstedeværelse, udnævnelse eller godkendelse af bestyrelsesmedlemmer og revision af fondets regnskab, hvorimod skattemæssige eller andre hensyn er tilsynet uvedkommende. Indeholder vedtægterne reglerne om, hvorledes vedtægtsændringer kan ske, vil en ændring efter disse normalt kunne godtages. Er der tale om en disposition i opretterens levende live, er dette særlig klart. Ministerens svar vil være af væsentlig betydning for et stort antal fondsejede erhvervsvirksomheder, der har et rimeligt krav på at vide, hvilke regler de kan disponere efter.

Besvarelse (22/10 81):

Justitsministeren (Ole Espersen):

Efter § 6 i Bergsøefondens fundats kan ændringer i fundatsen ske, såfremt $\frac{2}{3}$ af den samlede bestyrelses medlemmer stemmer for ændringen, og såfremt det efter forslag fra rektor ved Danmarks tekniske Højskole udpegede medlem er blandt dem, der stemmer for ændringen. Så længe fabrikant Svend Bergsøe er formand for bestyrelsen, kan fundatsændringer endvidere kun ske med hans samtykke.

Ved skrivelse af 23. september 1981 meddelte justitsministeriet Bergsøefonden, at flytningen af fondens domicil til Schweiz ikke kan anses for lovlig. Justitsministeriet anførte bl. a. følgende:

»Der foreligger ikke retsafgørelser eller administrativ praksis om spørgsmålet om fondens domicilskifte til udlandet. I den juridiske litteratur er spørgsmålet alene drøftet nærmere af Ernst Kauffmann i afhandlingen »Erhvervsdrivende selvejende institutioner«. I denne afhandling (2. udg. 1968) hedder det blandt andet, side 440 f.: »... en domicilforandring til udlandet vil altid være et så dybt indgreb i den selvejende institutions liv, at det næppe vil være urimeligt, ... at kræve regler om permutation af formålsbestemmelser iagttaget også som vilkår for en sådan beslutnings gyldighed.«

Efter justitsministeriets opfattelse må der lægges betydelig vægt på, at et domicilskifte til udlandet indebærer et dybtgående indgreb i fondens forhold. Dette gælder såvel i henseende til forudsætningerne om fondens virksomhed ved dens oprettelse som i forhold til den almene interesse i fondens virksomhed. Uanset at fondens formål også kan varetages fra udlandet, må det antages, at opgivelsen af den stedlige tilknytning til Danmark på længere sigt vil kunne være af væsentlig betydning for den måde, hvorpå fonden rent faktisk varetager og prioriterer sine forskellige formål. Navnlige må det imidlertid fremhæves, at et domicilskifte til udlandet medfører, at fonden undergives et andet lands retsregler og ikke eller kun i meget begrænset omfang vil være under danske myndigheders opsyn og jurisdiktion. Justitsministeriet er i øvrigt bekendt med, at det er Nationalbankens opfattelse, at de af fondsbestyrelsen oplyste formål med transaktionen ikke har en

[Justitsministeren]

sådan karakter, at Nationalbanken finder grundlag for at give tilladelse hertil efter valutabekendtgørelsen.

På den anførte baggrund er det justitsministeriets opfattelse, at en så indgribende disposition, som en flytning af fondens domicil til Schweiz indebærer, på det foreliggende grundlag ikke kan anses for lovlig.»

Spm. nr. 52

Til *justitsministeren* (12/10 81) af:

Anders Poulsen (V):

»Hvilke foranstaltninger vil ministeren træffe for at forbedre politiets arbejdsforhold og for i befolkningen at skabe en bedre forståelse for politiets arbejde?«

Begrundelse

I dele af pressen gennemføres med stadig kortere mellemrum en hetz mod politiets arbejde, der ikke kan undgå at gøre indtryk på befolkningen. I nogle tilfælde er hetzen begrundet i en fejl begået af en enkelt politimand, i andre tilfælde skyldes det misforståelser eller politiske kampagner. I et par københavnske blade sættes kampagnerne ofte straks i gang, uden at man i de enkelte tilfælde undersøger den pågældende sag.

Det kunne utvivlsomt styrke politiets arbejde at få flere folk, større ressourcer og bedre arbejdsforhold i det hele taget.

Man kunne også overveje at afsætte økonomi og folk til oplysning om politiets arbejde. I skolerne er dette arbejde i dag hovedsagelig varetaget af færdselspolitifolk, men kunne udvides med folk fra andre afdelinger, og også i ungdomsklubber og sociale institutioner kunne oplysning om politiets arbejde være fornødent.

Videre kunne politiets kontakter med pressen forbedres.

Endelig ville en større politisk støtte til politiet fra ministerens og folketingets side have en positiv indflydelse i befolkningen, der nok – uden fejlorientering – i størsteparten af landet har forståelse for politiets arbejde.

Besvarelse (22/10 81):

Justitsministeren (Ole Espersen):

Justitsministeriet følger i samarbejde med rigspolitichefen løbende udviklingen i politiets arbejdsforhold i videste forstand, bl. a. med henblik på at sikre den bedst mulige udnyttelse af de ressourcer, der er stillet til politiets rådighed til løsningen af de opgaver, som politiet er pålagt. Ved de dispositioner, som træffes i denne forbindelse, lægges der afgørende vægt på at sikre en udvikling inden for politiet, som tilgodeser såvel hensynet til en forsvarlig politibetjening af befolkningen som hensynet til tilfredsstillende arbejdsforhold for politipersonalet. Det kan i denne sammenhæng nævnes, at der i regeringens nuværende planlægningsgrundlag indgår en udvidelse af politistyrken fra de nuværende ca. 8.700 mand til ca. 9.200 mand ved udgangen af 1984, og at der løbende – inden for de økonomiske rammer, som står til rådighed – sker forbedringer på såvel det lokalemæssige som det materielmæssige område.

Justitsministeriet deler den af spørgeren tilkendegivne opfattelse, hvorefter der generelt i befolkningen må antages at herske forståelse for politiets arbejdssituation. Det er justitsministeriets vurdering, at der fra politiets side bør lægges vægt på i det omfang, hvor f. eks. tavshedspligt ikke er til hinder herfor, at give offentligheden den bedst mulige orientering om politiets arbejde, såvel generelt som i konkrete sager, og det er justitsministeriets opfattelse, at der fra politiets side forholdes i overensstemmelse hermed.

Spm. nr. 54

Til *indenrigsministeren* (13/10 81) af:

Maisted (FP):

»Ministeren bedes redegøre for kommunernes ret til at oprette fonde, der driver erhvervsvirksomhed.«

Begrundelse

Igennem et kommunalt selskab Naturgas Syd I/S har en række kommuner været med til at starte en fond, Energifonden af 1981, med det formål at udbygge erhvervslivet.

Besvarelse (23/10 81):

Indenrigsministeren (Henning Rasmussen):

[Indenrigsministeren]

Kommuner er som udgangspunkt afskåret fra at drive erhvervsvirksomhed, medmindre der måtte være lovhjemmel dertil. Dette udgangspunkt udelukker dog ikke, at kommuner på mange områder kan drive erhvervsvirksomhed. En udtømmende redegørelse herfor falder uden for rammerne af denne besvarelse. Det kan dog eksempelvis nævnes, at kommuner, der driver gasværker, som et led i denne virksomhed lovligt i konkurrence med private erhvervsvirksomheder kan sælge gasværkskul og tjære. En kommune vil ligeledes lovligt kunne drive sin egen håndværkervirksomhed med henblik på f. eks. at vedligeholde kommunale ejendomme.

En kommune vil endvidere lovligt kunne støtte *generelle* foranstaltninger, der letter erhvervslivet i udøvelsen af dets opgaver f. eks. ved etablering af erhvervsudvalg, initiativkontorer m.v. eller ved indretning af torve, markedspladser, salgshaller og fragtceneraler.

Ulovlig kommunal støtte foreligger på den anden side, såfremt der uden lovhjemmel ydes støtte til *enkelte* virksomheder, det være sig etableringsstøtte eller støtte med henblik på at afværge likvidation eller konkurs eller ved ydelse af anden form for konkret økonomisk støtte.

I det omfang, kommuner ikke lovligt kan engagere sig i privat erhvervsvirksomhed, er kommuner også afskåret fra at engagere sig økonomisk i fonde. Selve den omstændighed, at der etableres en fond, hvori en kommune engagerer sig økonomisk, kan således ikke udvide eller ændre grænserne for, hvad kommuner lovligt kan foretage sig på dette område.

Der henvises endvidere til energiministerens besvarelse af spørgsmål nr. 8, som er optrykt i sp. 146-47 i fortryk af folketingets forhandlinger.

Spm. nr. 56

Til *justitsministeren* (13/10 81) af:

Flemming Jensen (KF):

»Ministeren bedes oplyse, hvor langt rigspolitichefen er nået m.h.t. en analyse af fordelingen af politistyrken på kredsene i hovedstadsområdet.«

Begrundelse

I sit svar til mig på spørgsmål nr. 907 af 22. april 1981 siger ministeren, at der af rigspolitichefen er iværksat en analyse med hensyn til fordelingen af politipersonalet på kredsene i hovedstadsområdet, og på denne baggrund ønskede ministeren ikke at tage stilling til spørgsmålet om mere politi i Glostrup politikreds, før analysearbejdet var afsluttet. Glostrup politi har stadig behov for mere personale, og derfor bedes ministeren redegøre for, hvor langt analysearbejdet er nået.

Besvarelse (22/10 81):

Justitsministeren (Ole Espersen):

Som tidligere oplyst, bl.a. under folketingets spørgetid den 22. april 1981, er det rigspolitichefen, som er ansvarlig for fordeling af politipersonalet mellem landets politikredse, og rigspolitichefen følger i denne forbindelse løbende udviklingen med hensyn til kriminalitet, sagsmængde i øvrigt, befolkningssammensætning og en række andre forhold i de enkelte politikredse.

Det må imidlertid fremhæves, at det på grund af politiets nuværende personaleforhold ikke er muligt fuldt ud at imødekomme samtlige ønsker fra politikredsene om personaleudvidelser.

Specielt med hensyn til hovedstadsområdet har rigspolitichefen oplyst, at der er iværksat en nærmere analyse med henblik på fordelingen af politipersonalet i dette område. Rigspolitichefen har videre oplyst, at denne analyse, som bl.a. indebærer inspektionsbesøg i et antal politikredse og forhandlinger med ledelse og personale, endnu ikke er fuldstændigt afsluttet.

Justitsministeriet kan henholde sig til det af rigspolitichefen oplyste.

Spm. nr. 57

Til *statsministeren* (13/10 81) af:

Kurt Hansen (VS):

»Vil regeringen foretage en grundig og tilbunds gående vurdering af de nettovirkninger, som forskellige såkaldte beskæftigelsesplaner har haft på beskæftigelsen inden for de sidste 5 år?«

Begrundelse

[Kurt Hansen]

Jeg stillede et tilsvarende spørgsmål til statsministeren under åbningsdebatten den 8. oktober, men uden at der kom noget svar. Derfor dette spørgsmål.

Regeringens beskæftigelsespolitik og beskæftigelsesplaner består i altovervejende grad i at give tilskud til privatkapitalen. Der er til dato ikke lavet en samlet, grundig og tilbundsående vurdering af virkningerne af de såkaldte beskæftigelsesplaner, som skiftende socialdemokratiske regeringer har fået igennem folketinget. Derfor efterlyses det, at regeringen iværksætter et sådant undersøgelsesarbejde. Efter VS' opfattelse har disse såkaldte beskæftigelsesplaner ikke betydet flere arbejdspladser. Måske snarere tværtimod. Disse tilskud til privatkapitalen er – som VS vurderer det – blevet brugt til rationaliseringer, ofte med afskedigelser til følge. Hvis disse såkaldte beskæftigelsesplaner havde haft en positiv nettovirkning på beskæftigelsen, vil det klart være en fordel for regeringen at lave en sådan vurdering. Omvendt, hvis regeringen afviser dette ønske, må der være god grund til at slutte, at disse såkaldte beskæftigelsesplaner har været ideologisk propaganda, der har haft til formål at vildlede vælgerne – især lønarbejderne – samt at dække over de mange indkomst- og finanspolitiske indgreb.

Besvarelse (22/10 81):

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Som led i augustforliget 1977 iværksattes en beskæftigelsesplan for årene 1978, 1979 og 1980. Planen var beregnet til at skulle have en beskæftigelseseffekt på ca. 40.000 fuldtidspersoner i 1978 og omkring 50.000 fuldtidspersoner i hvert af årene 1979 og 1980.

Den igangværende beskæftigelsesplan fra maj 1980 skal for perioden 1981–83 supplere den aftagende virkning af den tidligere beskæftigelsesplan med en merbeskæftigelse på mellem 30.000 og 40.000 fuldtidspersoner.

Den umiddelbare virkning af de gennemførte beskæftigelsesplaner fremkommer som et resultat af den forøgede efterspørgsel i samfundet. En efterspørgsel, som skaber grundlag for en produktion og dermed en merbeskæftigelse. Merbeskæftigelsen skal betragtes som en bruttoeffekt, hvor der ikke tages hensyn til de øvrige økonomiske ind-

greb eller andre ændringer i den økonomiske udvikling.

Det må imidlertid understreges, at denne opgørelse af erhvervs- og beskæftigelsesfremmeplanens umiddelbare virkninger er utilstrækkelig, da der i planen i meget høj grad lægges vægt på foranstaltninger, der skal styrke strukturelle ændringer i erhvervene og forbedre deres konkurrenceevne. En vurdering af beskæftigelsesvirkningen af disse strukturelle ændringer er ikke mulig, men de skønnes at have en meget væsentlig betydning. Der vil også være stor forskel mellem de enkelte foranstaltninger med hensyn til, hvor hurtigt de positive effekter vil sætte ind, således at beskæftigelsesforbedringen vil indtræffe over en periode.

De anførte beskæftigelsesløb er udarbejdet ved introduktionen af beskæftigelsesplanerne. En efterfølgende isoleret måling af beskæftigelsesplanerne er ikke mulig. Mange andre faktorer end selve planen har haft en væsentlig indflydelse, så det forhold, at arbejdsløsheden i denne periode har været stigende, kan på ingen måde tages til indtægt for, at disse beskæftigelsesplaner skulle have en negativ effekt. Det er hævet over enhver tvivl, at såfremt disse beskæftigelsesfremmende foranstaltninger ikke var blevet gennemført, ville ledighedsproblemerne have været endnu alvorligere.

Spm. nr. 58

Til *indenrigsministeren* (13/10 81) af:

Flemming Jensen (KF):

»Hvorledes vil ministeren sikre, at brevstemmer når rettidigt frem, inden valghandlingen starter den 17. november kl. 9?«

Begrundelse

Der er tusinder af borgere, som hver gang der er valg, er tvunget til at brevstemme. Ved det kommende valg til amter og kommuner slutter denne afstemning lørdag den 14. november, hvorefter det modtagende folkeregister skal fremsende brevstemmerne, så de er hjemstedskommunen i hænde, inden valglokalerne åbner den 17. november kl. 9. Har ministeren overvejet, hvad man skal gøre ved de nuværende forsendelsesforhold inden for postvæsenet, hvor man – hvis fristerne ikke

[Flemming Jensen]

ændres – må se i øjnene, at mange, mange stemmer kan gå tabt?

Besvarelse (20/10 81):

Indenrigsministeren (Henning Rasmussen):

Vælgere, der afgiver brevstemmer her i landet, kan efter § 56 i den kommunale valglov, jfr. lovbekendtgørelse nr. 196 af 22. april 1981, stemme de sidste 3 uger før valgdagen, dog senest næstsidste søgnedag før valgdagen, dvs. fra tirsdag den 27. oktober til og med lørdag den 14. november 1981.

Når vælgeren har stemt, afleveres brevstemmen til den, over for hvem stemmeafgivningen har fundet sted. Denne foranlediger straks brevstemmen indsendt til vedkommende kommunalbestyrelse, jfr. den kommunale valglovs § 59. Er brevstemmen afgivet på folkeregisteret i vælgerens bopælskommune, skal der ikke ske forsendelse med postvæsenet.

Når der afgives brevstemme på et folkeregister i en anden kommune end i vælgerens bopælskommune, skal brevstemmen forsendes med postvæsenet. Eventuelle uregelmæssigheder i postbesørgelsen vil således alene berøre brevstemmer, der er afgivet den sidste dag for afgivelse af brevstemmer.

Til belysning af problemets omfang kan eksempelvis nævnes, at der ved de kommunale valg i 1978 i de sidste 3 uger før valgdagen blev afgivet i alt 1.214 brevstemmer på Odense folkeregister, hvoraf 38 skulle videresendes til andre kommuner. Den sidste dag for brevstemmeafgivning blev der i Odense afgivet 192 brevstemmer, hvoraf kun 6 skulle videresendes.

Med henblik på at sikre, at brevstemmemateriale straks kan udskilles fra anden post til kommunalbestyrelsen, skal brevstemmematerialet i øvrigt altid fremsendes i de originale, farvede omslag. I indenrigsministeriets cirkulære af 31. august 1981 om afholdelse af kommunale valg i november måned 1981 er det udtrykkeligt fremhævet, at de originale brevstemmeomslag ikke må nedlægges i andre kuverter, og at der således ikke må foretages en samlet fremsendelse af brevstemmer til samme kommune.

På denne baggrund finder jeg ikke for nærværende grundlag for at træffe yderligere foranstaltninger til sikring af brevstemmematerialets uforstyrrede postbesørgelse. Der er i

øvrigt grund til at tro, at den megen offentlige omtale af postvæsenets forhold vil medvirke til, at vælgere, der ønsker at brevstemme, gør dette så tidligt som muligt.

Spm. nr. 59

Til *arbejdsministeren (13/10 81)* af:

Nymann (FP):

»Ministeren bedes oplyse, hvor meget der er udbetalt i samlet arbejdsløshedsunderstøttelse fra 1. oktober 1980 til 31. september 1981 fra staten, og hvor meget indbetalingen var i alt for alle arbejdsløshedskasserne i samme tidsrum til statskassen, samt hvor stor procenten af indbetalingen er i forhold til udbetalt arbejdsløshedsunderstøttelse for samme tidsrum.«

Begrundelse

Det er nok de færreste, der er opmærksomme på det misforhold, der eksisterer mellem de kæmpebeløb, staten udbetaler i understøttelse, og det, der kommer ind fra fagforeningerne og arbejdsløshedskasserne fra de forsikrede til statskassen. Efter spørgerens opfattelse er indbetalingerne næsten så symbolske, at de næppe kan anses for en reel forsikringspræmie.

Besvarelse (26/10 81):

Arbejdsministeren (Svend Auken):

Den seneste opgørelse af arbejdsløshedskassernes udbetalinger af arbejdsløshedsdagpenge og indbetaling af medlemsbidrag til staten omfatter regnskabsåret 1980. Der er i 1980 udbetalt netto 11,3 mia kr. i arbejdsløshedsdagpenge. I samme periode er der af arbejdsløshedskasserne betalt 1,2 mia kr. i medlemsbidrag til staten, hvorfor medlemsbidragene udgør 10,5 pct. af de samlede udbetalte arbejdsløshedsdagpenge. Ud over medlemsbidragene bidrager arbejdsgiverne til arbejdsløshedsforsikringen. Disse bidrag udgjorde i 1980 0,6 mia kr. eller 5,3 pct. af de samlede dagpengeudbetalinger. Det kan tilføjes, at en del af såvel medlems- som arbejdsgiverbidragene medgår til finansiering af efterlønsordningen.

Spm. nr. 60

Til *ministeren for skatter og afgifter* (13/10 81) af:

Kjelgaard (KF):

»Vil ministeren tage initiativ til at ændre tidsfristen – eventuelt midlertidigt – for fortoldning af importvarer?«

Begrundelse

Ifølge gældende bestemmelser skal danske importører af toldpligtige varer berigtige tolden senest 10 hverdage fra godsregistreringsdatoen, men på grund af den helt uanstændige postbefordring når papirerne i mange tilfælde ikke frem til modtageren (importøren), før tidsfristen er overskredet, hvorfor toldvæsenet opkræver et strafgebyr på kr. 200,- pr. vareparti.

Jeg finder det helt urimeligt, at dansk erhvervsliv skal straffes med ekstra omkostninger på grund af uorden i postgangen i Danmark og skal kraftigt opfordre ministeren til et omgående initiativ.

Besvarelse (23/10 81):

Ministeren for skatter og afgifter (Mogens Lykketoft):

I Rådets direktiv af 30. juli 1968 (68/312/EØF) er det fastsat, at indførte varer skal angives til fortoldning eller genudføres inden en vis frist efter, at de er ankommet til toldområdet. Denne frist må ikke overstige 45 dage for varer, der ankommer ad søvejen, og 15 dage for andre varer. Ifølge direktivet kan fristen på 15 dage kun forlænges i tilfælde, hvor det er nødvendigt for bestemmelse af varernes nøjagtige sammensætning.

Efter § 51, stk. 1, i ministeriet for skatter og afgifters bekendtgørelse nr. 141 af 24. april 1980 skal godsregistrerede varer senest 10 hverdage (herunder ikke lørdage) efter registreringsdagen angives til fortoldning eller genudføres. Denne frist svarer i almindelighed til 14 kalenderdage.

Overholdes denne frist ikke, pålægges den, hvem angivelsespligten påhviler efter bekendtgørelsens § 63, stk. 1, jfr. toldlovens § 124 a, stk. 1, en ekspeditionsafgift på 200 kr. for hver ekspedition, der indgives for sent til toldbehandling.

Toldvæsenet kan dog efter bekendtgørelsens § 63, stk. 3, fritage for ekspeditionsafgift, når det på grund af særlige omstændig-

heder findes rimeligt. I overensstemmelse hermed er toldkammerne bemyndiget til efter ansøgning at fritage for ekspeditionsafgift, bl. a. når for sen angivelse af varer til fortoldning skyldes helt ekstraordinære forhold, som den pågældende virksomhed eller dens personale ikke har kunnet have indflydelse på.

Opstår sådanne forsinkelser i postgangen, at der som følge heraf pålægges ekspeditionsafgift, kan toldvæsenet således efter de gældende bestemmelser efter ansøgning fritage virksomhederne for betaling af ekspeditionsafgift.

En opgørelse over beregnede ekspeditionsafgifter viser, at der for oktober måned 1980 opkrævedes 881.800 kr., medens der for perioden 1.-19. oktober 1981 er opkrævet 435.600 kr. Der synes således ikke i de seneste uger at forekomme flere forsinkede fortoldningsangivelser end i den tilsvarende periode i 1980. Jeg finder herefter, at der ikke er baggrund for at forlænge tidsfristen for indførte varers angivelse til fortoldning.

Spm. nr. 61

Til *boligministeren* (13/10 81) af:

Kjærulff-Schmidt (FP):

»Vil ministeren optage forhandling med Københavns kommune og Det københavnske Saneringselskab for at hindre, at 16 håndværks- og detailvirksomheder tvinges til at lukke ved sanering af blokken Frankrigsgade-Portugalsgade?«

Begrundelse

Ifølge Berlingske Tidende den 12. og 13. oktober er 16 erhvervsvirksomheder på Amager i akut fare for at blive lukket på grund af en påtænkt sanering.

Det kan ikke være rimeligt, at saneringselskaber og Københavns kommune med et pennestrøg kan afgøre, om 40-50 arbejdspladser skal lukkes fra den ene dag til den anden. Der er tale om gode og levedygtige virksomheder, og det gør hele lokalsamfundet fattigere, hvis virksomhederne forsvinder.

Boligministeren må opfordres til omgående at tage kontakt med Københavns kommune og saneringselskabet for at hindre, at virksomhederne lukkes til skade både for beboerne og for dem, der er beskæftiget.

Besvarelse (20/10 81):

Boligministeren (Erling Olsen):

Det Københavnske Byfornyelses- og Sanerings-selskab har efter anmodning fra Københavns kommune udarbejdet et forslag til saneringsplan for området mellem Frankrigsgade, Spaniensgade, Lyongade og Amagerbrogade samt begge sider af Murciagade, kaldet Portugalsgade-karreeerne.

Forslaget har været offentliggjort i overensstemmelse med saneringslovens § 9 a. Herefter foretager kommunalbestyrelsen sin behandling af saneringsplanforslaget og de indsigelser, der er fremkommet. Forslaget er foreløbig indsendt til boligministeriet, boligstyrelsen, til orientering. Boligstyrelsen forudsættes efter loven at tage stilling til forslaget og indsigelserne herimod på grundlag af kommunalbestyrelsens indstilling herom. Boligstyrelsen kan således ikke på nuværende tidspunkt tage stilling til de indkomne indsigelser til planen.

De fremkomne indsigelser fra erhvervsjeje-re og -lejere vil indgå i boligstyrelsens behandling af saneringsplanen på linie med de øvrige fremkomne indsigelser, når planen bliver fremsendt af Københavns kommune med kommunalbestyrelsens indstilling.

Spm. nr. 62

Til statsministeren (14/10 81) af:

Ib Christensen (DR):

»Går regeringen ind for etableringen af en EF-harmoniseret skattepolitik, som det foreslået af EF-Kommissionen ved forelæggelsen af forslaget om udbygning af den fælles økonomiske politik i EF?«

Begrundelse

EF-Ministerrådets udvalg for økonomisk politik har udarbejdet et forslag til femte program for den økonomiske politik. Forslaget er en videreførelse af tidligere beslutninger om at skabe overensstemmelse i EF-medlemslandenes økonomiske politik. Danmark er repræsenteret i udvalget, og det forslag, det nu har offentliggjort, indgår i forhandlingerne om budgetstriden med England. I forbindelse med forslagens forelæggelse har EF-Kommissionen udarbejdet et forord, der indeholder generelle retningslinier for at udvik-

le den politik, der er lagt op til i rapporten om mandatet af 30. maj 1980.

Ifølge nyhedsbulletinen Europe udbeder Kommissionen sig Rådets støtte til forslagene gennem vedtagelse af en resolution. Et af forslagene drejer sig om etablering af en »europæisk skattemodel«, der indebærer følgende:

1. Fælles retningslinier for den relative fordeling af direkte og indirekte skatter samt parafiskale afgifter,
2. en ramme for merværdiafgiften, der omfatter en margin for forskellene i moms-satserne, således at samtlige momsbelagte produkter indpasses efter fælles EF-regler.

Besvarelse (21/10 81):

Statsministeren (Kjeld Olesen, fg.):

Udarbejdelse af program for den økonomiske politik på mellemlang sigt har været en del af det økonomiske samarbejde inden for EF siden 1964. I 1966 blev det første program udarbejdet. Udarbejdelsen af det seneste udkast, nemlig til det femte program, støtter sig på Rådets beslutning af 18. februar 1974. Der er derfor ikke grundlag for den af spørgeren gennemførte sammenknytning mellem EF-samarbejdet om økonomisk politik på mellemlang sigt og problemerne i forbindelse med det britiske budgetbidrag.

Som det fremgår af den ovennævnte rådsbeslutning, er det Kommissionen, som udarbejder et foreløbigt udkast. Et sådant udkast er indeholdt i den til Folketingets markedsudvalg den 18. september 1981 fremsendte meddelelse fra Kommissionen til Rådet.

Under drøftelsen i udvalget for økonomisk politik har de danske medlemmer på linie med de belgiske medlemmer givet udtryk for uenighed i den hovedlinie, der kommer til udtryk i Kommissionens udkast. Den europæiske skattemodel, som spørgeren citerer i begrundelsen, er ikke indeholdt i Kommissionens udkast. Den har således heller ikke været drøftet i udvalget for økonomisk politik. Den er derimod indeholdt i forordet til det fremsendte udkast. Dette forord står udelukkende for Kommissionens egen regning og har ikke været drøftet mellem medlemsstaterne. Regeringen har derfor heller ikke taget stilling til de fremlagte tanker. I øvrigt forekommer disse så vage, at det efter rege-

[Statsministeren]

ringens opfattelse ikke er muligt at tage stilling.

De forslag på skatte- og afgiftsområdet, som på indeværende tidspunkt er til behandling i Ministerrådet, forelægges løbende folketingets markedsudvalg i overensstemmelse med sædvanlig procedure. Dette vil ligeledes være tilfældet for nye forslag, også såfremt de skulle være af en karakter som nævnt i Kommissionens forord til udkast til det femte program for den økonomiske politik på mellemlang sigt.

Spm. nr. 63

Til *ministeren for skatter og afgifter* (14/10 81) af:

Askjær Jørgensen (FP):

»Landbrugsmedhjælpere, der som en del af deres løn har fri kost og logi, ansættes i 1981 skattemæssigt til kr. 1.100 pr. måned af denne indtægt.

Kan landmanden ansætte ydelsen til kr. 1.100 pr. måned som en driftsudgift?»

Begrundelse

Hvis ikke landmanden kan få et beløb anerkendt som driftsudgift svarende til, hvad medhjælperen ansættes til vedrørende kost og logi, er der jo tale om, at landmandens driftsudgifter væltes over på det beløb, han skattemæssigt ansættes til på privatforbrugs-kontoen.

Besvarelse (23/10 81);

Ministeren for skatter og afgifter (Mogens Lykketoft):

Udgangspunktet for den skattemæssige behandling af en arbejdsgivers lønudgift er, at den er fradragsberettiget efter statskatte-lovens § 6 a som en driftsomkostning. Dette gælder også, hvor en del af lønnen ydes i form af naturaliegoder som f. eks. fri kost og logi. Det er principielt den faktiske udgift, som kan fradrages.

Landbrugere, gartnere, frugtavlere m. fl. kan derfor altid få fradrag for de faktisk afholdte udgifter til medhjælpernes kost, såfremt der er ført et særskilt husholdningsregnskab over medhjælpernes andel i husholdningsudgifterne, herunder udgifter til brændsel og belysning.

Landbrugere m. fl., som i årets løb har ydet kost til medhjælpere i et antal dage, der ikke overstiger det normale antal kostdage til 2 helårsarbejdere, behøver ikke at føre særskilt husholdningsregnskab, men kan i stedet vælge at fratække et beløb svarende til normaludgiften pr. kostdag for hver medhjælper. Denne normaludgift fastsættes af ligningsrådet og udgør for indkomståret 1981 24 kr. pr. kostdag for hver medhjælper.

Traditionelt er landmandens fradrag pr. kostdag til medhjælpere ansat til $\frac{3}{4}$ af den værdi, som medhjælperen skal indtægtsføre under hensyn til, at landmanden også anvender egne producerede varer. For indkomståret 1981 har ligningsrådet således ansat værdien af fuld kost til 32 kr. pr. dag.

Foruden disse fradrag gives der for hver medhjælper, som har logi i stuehuset, et fradrag på 900 kr. årligt i den lejeværdi af egen bolig, som er fastsat efter ligningslovens regler.

De anførte regler giver efter min opfattelse landbrugere m. fl. en passende adgang til at fradrage udgifterne til medhjælperes kost og logi ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst.

Spm. nr. 64

Til *boligministeren* (14/10 81) af:

Askjær Jørgensen (FP):

»Hvor stort et beløb skal der i alt importeres for til energi og råvarer, for at en bolig i gennemsnitsstørrelse kan opføres i Danmark i sidste halvår af 1981?»

Begrundelse

I debatten om, hvorvidt Danmarks økonomi påvirkes i den ene eller i den anden retning, når boligbyggeriet går i stå, må det være relevant at se på, hvorledes boligbyggeri påvirker handelsbalancen over for udlandet.

Besvarelse (20/10 81):

Boligministeren (Erling Olsen):

Overslag over direkte og indirekte importindhold ved opførelse af boligbyggeri er behæftet med betydelig usikkerhed. Importindholdet vil blandt andet afhænge af byggeriets konkrete udformning, de anvendte materialer etc.

[Boligministeren]

Forudsættes anskaffelsesomkostninger eksklusive grundgifter og moms på trods heraf at afspejle importbelastningen, kan man i gennemsnit gå ud fra, at importandelen for bygge- og anlægsinvesteringer i gennemsnit udgør ca. 18 pct. Heri er medregnet den direkte import til bygge- og anlægssektoren og den indirekte import, som er indeholdt i leverancer fra øvrige brancher til bygge- og anlægssektoren. Den andel af importen, som kan henføres til energi, kan anslås til 4½-5 pct.

Der foreligger ikke statistiske opgørelser over den gennemsnitlige opførelsesudgift pr. bolig. Tages eksempelvis udgangspunkt i den anskaffelsessum, som Forenede Kreditforeninger anvender ved beregningen af boligudgifterne for et *parcelhus på 134 m²*, udgør opførelsesudgiften eksklusive grundudgift og moms godt 450.000 kr. Den samlede importandel kan her anslås til *godt 81.000 kr., hvoraf godt 21.000 kr. er energi.*

Tilsvarende tal for en *80 m² bolig* beregnet forholdsmæssigt vil udgøre ca. 48.500 kr. i samlet import og godt 12.500 kr. til energi.

Spm. nr. 65

Til *miljøministeren* (14/10 81) af:

Askjær Jørgensen (FP):

»Foranlediget af megen uklarhed ude i samfundet bedes det oplyst, hvorvidt mink er husdyr som f. eks. grise og køer og som følge deraf kan holdes som husdyr på landbrugs-ejendomme.«

Begrundelse

Der køres mange forskellige påstande ude i landet om, at der er store besværligheder med at få lov til noget så eksportvenligt som etablering af minkavl.

Besvarelse (22/10 81):

Miljøministeren (Erik Holst):

Jeg har forelagt spørgsmålet for planstyrelsen, som har oplyst følgende, hvortil jeg kan henvise:

»Indretning af pelsdyrfarme for ikke landbrugspligtige ejendomme kræver altid tilladelse i henhold til zoneloven. Om en sådan tilladelse kan meddeles, afgøres af zonelovs-

myndighederne efter en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde.

På ejendomme noteret som landbrug side-stilles pelsdyrproduktion i princippet med al anden husdyrproduktion, dvs. at ved pelsdyravl, som er et led i en landbrugsejendoms jordbrugsmæssige udnyttelse, må pelsdyrhaller i almindelighed anses for erhvervsmæssigt nødvendige for ejendommens drift som landbrugsejendom.

Det er dog en forudsætning for, at pelsdyrhaller kan opføres uden zonelovstilladelse, at der er et passende forhold mellem bygninger og ejendommens jordtilliggende.

Er der tale om en større pelsdyrfarm, bør der altid ske forelæggelse for zonelovsmyndighederne med henblik på, at disse kan få lejlighed til at foretage en konkret vurdering af spørgsmålet om, hvorvidt en zonelovstilladelse er fornøden eller ej.

I bekræftende fald må zonelovsmyndighederne herefter afgøre, om zonelovstilladelse kan meddeles ud fra de hensyn, zoneloven tilsigter at varetage.

Det kan endvidere oplyses, at med de konsekvensændringer, der er blevet gennemført i lov om by- og landzoner, da lov om naturfredning blev gennemført i 1978, blev det pointeret, at de landskabelige hensyn vedrørende pelsdyrfarme, dvs. anlæg, der har en sådan størrelsesorden, at de kan få afgørende indflydelse på landskabet i modsætning til begrænsede anlæg i forbindelse med landbrug, vil kunne varetages i medfør af zoneloven.

I sådanne tilfælde vil zonelovsmyndighederne således kunne stille vilkår, som de af landskabelige hensyn finder nødvendige, og de vil i givet fald kunne nægte den ansøgte tilladelse.«

Spm. nr. 67

Til *undervisningsministeren* (14/10 81) af:

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

»Kan ministeren oplyse, om den af Århus amtskommune anvendte procedure i forbindelse med optagelse af elever på Århus Akademi for skoleåret 1981/82 er i overensstemmelse med den ændring af lov om gymnasieskoler og studenterkursus, som folketinget vedtog den 21. maj 1981, samt hvad ministe-

[Marianne Bentsen-Pedersen]

ren i benægtende fald vil gøre for at sikre, at lovens bogstav og intentioner efterleves?»

Begrundelse

Undervisnings- og kulturudvalget ved Århus amtskommune fastlagde på møde den 9. juni 1981 klassetallet for I. kursusklasser ved Århus Akademi for skoleåret 1981/82. Dette skete til trods for, at lovændringen af 21. maj 1981 klart fastslår, at der for skoleåret 1981/82 kan oprettes klasser indtil 1. august. Lærerrådet gjorde udvalget opmærksom på dette forhold under høringen om sagen, men uden resultat. Konsekvensen blev, at de tilmeldte aften elever fik at vide, at der ikke ville blive tilbudt aftenundervisning i det kommende skoleår. Efter lærerrådets opfattelse var der basis for at oprette en samlæst aftenklasse. Udbuddet blev altså fjernet inden ansøgningsfristens udløb, og der er ikke oprettet aftenundervisning på Århus Akademi, ligesom en række elever er blevet afvist.

Besvarelse (26/10 81):

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

I begrundelsen anføres, at Århus amtskommune har fastlagt klassetallet for I. kursusklasserne ved Århus Akademi for skoleåret 1981/82 allerede den 9. juni 1981, skønt lov om ændring af lov om gymnasieskoler og studenterkursus af 27. maj 1981 fastslår, at der for skoleåret 1981/82 kan oprettes klasser i tiden indtil 1. august. Det anføres endvidere, at konsekvensen heraf er blevet, at de tilmeldte aften elever fik at vide, at der ikke ville blive tilbudt aftenundervisning i skoleåret 1981/82.

Jeg skal hertil bemærke, at den citerede lovændring kun omfatter de private studenterkurser, og at kravet efter lovbestemmelsen om, at I. kursusklasser skal have mindst 18 elever i gennemsnit ved oprettelsen, er en tilskudsbetingelse for disse private kurser. For de offentlige studenterkurser er det ikke nødvendigt med en særlig lovhjemmel til fastsættelse af minimumskrav om elevtal, men for at de offentlige kurser ikke skal stilles gunstigere end de private, er det imidlertid af gymnasiedirektoratet fastsat administrativt, at de offentlige studenterkurser skal følge tilsvarende bestemmelser.

Det er en almindelig fremgangsmåde, at direktoratet allerede i foråret foretager fastsættelse af kapaciteten for statskursernes vedkommende for det kommende skoleår, og det er således helt i overensstemmelse med praksis, at Århus amtskommune på et møde den 9. juni har vedtaget, at der på Århus Akademi skulle oprettes 5 daghold i skoleåret 1981/82, hvilket man samtidig gav gymnasiedirektoratet meddelelse om. Det er ikke i strid med bestemmelserne for de offentlige studenterkurser, at Århus amtskommune samtidig besluttede, at der ikke i skoleåret 1981/82 skulle oprettes klasser til aftenundervisning. Det er en beslutning, som gymnasiedirektoratet i de foregående år også har godkendt på visse statskurser til studentereksamen, idet elevtilgangen til disse klasser har været vigende.

Det er mig bekendt, at Århus amtskommune ikke har nægtet elever adgang til optagelse på dagholdene, selv om de først har meldt sig umiddelbart inden 1. august. Der kan i øvrigt henvises til bekendtgørelse om studenterkursus og om studentereksamen for privattister af 3. januar 1972 med senere ændringer, hvorefter ansøgere, der søger optagelse på offentlige studenterkurser, og som opfylder betingelserne for optagelse, altid skal optages på et kursus, idet de dog – såfremt det kursus, de primært søger, ikke har kapacitet til at optage dem – henvises til et andet offentligt kursus eller til et anerkendt privat studenterkursus, således at det offentlige betaler for deres undervisning her.

Spm. nr. 71

Til *justitsministeren* (16/10 81) af:

Bernhard Baunsgaard (RV):

»Vil ministeren offentliggøre den sidste rapport om varetægtsfanger og varetægtsfængsling, som regeringen efter opfordring skal sende til Europarådet?»

Begrundelse

Ifølge resolution (65) 11, vedtaget af Europarådets ministerudvalg den 9. april 1965, opfordres regeringen til hvert 3. år at sende beretning om varetægtsfængsling til Europarådets generalsekretær.

Da varetægtsfængsling, herunder isolation af varetægtsfanger og varetægtsfængsling af

[Bernhard Baunsgaard]

unge mellem 15 og 18 år, nu diskuteres livligt, vil det have interesse at vide, hvad regeringen kan oplyse herom.

Besvarelse (23/10 81):

Justitsministeren (Ole Espersen):

Europarådets ministerudvalg har den 9. april 1965 vedtaget en resolution, hvori udvalget henstiller til regeringerne at sikre, at varetægtsfængsling sker i overensstemmelse med en række nærmere angivne principper. Resolutionen vedlægges.*)

I resolutionen opfordres medlemsstaternes regeringer til hvert 3. år at sende indberetninger til Europarådets generalsekretær om de foranstaltninger, de har truffet for at imødekomme disse henstillinger.

Under henvisning hertil skal man oplyse, at Danmark den 2. april 1968 har meddelt generalsekretæren, at dansk ret er i overensstemmelse med indholdet i resolutionen. På baggrund af resolutionens indhold har der herefter ikke været anledning til at fremsende yderligere indberetninger til Europarådet.

Spm. nr. 72

Til *arbejdsministeren* (14/10 81) af:

Ingerlise Koefoed (SF):

»Vil ministeren tage initiativ til at sikre, at kunstnere, der er medlemmer af en arbejdsløshedskasse og er beskæftiget i et andet hovederhverv end det rent kunstneriske, ved arbejdsløshed kan modtage dagpenge på lige fod med andre lønarbejdere?«

Begrundelse

I Billedkunstnernes Blad, oktober 1981, side 11, refererer Bent Rønkvist en sag, der går ud på, at en kunstner, der i 20 år har været medlem af en arbejdsløshedskasse og har haft sin væsentligste indtjening som industriarbejder, ved arbejdsløshed er blevet nægtet dagpenge, medmindre han ville opgive sit kunstneriske arbejde. Hans årsindtægt ved industriarbejdet er kr. 40.000, hans indtægt ved kunstnerisk arbejde kr. 20.000.

Arbejdsdirektoratet har set på sagen og udtaler under henvisning til den kunstneriske

virksomhed, »at der under ledighed vil kunne oparbejdes en selvstændig virksomhed i et omfang, som medfører, at medlemmet får sit hovederhverv og væsentligste livsophold ved selvstændig virksomhed...«

Denne filosofiske betragtning fra direktoratets side forekommer temmelig forbløffende. Man må vel antage, at denne kunstner og andre i samme situation netop har måttet tage erhvervsarbejde, fordi hans/hendes kunstneriske virksomhed ikke rent økonomisk kan fungere tilfredsstillende.

Den aktuelle sag behandles p.t. i ankenævnet. Men da den er af stor principiel betydning for mange kunstnere, der kun kan arbejde med deres kunst, når de sikrer sig en anden hovedindtægt, forekommer det rimeligt, at ministeren bliver opmærksom på problemet og overvejer ændringer i lovgivningen eller dennes administration, så en lignende sag ikke kan opstå.

Besvarelse (26/10 81):

Arbejdsministeren (Svend Auken):

Det fremgår af begrundelsen til spørgsmålet, at spørgeren har en konkret sag i tankerne. Denne sag er endnu under behandling i ankenævnet for arbejdsløshedsforsikringen, og jeg kan som arbejdsminister ikke gribe ind i behandlingen af denne sag, som jeg ikke har kendskab til.

Om de generelle regler på området kan jeg imidlertid oplyse, at en lønmodtager, der delvis har indtægter ved selvstændig virksomhed, kan optages i en arbejdsløshedskasse for lønmodtagere, hvis vedkommende er i stand til som lønarbejder at stille sin arbejdskraft til rådighed for arbejdsmarkedet i fuldt omfang.

I tilfælde af ledighed er den almindelige regel den, at et medlem forud for dagpengeudbetalingen skal have haft lønarbejde i mindst 26 uger inden for de sidste 3 år.

Dette krav er skærpet i den ovenfor omtalte type sager til, at det er en betingelse for udbetaling af dagpenge, at medlemmet har været beskæftiget 130 dage inden for de seneste 18 måneder. Denne 130-dages regel ser man bort fra, når bibeskæftigelsen er af meget begrænset omfang.

For en deltidsforsikret gælder reglen i arbejdsløshedslovens § 69 om, at et deltidsforsikret medlem, som har andet erhverv, der

*) Ikke optrykt her. Der henvises til justitsministeriets bekendtgørelse nr. 101 af 6. oktober 1965.

[Arbejdsministeren]

udføres inden for fagets normale arbejdstid, ikke har ret til dagpenge, medmindre arbejdsdirektøren i særlige tilfælde og eventuelt på særlige vilkår giver tilladelse dertil.

I alle tilfælde vil indtægter erhvervet ved eksempelvis kunstnerisk virksomhed i ledighedsperioder medføre fradrag i dagpengeudbetalingen.

Når der undertiden i denne type sager med en kombination af lønarbejde og kunstnerisk virksomhed opstår tvivl om retten til dagpengeudbetaling, skyldes det formentlig den ofte meget vanskelige afvejning af bierhvervets omfang.

Som reglerne er udformet på området, mener jeg, der skulle være mulighed for en rimelig administration.

Jeg vil afslutningsvis bemærke, at jeg har stor forståelse for de økonomiske vanskeligheder, som kunstnere ofte må slås med. Jeg mener imidlertid ikke, at disse problemer kan eller skal løses gennem arbejdsløshedsforsikringen.

Spm. nr. 73

Til *ministeren for skatter og afgifter* (15/10 81) af:

Ivar Hansen (V):

»Vil ministeren i denne folketingssamling fremsætte forslag til lov om, at løn til husassistenter m/k gøres fradragsberettiget på selvangivelsen?«

Begrundelse

Som begrundelse for spørgsmålet skal jeg henvise til skrivelse af 17. juni d. å. bl. a. til skatteministeren fra De Danske Husmoderforeninger samt til henvendelse af 12. oktober d. å. til venstres folketingsgruppe fra Fællesudvalget for huslig uddannelse på Fyn.

Som helhed er jeg enig i den argumentation, der gives udtryk for i henvendelserne, hvorfor jeg kan henholde mig hertil. Jeg vil derfor hilse med tilfredshed, hvis regeringen vil fremsætte forslag om ændring af skatte-lovgivningen på dette område.

Besvarelse (23/10 81):

Ministeren for skatter og afgifter (Mogens Lykketoft):

Efter de gældende skatteregler kan udgiften til husassistent allerede i et vist omfang fratrækkes ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst, såfremt husassistenten i væsentligt omfang medvirker i skatteyderens erhverv.

En udvidelse af denne fradragsmulighed, sådan som bl. a. De Danske Husmoderforeninger og Fællesudvalget for huslig uddannelse på Fyn har foreslået, vil medføre, at der også gives skattemæssigt fradrag for udgifter, som må betragtes som værende af rent privat karakter.

Endvidere må kredsen af husholdninger, som har økonomisk baggrund for at beskæftige en husassistent, fortsat anses for at være begrænset, selv om et forslag om fradragsret gennemføres.

Den beskæftigelsesmæssige virkning af forslaget vil næppe stå i et rimeligt forhold til det provenutab, som ordningen må forventes at medføre, da det jo må tages i betragtning, at også familier, der allerede har hushjælp, i givet fald vil få fradragsret for en udgift, som de hidtil har afholdt uden fradragsret.

Selv om regeringen naturligvis ser med velvilje på alle forslag, som tilsigter at hjælpe flere unge i arbejde, finder jeg ikke tilstrækkelig baggrund for at fremsætte et lovforslag, der udvider fradragsretten for udgifter til husassistenter ud over det område, som allerede i dag anerkendes af skattemyndighederne.

Spm. nr. 79

Til *statsministeren* (16/10 81) af:

Ellemann-Jensen (V):

»Under henvisning til statsministerens udtalelse om Nationalbankens deltagelse i debatten om regeringens planer vedrørende overførsel af pensionsmidler til erhvervslivet (refereret i Berlingske Tidende 16/10 81) ønskes det oplyst, om regeringen helt er ophørt med at spørge Nationalbanken til råds i spørgsmål med et pengepolitisk indhold, og om Nationalbanken nu selv skal tage initiativet til at søge oplysning om regeringens indsats på området.«

Besvarelse (22/10 81):

Statsministeren (Svend Jakobsen, fg.):

[Statsministeren]

Regeringen har altid drøftet spørgsmål af pengepolitisk interesse med Danmarks Nationalbank og agter også at gøre dette i fremtiden.

Med hensyn til regeringens planer vedrørende en finansieringsreform har Nationalbanken været orienteret om hovedlinierne. De foreliggende oplæg har været af skitsemæssig karakter og har derfor ikke givet en udtømmende beskrivelse af de påtænkte ordninger.

Spm. nr. 81

Til *ministeren for skatter og afgifter* (16/10 81) af:

Nymann (FP):

»Vil ministeren redegøre for de eventuelle forskelle, der findes i beskatningen af danske kontra udenlandske arbejdere i forbindelse med arbejdet på gasledningen for D.O.N.G.?«

Begrundelse

På grund af mangel på dansk arbejdskraft i forbindelse med D.O.N.G.s gasledning har man ansat udenlandske arbejdere. Fra officiel side siger man, at det skyldes, at man ikke har uddannede svejsere nok. Efter spørgerens opfattelse er det i lige så høj grad, fordi man ikke har interesse for arbejdet, idet den danske beskatning ikke giver tilstrækkelig kompensation for de udgifter, danske arbejdere har ved at flytte fra arbejdsplads til arbejdsplads.

Besvarelse (23/10 81):

Ministeren for skatter og afgifter (Mogens Lykketoft):

Det fremgår, at spørgsmålet er foranlediget af, at D.O.N.G. i forbindelse med arbejdet på etableringen af gasledningsnettet har ansat udenlandsk arbejdskraft.

Såfremt de af D.O.N.G. ansatte udlændinge tager bopæl i Danmark, vil de i henhold til kildeskattelovens § 1, nr. 1, være fuldt skattepligtige fra første dag.

Den fulde skattepligt vil i henhold til kildeskattelovens § 1, nr. 3, også indtræde for personer, der uden at have bopæl her i landet opholder sig her i et tidsrum af mindst 6

måneder, heri medregnet kortvarige ophold i udlandet på grund af ferie eller lignende.

Opholder de pågældende udlændinge sig i Danmark i under 6 måneder, men oppebærer lønindkomst fra D.O.N.G., og er indkomsten A-indkomst i henhold til kildeskattelovens § 43, vil de pågældende være begrænset skattepligtige efter kildeskattelovens § 2, stk. 1, litra a eller b.

De fuldt skattepligtige personer er skattepligtige af samtlige deres indkomster, uanset hvor de måtte være erhvervet, medens de begrænset skattepligtige kun er skattepligtige af de indkomster, der er A-indkomst, eller af indkomster, der i øvrigt er undergivet begrænset skattepligt i Danmark.

For såvel de fuldt skattepligtige som de begrænset skattepligtige gælder, at deres skattepligtige indkomst opgøres efter de gældende ligningsmæssige regler, og at der således ikke i denne henseende er forskelle ved beskatningen af dansk og udenlandsk arbejdskraft.

For begrænset skattepligtige gælder dog, at udgifter kun kan fratrækkes i det omfang, de vedrører den indkomst, hvoraf de er begrænset skattepligtige, jfr. kildeskattelovens § 2, stk. 2.

I forbindelse med beskatningen af udenlandsk arbejdskraft kan bemærkes, at Danmark har dobbeltbeskatningsoverenskomster med en række lande, men idet arbejdet ved gasledningsnettet udføres her i landet for dansk arbejdsgiver, vil Danmark efter alle overenskomsterne have beskatningsretten til de udbetalte lønindkomster.

Arbejder de pågældende udlændinge derimod i Danmark for en udenlandsk arbejdsgiver, vil de også efter de ovenfor anførte regler blive fuldt skattepligtige, såfremt de tager bopæl her i landet.

Opholder arbejdstagerne sig mindre end 6 måneder i Danmark, vil de blive begrænset skattepligtige, såfremt lønindkomsten udredes af et fast driftssted, som arbejdsgiveren har i Danmark, eller såfremt den udenlandske arbejdsgiver har en befuldægtiget med hjemting her i landet, jfr. kildeskattelovens § 46, stk. 4.

Bestemmelserne i en dobbeltbeskatningsoverenskomst kan imidlertid medføre, at Danmark ikke har beskatningsretten til den lønindkomst, som en udenlandsk arbejdstager

[Ministeren for skatter og afgifter]

oppebærer ved arbejde her i landet for en i udlandet hjemmehørende arbejdsgiver.

Har Danmark dobbeltbeskatningsoverenskomst med arbejdstagerens hjemstat, vil denne i de fleste overenskomster have beskatningsretten til lønindkomsten, såfremt arbejdstageren ikke opholder sig i Danmark i en periode, der overstiger 183 dage inden for et kalenderår, og lønindkomsten ikke udredes af et fast driftssted eller lignende, som arbejdsgiveren har i Danmark.

Spm. nr. 82

Til *arbejdsministeren* (16/10 81) af:

Kurt Hansen (VS):

»Hvad er ministerens holdning til planerne om at ansætte langtidsarbejdsløse efter jobtilbudsordningen inden for Post- & Telegrafvæsenet samtidig med, at der inden for P & T er bestræbelser på at afskedige ansatte, der i dag arbejder på almindelige ordinære overenskomstmæssige vilkår?«

Begrundelse

P & T-ledelsen har ikke opgivet deres planer om at nedlægge mindst 275 fuldtidsstillinger. Dette er et led i P & T-ledelsens uacceptable nedskæringspolitik. Samtidig med disse stillingsnedlæggelser er der planer om at ansætte et større antal langtidsarbejdsløse efter jobtilbudsordningen. Dette fremgår af Socialistisk Dagblad fra d. 13. ds. Dette skulle også have været diskuteret på et hovedsamarbejdsudvalgs møde inden for P & T den 19. august 1981. Bliver disse overvejelser en realitet, så omgøres en lang række ordinære job til ekstraordinær beskæftigelse. Kun meget få af de langtidsarbejdsløse, der ansættes inden for det offentlige efter jobtilbudsordningen, forbliver i beskæftigelse, når den 9 måneders støtteperiode udløber. Som bekendt støtter staten med 30 kr. i timen i en 9 måneders periode, uanset om der er tale om et offentligt eller privat ansættelsesforhold, når ansættelsen finder sted efter jobtilbudsordningen.

Begrundelserne for at omgøre ordinære arbejdspladser til ekstraordinær beskæftigelse er klare nok. Dels fungerer jobtilbudsordningen ad Pommern til, for at sige det mildt. Og dels pynter statsstøtten på de 30 kr. på P & Ts regnskaber. Dette uanset, at de, der an-

sættes efter jobtilbudsordningen, skal have det samme i løn som de afskedigede. Pengene kommer blot fra en anden lomme i statskassen.

VS mener, at disse planer er uacceptable og i strid med jobtilbudsordningen. Derfor bør arbejdsministeren skride ind og stoppe disse planer.

Besvarelse (23/10 81):

Arbejdsministeren (Svend Auken):

I henhold til lov nr. 277 af 10. juni 1981 om arbejdstilbud til ledige skal staten fra og med 1. september 1981 ansætte mindst 10 pct. af de langtidsledige, der inden for hver amtskommune får arbejde efter denne ordning. Ministeriet for offentlige arbejder og herunder P & T har således i denne forbindelse ansvaret for, at et vist antal ledige ansættes på dets institutioner i de enkelte amter.

Post- og Telegrafvæsenet har over for arbejdsministeriet oplyst, at der kun ganske undtagelsesvis vil blive tale om afskedigelser som følge af de gennemførte besparelser inden for P & T, idet disse påregnes gennemført ved nedbringelse af overarbejde og ved naturlig afgang.

I øvrigt vil jeg gerne understrege, at hvis det af budgettet fremgår, at der i en afdeling i en offentlig institution ud fra almindelige besparelshensyn eller ud fra almindelige personalepolitiske hensyn skal ske reduktion af antallet af stillinger, er der i princippet ikke noget i vejen for samtidig at ansætte en langtidsledig med støtte i denne eller en anden afdeling.

Det er imidlertid afgørende herfor, at reduktionen er planlagt uden sigte på at opnå kompenserende arbejdskraft ved at ansætte en langtidsledig i den ledige stilling.

Ansættelse af langtidsledige i P & T vil derfor i alle tilfælde være lovmedholdelig.

Spm. nr. 88

Til *kirkeministeren* (16/10 81) af:

Steffensen (KrF):

»Hvilke overvejelser har ministeren gjort sig om delingen af Helsingør stift?«

Begrundelse

[Steffensen]

I Frederiksborg Amts Avis den 20. september 1981 siger biskoppen over Helsingør stift, Johs. Johansen, at stiftet er uoverskueligt stort, idet 1/5 af landets befolkning bor dér. I artiklen gør biskoppen endvidere opmærksom på de utilfredsstillende arbejdsforhold, der giver »et utal af besværligheder, som ministeriet omhyggeligt lukker øjnene for.«

Besvarelse (21/10 81):

Kirkeministeren (Tove Lindbo Larsen):

Tanken om ændring af Helsingør stift er ikke ny. Allerede for godt en halv snes år siden overvejede man gennem stiftsgrænseændringer mellem Helsingør og Roskilde stifter og mellem Roskilde og Lolland-Falsters stifter at skabe mere ligelig fordeling af arbejdsbyrden mellem de pågældende biskopper. Imidlertid blev tanken om ændringer af stiftsinddelingen opgivet især på grund af modstand fra de implicerede menighedsråd.

Siden er der sket det, at folketallet i Hel-

singør stift på det nærmeste er stagnerende set på baggrund af, at folketallet i stiftet i perioden 1965-76 steg ca. 175.000, medens det fra 1976-81 kun er steget med ca. 15.000. I Roskilde stift er den tilsvarende stigning i befolkningstallet henholdsvis ca. 100.000 og ca. 26.000.

For at vurdere et stifts reelle størrelse må der imidlertid foruden folketallet ses på antallet af pastorater og præster i stiftet. Som det fremgår af vedlagte opstilling vedrørende de enkelte stifter, er Helsingør stift i disse relationer langt fra landets største stift.

Under hensyn til at udgiften til lønninger og kontorhold i hvert enkelt stift må anslås til ikke under 1 mill. kr. årlig og til, at oprettelse af et nyt stift vil medføre betydelige udgifter til køb af bispebolig med de fornødne kontorfaciliteter, mener jeg ikke, at det på nuværende tidspunkt er rimeligt at søge oprettet et 11. stift her i landet.

I øvrigt foregår der for tiden forhandlinger med biskoppen og stiftamtmanden om lettelse i den daglige administration.

15.10.1981

Bilag

Stift	Pastorater 1.1.1981	Præster ialt 1.1.1981	Organister Kordegne Kirketjenere Kirkegårdsledere og assistenter	Befolkning 1965	Befolkning 1.7.1976	Befolkning 1.1.1981	Stigning og fald
København							
÷ Færøerne	104	218	282	725.867	732.009	683.649	(+ 48.360)
Helsingør	114	212	258	710.800	885.220	900.464	(+ 15.244)
Roskilde	188	219	111	492.823	593.096	619.396	(+ 26.300)
Fyn	143	170	97		447.130	453.626	(+ 6.496)
Lolland-Falster ..	59	66	31		124.225	122.602	(÷ 1.623)
Ålborg	163	201	115		498.790		
Viborg	137	158	70		373.639		
Århus	173	230	163		657.304	ialt	(+ 53.416)
Ribe	139	155	72		362.986	2.344.252	
Haderslev	125	150	104		398.117		
	1.345	1.779	1.303		5.072.516	5.123.989	
Tyske præster	5	5	Gravere			+ 5.072.516	
Færøerne	13	18	ikke medregnet			Stigning ialt 51.473	
	1.363	1.802					

Spm. nr. 92

Til *ministeren for skatter og afgifter (20/10 81)* af:

Grove (KF):

»Agtter ministeren at foretage en tilbagebetaling til landbruget af de særskatter fra

1979, som regeringen selv har erkendt var erhvervet fejlagtigt pålagt?«

Begrundelse

Regeringen har erkendt, at skatterne var et fejlgreb. Omkring 30.000 landmænd har ikke betalt særskatterne, og regeringen har ikke

[Grove]

gjort noget for at få pengene inddrevet. Den del af landbruget, der har betalt skatterne, bør derfor have pengene retur. For det første hjælper man derved landbruget, og for det andet kan regeringen få lejlighed til at sætte handling bag sine ord om, at skatterne var et fejlgreb.

Besvarelse (27/10 81):

Ministeren for skatter og afgifter (Mogens Lykketoft):

Regeringen har ikke til hensigt at søge loven om grundskyld til staten af landbrugsjendomme ophævet. Grundskylden blev indført, fordi landets økonomiske situation krævede ofre af alle befolkningsgrupper, herunder af landbruget. Sidste rate af grundskylden forfaldt den 1. november 1980, og den er nu næsten fuldt indbetalt, idet den samlede restance af grundskyld til staten pr. 1. september 1981 var ca. 5,5 mill. kr. og vedrørte ca. 7000 landmænd.

I begrundelsen til spørgsmålet er det nævnt, at der ikke sker inddrivelse af ikke betalt grundskyld.

Hertil skal jeg bemærke, at dette ikke er korrekt. Grundskylden inddrives ved udpantning som andre skatter, og den forannævnte restance er til inkasso.

Jeg har tidligere redegjort for inddrivelsen i besvarelsen af spørgsmål 77 i skatte- og afgiftsudvalgets skrivelse af 8. april 1981 (Alm. del bil. 116).

Spm. nr. 94

Til *industriministeren* (20/10 81) af:

Ole Bernt Henriksen (KF):

»Vil ministeren foranledige undersøgt, om vesttyske bilfabrikker rationerer deres leverancer til danske forhandlere i navnlig det sydlige Jylland?«

Begrundelse

Det er i EF-avisen (11-1981) oplyst, at forhandlere af frygt for repressalier undlader at klage over nævnte fremgangsmåde, der i givet fald strider mod EØF §§ 85-86.

Besvarelse (26/10 81):

Industriministeren (Erling Jensen):

Hvorvidt vesttyske bilfabrikker rationerer deres leverancer til danske forhandlere i strid med bestemmelserne i Romtraktatens artikler 85 og 86, er et spørgsmål, der henhører under EF-Kommissionen, som af egen drift eller efter klage vil kunne foranstalte sagen undersøgt.

Klage vil kunne indgives af de berørte forhandlere eller af andre, der har interesse heri.

For mit vedkommende foreligger der ikke fornødne holdepunkter for på regeringens vegne at anmode om en sådan undersøgelse.

Spm. nr. 97

Til *ministeren for offentlige arbejder* (20/10 81) af:

Glensgård (FP).

»På baggrund af en række konkrete sager om ekspropriationserstatninger ved forlægninger eller udvidelser ønskes det oplyst, om regeringen agter at ændre den hidtidige praksis eller søge ændret lovgivningen, som langt fra har kunnet siges at opfylde grundlovens ånd om fuld erstatning.«

Begrundelse

Ved en række ekspropriationserstatnings-sager, hvor selvstændige næringsdrivende er blevet berørt direkte på deres levebrød - i flæng skal nævnes købmand Holger Jensen, Sulsted, købmand Jørgen Herdal, Grenåvej, Århus, og købmand Sv. M. Bork, Stevning - er det ganske tydeligt kommet til udtryk, at den hidtidige baggrund for afgørelserne må siges at høre fortiden til. Afgørelserne svarer nogenlunde til herremandens frie ret til at afkræve fæstebønderne en arbejdsindsats uden løn.

Efter fremskridtspartiets opfattelse skal det offentlige give fuld erstatning for den skade, der påføres en berørt part i en ekspropriations-sag.

De 3 nævnte sager bør naturligvis omvurderes, og fremtidige erstatningssager bør hvile på princippet om fuld erstatning.

Såfremt ministeren ikke finder, at lovgivningsgrundlaget er tilstrækkeligt til at kunne indeholde en ændret praksis, bør ministeren oplyse, om han vil søge at overbevise den øvrige regering om nødvendigheden af en revision af dette lovgivningskompleks.

Besvarelse (27/10 81):

Ministeren for offentlige arbejder (Heinesen):

Efter grundlovens § 73 skal der ydes fuldstændig erstatning ved ekspropriationsindgreb. I de fleste tilfælde opnås der forlig med grundejerne om erstatningens størrelse. Opnås der ikke forlig, fastsættes erstatningen af særlige taksationsmyndigheder, der er uafhængige af anlægsmyndigheden. Hertil kommer muligheden for domstolsprøvelse af erstatningens størrelse.

Af de konkrete sager, som er omtalt i begrundelsen til spørgsmålet, verserer én for domstolene, en anden er afsluttet med forlig, og den tredje er endnu ikke afgjort af vedkommende taksationsmyndighed.

Spørgsmålet om mere detaljerede regler for erstatningsfastsættelse har tidligere været overvejet, senest i den kommission, der blev nedsat i forbindelse med vedtagelsen af lov om fremgangsmåden ved ekspropriation i 1964. I kommissionen var der enighed om, at man fortsat burde overlade dette spørgsmål til praksis og domstolenes frie vurdering.

Om den særlige regel i lov om offentlige veje, § 69, der klargør, i hvilke tilfælde en vejbestyrelse ved nye vejanlæg og ved ombygning af bestående veje erstatningsfrit kan afbryde en ejendoms hidtidige adgangsforhold til offentlig vej, kan jeg henvise til spørgsmål nr. 1471, der blev besvaret den 8. september 1981 af min forgænger, og som er refereret i folketingets forhandlinger fra spalte 13535 til 14537.

Jeg kan helt tilslutte mig det deri anførte og finder ikke anledning til at tage initiativ til at ændre lovgivningen på det pågældende område eller søge at gribe ind i den hævdvundne erstatningspraksis.

Spm. nr. 102

Til *udenrigsministeren* (21/10 81) af:

Ib Christensen (DR):

»Hvilken kommentar har ministeren til præsident Reagans udtalelser om mulighederne for en begrænset kernevåbenkrig i Europa?«

Begrundelse

Som det fremgår af medierne, har USAs præsident, Ronald Reagan, på et direkte

spørgsmål, om han kunne forestille sig en taktisk kernevåbenkrig begrænset til Europa, sagt følgende: »Jeg kunne forestille mig, hvor vi kan have en gensidig anvendelse af taktiske atomvåben mod tropper på slagmarken, uden at det ville få nogen af supermagterne til at trykke på knappen.«

Reagans udtalelser har medført skarpe bemærkninger, og ifølge dagbladet *Information* den 21. oktober 1981 har den vesttyske regering reageret og forlangt en klar stillingtagen fra Washington, ligesom man fra vesttysk side har opfordret de andre europæiske NATO-lande til at stille samme krav.

Besvarelse (27/10 81):

Udenrigsministeren (Kjeld Olesen):

Efter min ankomst til topmødet i Cancún fremsatte præsident Reagan den 21. oktober 1981 følgende erklæring som følge af den kritik, som hans udtalelser ved en uformel sammenkomst sidste fredag med repræsentanter for amerikansk presse havde givet anledning til:

»I de seneste dage har Sovjetunionen fremsat adskillige propagandaerklæring, der søger at drive en kile imellem USA og visse af vore nærmeste venner i Europa. Jeg har ikke til hensigt at lade disse grove fordrejninger af USAs politik stå uimodsagt.

USAs politik for så vidt angår afskrækkelse af konflikt i Europa er ikke blevet ændret i de sidste 20 år. USAs politik går som hidtil ud på fleksibel imødegåelse: opretholdelse af en sikker militær evne til at afskrække såvel konventionel som nuklear magtanvendelse fra Warszawapagtens side på det lavest mulige niveau.

Alle amerikanske præsidenter har erkendt, at enhver anvendelse af kernevåben ville have de mest dybtgående konsekvenser. I en kernekrig ville hele menneskeheden tabe. Rent faktisk tjener de skrækelige og uberegnelige risici, som er forbundet med enhver anvendelse af kernevåben, til at afværge deres anvendelse.

Selve antydningen af, at USA blot kunne overveje at udkæmpe en kernekrig på Europas bekostning, er et åbenlyst bedrag. Essensen af USAs kernestrategi er, at ingen angriber må tro, at anvendelse af kernevåben i Europa med nogen rimelighed kunne begrænses til Europa. Det er den fælles euro-

[Udenrigsministeren]

pæisk-amerikanske forpligtelse at dele vort fælles ansvars byrde, som sikrer freden. USA betragter derfor enhver militær trussel mod Europa som en trussel mod USA selv. 375.000 amerikanske tropper udgør den levende garanti for denne urokkelige amerikanske forpligtelse på Europas fred og sikkerhed.«

Det er efter regeringens opfattelse herefter klart, at præsidentens bemærkninger er i overensstemmelse med NATOs gældende målsætning om at opretholde den fornødne evne til at forhindre magtanvendelse både med konventionelle og med kernevåbenstyrker fra Warszawapagtens side, så vidt muligt på det lavest opnåelige niveau.

Man vendte herefter tilbage til dagsordenens punkt 4, der var:

4) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Ændringer af reglerne om hjælpeforanstaltninger uden samtykke).

(Lovforslag nr. L 60. Fremsat 20/10 81).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Taanquist (S):

Socialministeren bebudede allerede i sidste samling, at hun hurtigst muligt efter folketingets åbning ville fremsætte forslag til ændring af reglerne om hjælpeforanstaltninger uden samtykke efter bistandsloven.

I det lovforslag, der nu foreligger, lægges der op til en nødvendig stramning af disse regler, og det er vi i den socialdemokratiske gruppe enige med ministeren i at der er behov for.

Ved denne stramning må der tages hensyn til, at der er tre sider af sagen, nemlig hensynet til barnets velfærd, hensynet til forældrenes rettigheder og hensynet til myndighedernes mulighed for at skaffe de nødvendige oplysninger frem og for at undersøge, om der foreligger andre muligheder.

Hvad angår de foreløbige beslutninger efter bistandslovens § 127, finder vi derfor, at en 7 dages frist for forelæggelse af forman-

dens foreløbige beslutning for socialudvalget og en måneds frist for den endelige beslutning er rimelig.

Forslaget indeholder endvidere en ret for forældrene eller forældremyndighedens indehaver til at få stillet en advokat til rådighed betalt af det offentlige.

Vi er i det hele taget tilfredse med, at forslaget på flere områder medvirker til at styrke forældrenes og barnets retssikkerhed.

Endelig vil jeg gerne understrege den socialdemokratiske gruppes enighed med ministeren i, at beslutning om tvangsforanstaltninger træffes af det sociale udvalg og ikke f.eks. ved domstolene. Hvis der skal være mulighed for at vurdere bistandslovens øvrige hjælpemuligheder i forbindelse med en sådan alvorlig situation, har kun det sociale udvalg mulighed for at bedømme, om der er andre muligheder end en tvangsfjernelse. Vi har jo netop i de senere år set, at bistandslovens forbedrede muligheder har nedbragt antallet af tvangsforanstaltninger.

Brøndsted (V):

Ministeren indfrier med dette lovforslag et løfte, og det skal ministeren have tak for, for alt i alt så vil jeg kalde forslaget et overordentlig fornuftigt forslag. Der bliver taget de rimelige hensyn, man vist nok kan, til dem, der er indehavere af forældremyndigheden, og der bliver taget rimeligt hensyn til det, der er barnets velfærdssituation, og endelig bliver der vel også taget hensyn til de sociale udvalg, der står med disse meget svære opgaver; man underkender nok ofte, hvor krævede en opgave det er i et udvalg at skulle tage beslutninger som dem, der har med tvangsfjernelse o. lign. at gøre.

Løsningen med den obligatoriske dommer kan derfor godkendes som en model, der er anvendelig. Et spørgsmål kan måske være, om det er rimeligt, at denne fremmede besidder mødeledelsen. Jeg synes egentlig, man sætter formanden lidt til side, når det er en tilkommende, der skal være leder af det pågældende socialudvalgs møde, så det vil jeg gerne bore lidt i.

Hvad angår den obligatoriske pædagogisk-psykologiske konsulent, er det også naturligt, at man for at finde frem til, hvem der kan forstå barnets situation bedst, må have en af den kategori, men jeg vil også gerne